

VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

■ **Golfoorlog**

◆ **Dossier: Kaarten op tafel**

■ **Somalië: Kroniek van een
aangekondigd drama**

verschijnt tweemaandelijks
34ste jaargang - 288 - maart-april 1991
Afdelingskantoor Gent 10

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"

Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT:
Knokkestraat 44 - 9000 Gent
Prk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent -
Tel. (091) 21 18 39

LEESGELD:
110 Fr. los nummer
600 Fr. per jaar
700 Fr. instellingen met faktuur
800 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:
Michel Vanderborcht
Beukendreef 15,
9401 POLLARE - NINOVE

MEDEWERKERS:
Ludo Abicht, Hugo Benoy, Hendrik Braem,
Martin Braem, Urbain Camerlynck, Toon
Colpaert, Willy Courteaux, Eric De Bleec-
kere, Carine De Bruin, William De Bruyne,
Albert Deconinck, Robert De Gendt, Dr. Jef
DeLoof, Danny Demaly, Gerry De Mol,
Chantal De Smet, Erik Dupont, Noël Gijbels,
Tom Heremans, Ignaas Lindemans, Jan Ol-
sen, Peter Rombaut, Ward Ruysinck, Guus
Snijders, Kathleen Steel, Freddy Tack, Mi-
chel Tanret, Jan Van Calsteren, Jozef Van
Dromme, Johan Van Hoecke, Linde Van-
neste, Jan Verwest, Bart Vonck, Mich Van
Opstal, Walter Weydts, Walter Zinnen.

EINDREDAKTIE:
Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Victor Stuyck, René Van
Nerum.

REDAKTIESECRETARIS:
Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR:
André De Smet.

ABONNEMENTDIENST:
Lotty Verwest.

Overname van artikels en tekeningen is
slechts toegelaten mits bronvermelding en
toezending van een presentemplaar.

"Vrede" wil de spreekbuis zijn van al diege-
nen die - door degelijke informatie of voor-
stellen - een bijdrage willen brengen tot de
internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook een beroep op de
medewerking van al diegenen die hier toe
kunnen bijdragen.

De ondertekende artikels beantwoorden
dan ook niet noodzakelijkerwijze aan het
standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK:
"Nevelland", B.W.,
9840 Navele (Landegem).

De strijd om eerlijke informatie...

Elders in dit blad wijzen we op de manipulatie van de informatie tijdens de Golfkrisis. Onder de vele voorbeelden hiervan wijzen we er op dat nu bekend werd dat de olievlek in de Golf slechts een vijfde is van wat voorheen aangekondigd werd. Zo wijst de Italiaanse krant "Il Manifesto", onder de titel "USA/Oorlogvleugels" op het feit dat de in de media steeds voorgestelde met Goltolie doordrenkte vogels vals zijn. De foto's werden niet gemaakt in de buurt van de recente olievlekken maar bij een lek van een stuk geschoten olietanker tijdens de oorlog tussen Iran en Irak. Ornitologen bevestigen het verhaal. Ze zeggen dat jonge camoranen, met halspluimen, zoals die op de foto's staan, in de winter niet in het Golfgebied voorkomen. Een bewijs te meer dat valse informatie als wapen tegen de openbare opinie wordt gebruikt. Is dit geen reden te meer om een tijdschrift als VREDE NOG BETER TE VERSPREIDEN. Steek dus ook een handje toe.

INHOUD

EDITORIAAL	Pax Americana	3
UITKIJK	Manipulatie van en in de Media	4
GOLFOORLOG	- Een eerste en dringend objectief: een internationale conferentie voor vrede in het Midden-Oosten	5
	- Studiedag Midden-Oosten-Konferentie	5
	- De post-oorlog-agenda van Bush	6
	- Komen er nog chirurgische ingrepen?	7
	- België en de Golf	8
	- Frankrijk en de Golf	9
	- Grote belangen op het spel	10
	- Amerikaanse plannen	10
	- De anti-Irak coalitie: wie betaalt wat?	11
	- Nagels met koppen	11
	- Internationaal recht voor iedereen	12
	- Het doen en laten der prinsen	13
	- Wordt Irak een nieuw Libanon?	14
	- De wet van de Emir van Koeweit	14
	- De oorlog heeft veel facetten	15
VERENIGDE STATEN	Recessie in de VS	16-17
EERLIJKHEIDSHALVE		18
DOSSIER	De golfoorlog: kaarten op tafel	19-22
LATIJS-AMERIKA	El Salvador: Analfabetisme, repressie en verkiezingscircus	23
CENTRAAL-AMERIKA	Nicaragua: 1 jaar sandinistische oppositie	24-25
AFRIKA	Somalië: Kroniek van een aangekondigd drama	26-27
	Rwanda: Uit het nieuws, maar niet uit de problemen	28-29
BOEKEN		29
ZUID-AFRIKA	Aankondiging: Het einde van de apartheid!	30
VERKIEZINGEN		31
TURKIJE	Een hond heeft het recht te blaffen, wij niet! Een verslag over de onderdrukking van de mensenrechten in Oost-Turkije	32-33
TERUGBLIK	Van Bagdadbahn tot Koeweit	34-35
CIJFERS	Er is vooruitgang, maar er blijft veel te doen	35
VREDESINITIATIEVEN	Dialogavonden - Vredeslonds	36
KRUISWOORDRAADSEL - 25 JAAR GELEDEN IN VREDE		37
VOOR DE VUIST	Als men mijn zoon doodt...	39

Medewerkers:
Georges Spriet, André De Smet, Victor Stuyck, René Van Nerum, Tom Heremans,
Etienne Cool, Claudine Huyghe, Albert De Coninck, Jaak Schelfout, Carole Crabbé, Ann
De Vlaeminck, Leo Oostvogels, Jaak Perquy.

Pax Americana

De militaire confrontatie in de Golf is afgelopen. Woensdagmorgen 28 februari 8 u. plaatselijke tijd maakten de Amerikanen en hun coalitiepartners een einde aan het gewapend treffen.

Irak had een paar uur voordien aangekondigd alle VN-resoluties rond het Golfconflict te zullen aanvaarden.

De militaire overwinning voor Bush, Major en Mitterrand is totaal. Van de 40 Iraakse divisies zouden er slechts een paar overeind staan, ± 100.000 Iraakse krijgsgevangenen, zegt men, en 150.000 gedode soldaten. Deze zware cijfers komen boven op meer dan 100.000 bombardementsvluchten, of 43 dagen aan 15 a 20.000 bommen per etmaal. Het aantal burgerslachtoffers is niet gekend. 20.000? Het dubbele? Het vijfvoudige?

George Bush heeft z'n nieuwe wereldorde manu militair geïnstalleerd. In het post-koude-oorlog-tijdperk is er slechts nog een militaire grootmacht: de Verenigde Staten. Wie hen niet (meer) dient moet aangepakt: Pax Americana.

Nieuw is dat allemaal niet, alleen is het nog overweldigender in deze eenpolige wereld. De oorlog behoort ook weer tot de hanteerbare middelen om iets te bereiken: Viëtnam is definitief voorbij. Deze oorlog vormt tevens een verwittiging voor alle dervedewereldlanden die andere bedoelingen hebben dan zich bij de VS-hegemonie neer te leggen, en zich te onderwerpen aan de diktaten van de wereldhandel.

Want de oorlog was een oorlog om olie.

De Verenigde Staten zagen de gelegenheid schoon om onder de kamoeflage van het internationaal recht een vastere greep te krijgen op het oliegebied bij uitstek: het Midden Oosten. De VS-ekonomie verzwakt voortdurend, maar haait hier een troef binnen tegen de concurrenten Duitsland en Japan. De olie, de basis van de industriële ontwikkeling, blijft nu voor lange tijd in de VS-greep, daar moet de militaire aanwezigheid voor zorgen.

Ook Irak was het om de olie te doen. Acht jaar oorlog en een onbetaalbaar investeringsprogramma hadden het land naar het failliet geleid. 80 miljard dollar buitenlandse schuld. Koeweit was sinds het einde van de eerste Golfoorlog onbuigzamer en veeleisender geworden. Ze namen een zeer slugge houding aan tijdens de onderhandelingen over het verhuren van de eilanden Warba en Bocabian, ze overtraden konstant de toegestane maximumdagproductie in het kader van de OPEC waardoor de petroleumprijzen zeer laag zakten, ze pompten eenzijdig olie uit een gemeenschappelijk olieveld, ze weigerden de kwijtschelding van de schuld.

Handelde Koeweit hier in eigen naam, of was het onderdeel van een internationale aanpak tegen Irak? Feit is dat het Koeweit goed uit zou komen mocht de moeilijke buur in (nog) slechtere papieren geraken. Irak zat extra in nesten omdat de meeste schuldeisers terugbetaling bleven eisen. De emir hoopte waarschijnlijk dat een verzwakt Irak dit economisch gevecht niet aan zou kunnen, misschien zelf niet overleven.

Minstens hoopte hij dat Irak haar territoriale eisen wel zou milderen. Daarenboven heeft Koeweit helemaal geen nood aan hogere prijzen: het produceert veel olie tegenover een kleine bevolking, en het haalt de helft van z'n inkomsten uit z'n investeringen in westerse ondernemingen zoals Hoechst, Mercedes e.a. Anderzijds beantwoorden de lage olieprijsen ook aan de direkte belangen van het noorden, natuurlijk.

Saddam Hoessein waagde zich toen aan de vlucht voorwaarts. Door Koeweit in te palmen veroverde hij rijke oliegebieden, kreeg hij de lang gezochte opening naar de Golf, ontdeed hij zich van diegene die een economische oorlog tegen hem bezig waren. Daarbij kwam nog dat hij slechts een beperkte reactie verwachtte van de wereld. Had de VS-ambassadrice niet gezegd dat dit voor haar een probleem was, dat best snel onder Arabieren opgelost kon worden?

Het is katastrofaal afgelopen. Een ongekend aantal doden en slachtoffers, onmetelijke schade, Irak verwoest, Koeweit verwoest.

Nochtans was een politieke oplossing mogelijk. Als Saddam Hoessein de eigen bezetting van Koeweit vergelijkt met het verwerpelijke wat er bestaat, met name de Israëlsche bezetting van de Palestijnse gebieden, dan kon toch een uitweg gevonden worden? Maar de VS volgden van in de beginne een oorlogslogica. Een via het hardnekkig vasthouden aan de „onvoorwaardelijke terugtrekking” vond men een geschikte dekmantel om de militaire overheersing van de regio te realiseren.

Om de stabiliteit in de regio te kunnen bewerkstelligen zullen bevriende Arabische leiders de VS nu wel uitnodigen deel te gaan uitmaken van een militair bondgenootschap voor het Golfgebied. Het scenario is dan rond.

De toekomst ziet er niet zo best uit.

Na de 'terughoudendheid' van Israël kan de beloning wel komen onder de vorm van een VS-engagement om de belangen van de Joodse staat tot het uiterste te doen prevaleren: Of moet Bush hier toch een prijsje betalen aan de Arabische coalitie-partners?

Anderzijds is het te vrezen dat de PLO geïsoleerder uit deze Golfkrisis zal komen. Saoedi Arabië, Syrië, de Emiraten lijken hun financiële steun definitief stop te zetten. Arafat wordt openlijk aangevallen.

De fundamentele problemen oplossen in de regio zou betekenen dat er moet geraakt worden aan de huidige ongelijke verdeling van de rijkdom in de Arabische wereld, zou betekenen dat de Arabische volkeren zelf over hun grondstoffen kunnen beschikken. Voor zover bekend behoort dit niet tot de nieuwe ordening van Bush. De oorlog heeft niets opgelost. Integendeel de problemen zijn groter geworden.

Hier ligt een immense taak voor de vredesbeweging. Zij moet actief blijven opkomen voor een rechtvaardige vrede, zoniet staan we nu al aan de drempel van een nieuw conflict.

Georges Spriet, 2 maart 1991

Manipulatie van en in de Media

Laat het ons eerlijk bekennen vrienden: wij die dachten rond en over de media een en ander af te weten, moeten erkennen dat we dit allemaal nog onderschat hebben.

Niet zo heel lang geleden kregen we er reeds een voorsmaakje van. U herinnert het zich nog hoe eind 1989 met de aankondiging van de 70.000 doden in Roemenië de openbare opinie op sleeptouw werd genomen. Later, veel later bleek het dan uiteindelijk om vijf tot zeshonderd te gaan. Weet u het nog van de opgegraven en tentoongestelde lijken in Timisoara, waaronder een vrouw met kindje op de buik, een beeld dat tot vervelens toe op het T.V. scherm werd getoond? Later bleek dan dat vrouw en kind niets met elkaar te maken hadden maar beiden uit een verschillend graf werden gehaald waarin, na een natuurlijke dood te zijn gestorven, ze opgeborgen wer-

den. Het is tijdens dezelfde periode dat men, met betrekking tot de Amerikaanse invasie, in Panama, ons reeds melding maakte van een „propre oorlog” waarin amper enkele tientallen doden vielen. Later zou blijken dat er drie tot vierduizend mensen het leven verloren en ganse arbeiderswijken verwoest werden. We dachten al een en ander te kennen van de manipulatie van en in de media maar nu loopt het de spuigaten uit. Nochtans, welk een paradox: er kwam nooit een oorlog zo overvloedig aan bod maar we hadden ook nooit zoveel moeite om alle achtergrondelementen, kortom de volledige waarheid te kennen.

Het Amerikaans Pentagon heeft de plaats van de persagentschappen overgenomen. Alles, maar ook alles wordt aan de censuur onderworpen.

In naam van de democratie? De reden die hierbij wordt opgegeven is dat alle informatie die de vijand nuttig kan zijn moet verdoken blijven. Natuurlijk zal hier wel iets van waar zijn maar in de grond is het een alibi. In hoofdzaak gaat het om de eigen openbare opinie de werkelijke situatie van het oorlogsgebeuren te verbergen. Beelden van eigen verliezen van oorlogsslachtoffers moeten met alle middelen geheim gehouden worden. Het moreel van het thuisfront moet ten koste van wat ook hoog gehouden worden want de openbare opinie moet de indruk blijven behouden dat het in de Golf om een grote patriotische oorlog van de Amerikaanse natie gaat.

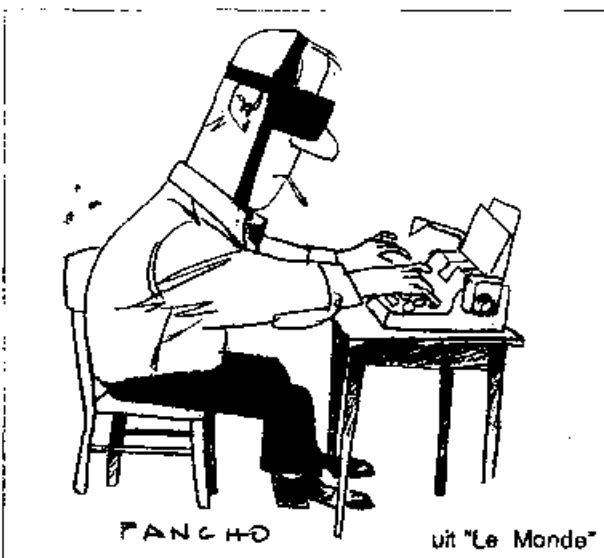
Van Iraakse zijde was de terughoudendheid in het begin enigszins navenant. Later kregen buitenlandse journalisten (uit het vijandige kamp) toch de mogelijkheid om van uit Bagdad te opereren waarbij beelden van de vernietigingen - zij het dan onder controle van het ministerie van informatie - dan toch op onze T.V. schermen te zien zijn. Tijdens de eerste dagen van de Golfoorlog was er in de media slechts overmoed en euforie vast te stellen. Men trachtte ons tevens wijs te maken dat, dank zij de preciese bombardementen, het Iraaks militair potentieel vernietigd werd zonder dat er burgerlijke slachtoffers bij getroffen werden. Idem voor wat de communicatielijnen betreft. Triomfalistisch werd meteen aangekondigd dat de oorlog slechts een kwestie van dagen zou zijn.

Kort daarop bleek dat dit allemaal geen steek hield en kwam men ons vertellen dat dan toch maar een klein procent van de militaire macht van Irak uitgeschakeld werd. Dan bleek het plots dat de oorlog niet een paar dagen maar weken of maanden zou kunnen aanslepen.

En zo worden steeds maar berichten de wereld ingestuurd waarvan soms twee, drie en meer versies gegeven worden. Zo was het met veel omhaal op de eerste bladzijden gepubliceerd nieuws, naar het schijnt afkomstig van het „onafhankelijk” persagentschap Interfax uit Moskou, van twee Iraakse luchtmachtgeneraals die zouden zijn gefusilleerd geweest als gevolg van de zwakke prestaties van de Iraakse luchtmacht. Een paar weken later werd door een V.S. woordvoerder bekend gemaakt dat dezelfde generaals in Bagdad gezien werden... Niemand

heeft het echter nodig geoordeeld de vals verspreide informatie te herroepen. Uiteindelijk ontbreekt het niet aan dergelijke voorbeelden die de manipulatie van en door de media komen bevestigen. Het kan ook niet anders wanneer men weet dat slechts enkele journalisten, samengebracht in wat een „pool” genoemd wordt, al de andere journalisten in de gevechtszones vertegenwoordigen. De in hoofdzaak door militairen opgenomen T.V. beelden worden bovendien nog een tweede maal aan de censuur onderworpen.

Maar zo de media (pers, radio en T.V. door het pentagon, idem voor de Franse en militaire commando's) aan het lijntje gehouden worden, dan kan ook niet ontken-

worden dat ze weinig of niets gedaan hebben om aan de druk te weerstaan. Links en rechts weerklonken al eens protesten, zoals vanwege de Franse T.V.-stations die zelf hun beelden wensten op te nemen in plaats van door de informatiedienst van het leger, maar het bleef daarbij. Allen, zonder onderscheid, hebben geen moeite gespaard om er de nodige technici bij te halen, gewezen generaals e.a. militaire experts die eventjes met kaarten en tekeningen het oorlogsspel haarfijn kwamen uitleggen. Kortom koffiedik kijken waarbij dan tot vervelens toe in de T.V. archiefbeelden steeds maar herhaald werden.

Met andere woorden, de oorlog in de Golf is aan de kijker, luisteraar en lezer als een soort computerspelletje voorgesteld waarbij moet blijken dat het allemaal niet zo erg is. Tegenstanders van deze oorlog kwamen en komen weinig of niet aan bod en zelfs de Paus, die enkele krasse uitspraken deed tegen het oorlogsgeweld, werd in de katholieke pers gecensureerd.

Uit deze ervaring kunnen we onthouden dat de informatie ook als een wapen tegen de openbare opinie wordt uitgespeeld. Is het dan niet noodzakelijk om een tijdschrift als Vrede, ondanks zijn beperkte middelen, als een belangrijk instrument voor de openbare opinie meer uitstraling te geven? Vandaar de noodzaak van de lezers om zich eveneens in te zetten om VREDE beter te verspreiden en zodoende bij te dragen tot de versterking van de vredeskrachten.

André De Smet

Een eerste en dringend objectief: een internationale konferentie voor vrede in het Midden-Oosten

Vele regeringen, met uitzondering van de Verenigde Staten en Israël, zijn het er sinds lang over eens dat een Internationale Konferentie voor Vrede in het Midden-Oosten een ulterst belangrijk initiatief zou zijn voor de oplossing van de spanningen in deze regio.

Uit de verschillende hierover bestaande standpunten blijkt dat de meeste regeringen gewonnen zijn voor een Konferentie waaraan alle Arabische landen uit de regio, Israël en de P.L.O. (als enig vertegenwoordiger van het Palestijnse volk) en de vijf permanente leden van de Veiligheidsraad hieraan zouden dienen deel te nemen. Een vertegenwoordiger van de Niet Gebonden Landen zou hier zeker eveneens op zijn plaats zijn.

Na de recente Golffoorlog wordt een dergelijk initiatief een dringende noodzaak. We denken hierbij aan het sinds 40 jaar aanslepend Palestijns probleem; de door Syrië en Israël bezette gebieden in Libanon, de Koerdische kwestie, de overbewapening in de regio, de onrechtvaardige verdeling van de olieopbrengsten tussen de Arabische landen om niet te spreken van de feodale en ondemokratische regimes in sommige staten.

Het gaat hier om zoveel problemen die sinds jaren liggen te rotten en steeds opnieuw de aanleiding kunnen zijn voor een militair conflict.

Zeker, over verschillende van hogergevoemde problemen werden door de Veiligheidsraad reeds resoluties gestemd. Ook in de Algemene V.N.-vergaderingen

kwamen ze aan bod en, op enkele uitzonderingen na, met een overgrote meerderheid van de V.N. werden terzake duidelijke standpunten ingenomen.

Nooit werd echter een initiatief genomen om de genomen besluiten ook uit te voeren. Erger nog. Daar waar de meeste resoluties in de Veiligheidsraad met betrekking tot Irak in een handomdraai werden aangenomen duurde het bijna één maand vooraleer een resolutie, met betrekking tot de moordpartij op de Tempelberg, in Jeruzalem werd goedgekeurd. Maar... wat de voorgestelde Konferentie betreft kon, door de houding van de V.S., slechts rond een vrijblijvende verklaring een consensus worden bereikt. Vandaag kan men zich de vraag stellen of die landen die zich sinds jaren tegen een dergelijke konferentie verzetten ook op die manier geen grote verantwoordelijkheid dragen in het recent Golfconflict.

Vandaag is het bekend dat de V.S., mede door het feit dat Saddam Hussein de oplossing van het Palestijns probleem koppelde aan zijn terugtrekking uit Koeweit, zich in bijzonder tegen het inrichten van een Konferentie voor het Midden-Oosten heeft verzet. Nochtans was het geweten dat de S.U., Frankrijk, de EEG

e.a. landen sinds verschillende jaren het principe van een dergelijke Konferentie voorstaan. Men moet zich dan ook de vraag stellen of hogergevoemde landen zich niet hebben vergist door hun akkoord met de resoluties van de Veiligheidsraad over Irak niet afhankelijk te maken van een resolutie voor het houden van een Internationale Konferentie.

De Golffoorlog is nu voorbij maar de spanningshaarden blijven gisten in de regio. Bijzonder dringend is bovenal een oplossing voor het jaren aanslepende Palestijns probleem.

Het komt er dus op aan de aandacht te vestigen op de dringende bijeenroeping van een Internationale Konferentie voor Vrede in het Midden-Oosten.

We kunnen vanzelfsprekend verwachten dat de Verenigde Staten en Israël, na de militaire overwinning op Irak, meer dan ooit zullen gaan dwars liggen. Het zal er dus voor de andere landen op aankomen aan te tonen dat zij zich niet langer door de V.S. willen laten op sleeptouw nemen. Het is dus hoog tijd dat de openbare opinie, de vredeskrachten, een campagne opzetten om de regeringen onder druk te zetten en hen voor hun verantwoordelijkheid te plaatsen.

A.D.S.

Studiedag Midden-Oosten-Konferentie

Zaterdag 6 april 1991, Trefcentrum, Fortstraat 35A, 1040 Brussel (dichtbij Zuidstation)

Een organisatie van Vrede vzw en de Vlaamse vleugel van de Belgisch-Palestijnse Vereniging.

09.30 u. Onthaal - Inschrijvingen.

09.45 u. **Welkomstwoord en Inleiding** door Georges Spriet van Vrede

10.00 u. **Historische en socio-ekonomische kontekst**
Wim Deneuter voor de Bel-

gisch-Palestijnse Vereniging;
Lucas Cathérine auteur.

12.00 u. Middagpauze

13.00 u. **De post-oorlog situatie van de regio**
Shawki Armali van het PLO-bureau in Brussel;
Elie Grosz van de Union des Progressistes Juifs de Belgique.

15.00 u. Koffiepauze

15.15 u. **Kansen en noodzaak van de Midden-Oosten Konferentie**
Johan Depoortere, journalist bij de BRT-Panorama;
Tijl Declercq, voorzitter Belgisch-Palestijnse Vereniging;
Philip Demotte, journalist Rode Vaan;
Joeri Devuyt, docent internationaal recht en medewerker van SEVI (gevraagd).

Inschrijvingen bij Vrede vóór 3 april.

De post-oorlog-agenda van Bush

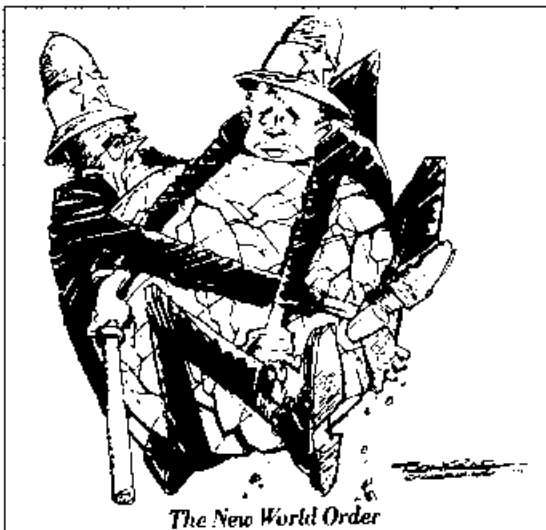
Het belangrijkste wat Bush moet kunnen verkopen aan z'n Arabische coalitiepartners is een regionale defensiestructuur waarin de militaire aanwezigheid van de Verenigde Staten is opgenomen. Baker heeft het er al over gehad in de eerste weken van de troepenopbouw, begin september vorig jaar, de regio heeft nood aan een soort NAVO. Om de cultuurschokken niet langer een element van onbehagen in de relaties te laten vormen zullen misschien wel de grondtroepen worden teruggetrokken. Maar vliegbasisen en een Noord Amerikaanse vloot in de Golf zullen de klus wel kunnen klaren. Uiteraard zullen de recentste en toekomstige wapenleveringen, of de achtergelaten schenkingen, ook wel de nodige instructeurs vergen in Saoedi-Arabië. Die defensiestructuur zal des te meer nodig zijn, aldus nog een ander argument, om de stabiliteit in de regio te "garanderen". Irak komt zeer verzwakt uit deze oorlog, militair en economisch. De Arabische vrienden van Washington zouden wel 's opnieuw het sjietische fundamentalisme of de regionale machtsaspiraties van Iran als reden kunnen zien van bedreiging. De grote redder is dan uiteraard het Noord Amerikaanse leger, dat z'n efficiëntie en accurateid nog maar pas heeft bewezen. De Saoedi's zouden met andere woorden nog wel 's opnieuw kunnen gebruikt worden om voor de uitnodiging te zorgen waardoor de V.S. probleemloos in deze veiligheidsstructuur wordt opgenomen.

Israël

Indien dit lukt verliest Israël wel een deel van z'n belang in de ogen van de Verenigde Staten. De lokale politiemann, de voortuitgeschoven VS-post, is minder essentieel op het ogenblik dat Washington rechtstreeks zelf militair aanwezig is. Het zou wel 's kunnen dat Bush, mede om Syrië, Egypte, Saoedi-Arabië een punt te laten scoren tegenover hun achterban, naar een bepaalde regeling wil van het Palestijns vraagstuk. Deze nieuwe Arabische alliantie heeft intussen echter al meermaals laten horen dat ze niet meer moet weten van Arafat. Zet men de lijn verder, en zou men dus naar een oplossing proberen te gaan waarbij de gesprekspartner niet de Palestijnse bevrijdingsbeweging is? In elk geval moeten

deze anti-Arafat-tirades Israël als muziek in de oren klinken. Anderzijds zal Shamir ook een dividend opeisen voor de Israëlische "terughoudendheid" in haar antwoord op de Iraakse Scuds.

Bush verklaart dat er vrede moet komen in ruil voor grond, daarbij verwijzend naar resolutie 242. Ook moet er ontwapend worden, meent hij. Terzelfdertijd echter geeft hij 400 miljoen dollar steun voor de opvang van de Russische emigranten en 650 miljoen dollar militaire hulp aan Israël. Vergeten we hierbij ook niet de invloed van Israël op het Noord Amerikaanse thuisfront. De Verenigde Staten hadden een paar jaar geleden bepaalde stappen

gezet en gesprekken aangevat met de PLO. Maar die zijn toen onder druk van de Israëlische lobby in Washington stopgezet. Ook nu zal Bush niet "te ver" gaan.

De UNO verder buiten spel

De bedoeling van Washington is niet een Konferentie voor Vrede in het Midden-Oosten onder UNO-auspiciën. Het zal eerder aandringen op een regionale conferentie en op bilaterale afspraken tussen de buurlanden en Israël. Op die manier kan het de Sovjetunie en Europa er buiten houden. En vertaalt men politiek wat militair al duidelijk is: het Midden-Oosten staat onder Noord Amerikaanse heerschappij. Of deze bedoeling ook "automatisch" gerealiseerd kan worden is niet vooraf zeker. De Sovjetunie heeft met haar ultieme vredesvoorstellen toch wel

krediet gewonnen in de Arabische wereld. Ook het feit dat generaal Schwarzkopf het bewind van Saddam Hoessein uiteindelijk niet heeft neergehaald, kan misschien onder Sovjetdruk zijn bepaald?

De vraag is hierbij ook hoe de Fransen gaan reageren. Komt Mitterrand sterk naar voor met eigen voorstellen? Of zal hij het bij theoretische verklaringen houden zoals tijdens de algemene vergadering van UNO in 't najaar van 1990? En hoe zullen de Arabische coalitie-partners reageren?

Bush wist de UNO eerst naar zijn hand te zetten vanaf augustus, om ze daarna compleet buiten spel te zetten met resolutie 678, die aan de afzonderlijke staten de macht gaf alle middelen te gebruiken om Koeweit te bevrijden. Dit alleenbeslissingsrecht van de VS werd dan nog uitgediept door het aankondigen van rechtstreekse gesprekken tussen minister Baker en z'n collega Terek Aziz. Op die manier werden alle vredes pogingen of onderhandelingsvoorstellen van darden opzij geschoven. Dit scenario verder zetten moet Bush wel erg aantekkelijk overkomen. En hij doet het snel omdat de Verenigde Staten nu op een belangrijk punt beland zijn in het bewerkstelligen van hun nieuwe orde.

Een nieuwe Midden-Oosten-Bank?

Een element om de Arabische vrienden van de V.S. in deze richting mee te doen gaan ligt misschien op financieel vlak. Een nieuw internationaal financieringsinstituut voor het Midden-Oosten onder westerse controle moet worden opgezet, volgens een van de Baker-ideeën. Dergelijk instituut zou makkelijk kunnen lenen op de internationale markt met de toekomstige olie-inkomsten als onderpand. Hierdoor kan het herstel van Koeweit of de nodige investeringen in Saoedi-Arabië snel gefinancierd worden, aangezien beiden niet aan hun kapitalen in het Westen willen raken. Tevens echter, kan het als reguleringsmechanisme dienen om de olieproductie-omvang van de leden van dit instituut te bepalen, en van diegenen die er komen bij lenen. Met andere woorden een striktere controle op prijsvorming en op de petroleuminkomsten. En daar was het toch om te doen?

Komen er nog chirurgische ingrepen?

Slechts één wereldmacht

De oorlogslogica die aan vriend en vijand werd opgedrongen zou wel eens niet kunnen ophouden met de wapenstilstand te Koeweit. Er bestaat een ernstig gevaar dat vrij vlug zal worden uitgekeken naar een nieuw vijandbeeld. Voor de toppolitici in de Verenigde Staten die geloven dat hun land de rol van wereldgendarmerie moet blijven spelen is het een absolute must het militair apparaat in stand te houden, zij het in gewijzigde vorm, en het ook te gebruiken want wat rust roest.

President Carter geloofde oprecht in de mensenrechten doch zijn paternalistische inzichten bleven gekoppeld aan de militaire logica. Toen de Iraanse fundamentalisten korte metten maakten met de door de Amerikanen op de troon geïnstalleerde Pahlavi betekende dit de politieke dood van Carter.

Brzezinski die nationaal veiligheidsadviseur was onder Carter haalde nu nog maar eens de theorie van de stok en de wortel boven. Volgens hem zal een militair overwicht zonder voorgaande (moeten?) worden opgelegd in het Midden-Oosten en de Sovjetunie zal zich daar moeten bij neerleggen. Wat er zal gebeuren indien Gorbatsjov wordt gewipt omdat hij te toegeefflijk is geweest t.o.v. de Verenigde Staten en of de Europese bondgenoten aan het handje gaan blijven lopen, laat Brzezinski buiten beschouwing al voorziet hij wel ergens een doekje voor het bloeden. Amerika zou actiever kunnen bijdragen tot een rechtvaardiger en vreedzame orde die zonder dat niet kan worden gerealiseerd. Commentaar is wel overbodig.

Of een machtsevenwicht

Van Henry Kissinger, staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken onder de opvolger van Carter verscheen ook een analyse van de internationale toestand waarin uit een ander vaatje wordt getapt. Kissinger gelooft meer in de oude machtsevenwichten en begint zijn uiteenzetting met een kort historisch perspectief.

Volgens hem is het Amerikaans idealisme moeilijk te verzoenen met beperkte oorlogen. Wanneer er gevochten wordt

wil men het onderste uit de kan zoals na de twee wereldoorlogen en Kissinger is daar niet zo gelukkig mede.

Toen president Woodrow Wilson na de eerste wereldoorlog ijverde voor de oprichting van de Volkenbond ging hij uit van dezelfde allesomvattende idee. Een verbond van allen tegen de boosdoener. Men weet dat het geen succes werd evenmin als de Verenigde Naties die de fakkel moesten overnemen. De bijna-unanimitie waarmee de VN-resoluties over het Golfoorlog werden goedgekeurd ziet hij als een speciaal geval te wijten aan toevallig samenlopende belangen. Anderzijds brengt Kissinger waardering op voor de inspanningen van zijn partijgenoot president Bush om de coalitie tegen Irak samen te brengen en samen te houden (ook tot nog toe).

Kissinger gelooft niet dat dergelijk patroon in de toekomst kan worden herhaald. De Amerikaanse superioriteit kan niet blijven duren omdat de Amerikaanse economie dit gewoon niet aankan. Voortaan zullen de Verenigde Staten het leeuwendeel van de militaire veiligheidsopdrachten niet meer voor hun rekening kunnen nemen en zal het bovendien gedaan zijn met het vaak unilateraal interventionisme in de hele wereld.

"Het is van het grootste belang dat noch de Verenigde Staten, noch andere landen het concept van een nieuwe wereldorde gaan beschouwen als een institutionalisering van de recente gang van zaken". En verder "De wereld die ons te wachten staat zal oneindig complexer zijn". Kissinger is ongerust over de toekomst van de Sovjetunie en houdt rekening met een zelfstandiger optreden van Europa en Japan. De Verenigde Staten zullen prioriteiten moeten leggen en inzien dat het niet mogelijk is alle problemen terzelfder tijd aan te pakken. Het beleid inzake de allianties zal moeten worden herzien en Amerikaanse strijdkrachten zullen alleen nog mogen worden ingezet in functie van het nationaal belang. Kissinger ziet ook in dat de nieuwe wereldorde niet kan worden gevestigd op basis van Amerikaanse normen. Hij is voorstander van het verder uitbouwen van een vrijhandelszone voor het westelijk halfrond. In laatste instantie is de keuze een van filosofische aard. Wordt de internationale stabiliteit verzekerd door overheersing of door even-

wicht? Kissinger gelooft dat de enige uitweg ligt in de tweede keuze zelfs als die historisch gezien de Amerikanen niet bevalt.

En de vrede?

Op het eerste gezicht is de beoordeling door Kissinger nogal pessimistisch en allicht zal dat zo worden ervaren in de States. Toch is het waarschijnlijk voor de Verenigde Staten de enige mogelijkheid. Dat men zou terugkeren naar 19e eeuwse toestanden is maar ten dele waar. Het zoeken naar nieuwe evenwichten gebeurt nu niet meer met de dreiging van een nieuwe wereldoorlog bij de eerste steek die men laat vallen. Kissinger verwijst terecht naar het belang van de economische macht en aanvaardt het perspectief van een belangrijke vermindering van de strijdkrachten ook indien die geen eenzijdige interventie à la Golf meer zou mogelijk maken.

Hij heeft het duidelijk niet zo begrepen op de Verenigde Naties en gelooft blijkbaar niet dat de mogelijkheden hun middelen ondergeschikt zouden willen maken aan een (absolute?) wereldorde die van een internationaal organisme uitgaat. In de onmiddellijke toekomst heeft hij waarschijnlijk gelijk en de militaire machten zullen ongetwijfeld nog lang hun wil blijven opdringen maar dan allicht beperkt tot hun regio. Dit belet niet dat het gezag van de VN kan groeien en gaan doorwegen bij meningsverschillen tussen de grote regio's omdat althans op dat niveau niet meer zo direct aan oorlogen wordt gedacht. Dat de medewerking van de Verenigde Staten voor dergelijk evenwicht van het grootste belang blijft zal wel niemand betwijfelen. Toch zou Europa (waarom niet samen met Japan) een doorslaggevende rol kunnen spelen in de dynamiek om meer macht te verlenen aan de VN. Het is in de regio's die het meest hebben geleden onder de verwoestingen van wereldoorlog II dat de vredesidee het best is verankerd en het militair argument het minst populair.

2 maart '91
Victor Stuyck

De stukken van de Amerikaanse staatslieden verschenen in Los Angeles Times / De Morgen (Brzezinski) en Los Angeles Times / De Standaard (Kissinger).

België en de Golf

Was ons land de slechte leerling?

Menig verslaggever heeft het er over gehad. „Onze regering legde toch wel een duidelijke terughoudendheid aan de dag in de Golffoorlog.” Maar is dat wel zo?

België was minder agressief aanwezig dan Engeland, Frankrijk of zelfs Nederland. Dat is juist. België dus niet in de eerste linie. Maar ook de tweede linie is een oorlogslinie. Om het simpel te zeggen: wie mijnen vaegt opdat de oorlogsbodems vrije doorvaart zouden hebben neemt ook deel aan de oorlog. Regeringswoordvoerders hielden daarenboven niet op te bewijzen dat de Belgische oorlogsinspanningen helemaal niet zo gering waren. België stuurde twee

mijnenvegers en een begeleidingsschip. Later vertrok nog een mijnenveger. 18 mirages vlogen naar Turkije om onze Navo-trouw te bewijzen. Ze mochten daar alleen zichzelf verdedigen maar uiteindelijk dekte België daarmee toch de VS-aanvallen van op Turks grondgebied. Turkije kreeg ook 70 ton materieel ter bescherming tegen chemische, biologische of nucleaire aanvallen. Onze C-130 transportvliegtuigen realiseerden een aantal vluchten voor de Franse en Britse militaire opbouw in Saoedi Arabië. De Britten kregen ook een mobiele pijpleiding ter beschikking. Daarnaast ging een medische ploeg van 48 man naar Cyprus en werden er 100 bedden vrijgehouden in het militair hospitaal van Neder-Over-Heembeek. Oosten-

de werd gebruikt als technische tussenlanding voor de Noordamerikaanse troepentransporten. En België gaf het VS-leger de toestemming om de grote troepenverhuis vanuit Duitsland naar het Midden-Oosten over ons grondgebied en via de Antwerpse haven te laten gebeuren.

Verder droeg België bij in het kader van de EEG-bijstand aan o.a. Egypte met een bedrag van 650 miljoen BF en daarnaast nog een zachte lening van 800 miljoen. Daarenboven deden we nog schenkingen of leveringen aan de oorlogsvoerende coalitie. 80 miljoen FN-wapens aan de Verenigde Staten en steun aan Frankrijk en Groot-Brittannië voor meer dan 1 miljard BF.

De socialistische arbeidersbeweging en de Golf

Het heeft velen verrast, maar het ABVV heeft zich in de vredesbetogingen niet als dusdanig laten zien. Scherper nog, het Vlaamse ABVV heeft zich duidelijk van het VAKA-OCV afgezet. Voor de fakkeltocht van eind december werd nog wel opgeroepen in de eigen pers, maar voor de alarmbetoging van 13 januari, twee dagen voor het verstrijken van het ultimatum, en de betoging van de woede na het uitbreken van de oorlog wilde het ABVV niet mee opstappen.

Het ABVV vindt de anti-oorlogsgedachte van de vredesbeweging te eenzijdig anti-Amerikaans. Vooral het ordewoord over de terugtrekking van alle vreemde troepen lag moeilijk.

Maar ligt de tweespalt wel werkelijk daar?

De teksten van VAKA-OCV zijn toch wel altijd bijzonder genuanceerd geweest. Het gaat 'm hierbij niet over de schending van het internationaal recht, of de autoriteit van de UNO. Mijn inziens zit de angel dieper.

Het betreft de werkelijke achtergrond van de militaire optie. Wat op het spel staat, is het recht van de geïndustrialiseerde wereld om te beschikken over de

belangrijke grondstoffen en energiebronnen. Voor het ABVV, zoals voor b.v. minister Tobback, is het inderdaad een oorlog om olie. Maar waarbij het noorden blijkbaar het recht heeft om op militaire wijze haar bevoorrading te garanderen.

De redenering gaat als volgt. Petroleum is te belangrijk voor de Westerse industriële ontwikkeling om avonturen te riskeren. De toestand in het Midden-Oosten is al jaren zeer explosief, onstabiel. Als een land te machtig dreigt te worden door zich een groter deel van de olievoorraden toe te eigenen dan zou de toelevering wel 's in gevaar kunnen komen. Dat moet ten allen prijze vermeden worden.

Deze redenering is ingegeven door de bezorgdheid om de welvaartstaat Europa niet in het gedrang te laten komen. Dan kan de arbeidersbeweging verder voldoende sociale correcties eisen en/of realiseren om de kleinen in deze maatschappij niet helemaal in de kou te laten staan.

Mocht nu in de Derde Wereld de zaak uit de hand lopen, dan is het gevaar reëel dat de industrielanden in crisis geraken. Maatregelen om de economie te saneren en de concurrentiepositie van onze ondernemingen te vrijwaren zouden zich opdringen. Wie weet staan dan een aantal verworven-

heden van de arbeidersbeweging (de index b.v.) op de helling? In die mate dat dit gevaar ingedijkt kan worden, vergroot de onderhandelingsruimte met het patronaat. Vandaar ook een titel als 'geen paniek' in de syndikale pers om de patronale manipulatie van de Golfkrisis tegen te gaan.

De basis van dit alles ligt in het feit dat de socialistische vakbond volledig bereid is de krisissen van het Westers kapitalisme mee te beheren. Niet het kapitalistisch systeem is de belangrijkste oorzaak van bijvoorbeeld de problemen van koopkracht of lastenverdeling, om slechts die twee te noemen, maar de nadelige invloeden van buiten af die het "sociaal corrigerend stelsel" bestoken. Eén daarvan is de faktor grondstoffen, in dit geval petroleum.

Met andere woorden om ons systeem van overleg met resultaat verder te kunnen zetten moet de huidige structuur van de economie kunnen behouden blijven. Dat daarbij ongelijke ruilverhoudingen, dominantie en uitbuiting bestendig worden is dan voor het ABVV waarschijnlijk de negatieve kant van de medaille waaraan geschaafd moet worden.

Frankrijk en de Golf

Toen ze nog wapens leverde aan Irak...

Pierre Salinger, gewezen persattaché van President Kennedy, heeft met de Fransman Eric Laurent een boek gepubliceerd onder de titel "Oorlog in de Golf, het geheim dossier. Hierin publiceren de schrijvers de namen van de Franse firma's die, toen Saddam Hoessein nog in de strategie van Mitterrand paste, wapens leverden aan Irak. Enkele onder hen: Atochem door bemiddeling van Montedison (materiaal voor chemische wapens); SNPE (brandstof voor raketten); Framatone, Saint Gobin en Technatone (nucleair materiaal); Usinor Sacilor (speciale staalprodukten), Interspace (cameras voor observatiesatellieten); Thomson-CSF (een fabriek voor elektronisch materiaal); Saas 23, Trotec in samenwerking met andere bedrijven en zijn Duitse partner Karl Kolb (een chemisch bedrijf in Samara, enz., enz.) Irak heeft op dit ogenblik nog een schuld aan Frankrijk van 40 miljard F.F. (± 280 miljard B.F.) voor gedane wapenleveringen.

Op 12 juni 1987, een Iraaks deskundige onderzoekt de mogelijkheden van Frans luchtafweergeschut op het 11e salon van de grondbewapening in Satory.

De nieuwe Wereldorde?

Naar aanleiding van de gift van 1 miljard dollar vanwege de Emir van Koeweit aan Frankrijk op 25/2 schrijft Erik Israelewiz in „Le Monde“ (27/2): „In feite is de oorlog in de Golf op dergelijke wijze origineel dat er in de alliantie twee typen van landen verenigd zijn: deze die geld hebben en eerder zwakke legers (Koeweit, Saoedie Arabië maar ook Japan en Duitsland) en deze die over machtige militaire krachten beschikken maar over veel minder financiële middelen (de V.S., Groot-Brittannië en Frankrijk). Zoals huurlingen werken deze laatste in dienst van het geheel van het anti-Iraakse kamp met het geld van de eersten. De oorlogsinspanning van de V.S. - het land met de grootste schuld in de wereld - wordt dus door de anderen betaald“.

Petro Dollars

Prins al-Waleed bin Talal, (35 jaar), een lid van Saoedische koninklijke familie, heeft volgens het Amerikaans financieel tijdschrift „Forbes“ een fortuin van één miljard dollar... Deze heer heeft in de Amerikaanse Bank Citicorp een kapitaal geïnvesteerd van 18,1 miljard frank (590 miljoen dollar). Hiermee drijft hij zijn aandelenpakket op van 2,9 t.h. naar 14,9 t.h. en wordt hij de belangrijkste individuele aandeelhouder van deze grootste Amerikaanse Bank.

Dit is één van de zoveel voorbeelden die aantonen dat de oerrijke Prinsen, Emirs e.a. door dergelijke investeringen van hun petro dollars niet de belangen van de volkeren uit de regio maar hun eigen belangen dienen.

Verzet in de Frans P.S.

De Franse President Mitterrand en de socialistische regering Rocard hebben zich in de Golfoorlog onvoorwaardelijk achter President Bush geplaatst. Tijdens het parlementair debat dat half januari doorging stemden niettemin een zevental P.S.-volksvertegenwoordigers tegen dit standpunt. Korte tijd later gaf de socialistische minister van defensie, Chevènement, zijn ontslag uit de regering er op wijzende dat de V.S., zoals tevens de Franse regering, resolutie 678 van de Veiligheidsraad overtraden door niet de bevrijding van Koeweit maar de vernietiging van Irak na te streven.

Sindsdien hebben ruim vijfduizend leden van de P.S., uit twintig federaties, een petitie ondertekend waarin ze er op wijzen dat de zogenaamde unanieme stellingen van de P.S.-top met de basis geen rekening houdt. De ondertekenaars wijzen verder op de rol die Frankrijk speelde bij de wapenleveringen aan Irak. Tevens verwerpen zij het alibi dat het internationaal recht moet verdedigd worden gezien in vele gelijkaardige gevallen niet opgetreden werd. Zij wijzen er tevens op dat Frankrijk aan de zijde staat van diktaturen met als argument dat een andere diktatuur moet gebroken worden. Bovendien wijzen zij er op dat deze houding niet van aard is om de voorwaarden te scheppen om een juiste en globale vrede in de regio te verzekeren, en verwerpen de volgzame houding van Frankrijk tegenover de Verenigde Staten.

Opzienbarend ontslag

Niet alle bewindslieden in de landen van de anti-Iraakse coalitie waren het met de oorlogslogica in het Golfconflict eens. Vooral in Frankrijk en Italië veroorzaakte dit de nodige politiek deining.

Vanaf september '90 al verschildte Jean-Pierre Chevènement, de Franse minister van Defensie van mening met president Mitterrand over de Franse Golfpolitiek. Hij vond dat Frankrijk zich al te vlug aan de zijde van de VS schaarde, en ging in tegen de oorlogslogica van resolutie 678. Zijn ontslag op 29 januari kwam niet als een verrassing. Niet zo lang daarvoor was hij immers door Mitterrand koudweg teruggeloten na zijn verklaring dat Frankrijk alleen stellingen in Koeweit zou bombarderen en niet in Irak.

Grote belangen op het spel

Op 21 februari schreef P. Vanden Bavlère een edito in De Standaard onder de titel 'Oorlog tot eindzege?' Dit was een week voor het stopzetten van de militaire operaties, op het ogenblik dat de Sovjet Unie een vredesvoorstel naar voor schoof. Hij doorprijkt hierin de ballon als zou de oorlog het internationaal recht willen herstellen. Het gaat om machtsposities, meent hij. Maar leest u zelf:

"Het lijkt geen twijfel dat de Verenigde Staten een klassieke koloniale oorlog voeren tegen Irak, met behulp van min of meer willige of opportunistische bondgenoten. Een oorlog waarmee de VS hun hegemonie over het Nabije Oosten en de controle over zijn bodemrijdommen, de aardolie willen handhaven.

Dat behelst heel wat meer dan de bevrijding van Koeweit. Met name de vernietiging van het Iraakse militaire en economische potentieel én die van het Iraakse leiderschap. De Britten pleiten daar al geruime tijd openlijk voor. De Amerikaanse president Bush liet onlangs het masker volledig vallen door zijn oproep tot eliminatie van de Iraakse president Saddam Hoessein.

Vanwege die opzet verwierp Washington steevast elke onderhandeling met Irak, begon het onmiddellijk met een enorme troepenopbouw en weigerde het ook de

beschaafde oplossing om via een embargo Irak op de knieën te dwingen. Een deel van de honderden miljarden die nu aan bommen en granaten worden besteed, had kunnen dienen voor het embargo. Een oorlog had na een redelijke periode nog altijd gekund. Liefst onder bevel van het militair comité van de VN om alle dubbelzinnigheden te vermijden.

In het kader van zijn oorlogslogika veegde Bush vrijdag jl. dan ook meteen het aanbod van de Iraakse Revolutionaire Commandoraad van tafel. Nu de Sovjet-Unie de draad heeft opgenomen liggen de zaken wat anders. Bush vond het Sovjet-initiatief ontoereikend maar verwierp het toch niet zonder meer. Daardoor zou er immers een breuk kunnen ontstaan in de Veiligheidsraad en de koude oorlog kunnen heropflakkeren. Wat Bush vooralsnog niet wil. Moskou gooit op zijn minst roet in het eten en dreigt Washington van zijn verhoopte

eindzege te beroven. Een eindzege die de VS willen om, naar de terminologie die Bush gebruikte in zijn „state of the union“-toespraak, een „nieuwe orde“ te scheppen in het Nabije Oosten, én om de bondgenoten in de hand te houden in de toekomst.

Weldra verdwijnt het Pakt van Warschau officieel. Logischerwijze zou de Noordatlantische Verdragsorganisatie (Nato) dat voorbeeld moeten volgen om op termijn plaats te maken voor een Europese defensie-organisatie.

Maar dan zou Washington zijn invloed en inspraak in Europa verliezen, iets wat het absoluut wil vermijden. Vandaar zijn pogingen de Nato om te vormen tot een organisatie die, onder Amerikaanse leiding, wereldwijd zou kunnen gaan optreden. Een succes in de Golf zou het de Europeanen vrijwel onmogelijk maken het Amerikaanse plan af te wijzen".

Amerikaanse plannen

Michel Jobert, gewezen minister van Buitenlandse Zaken van president Pompidou en van Buitenlandse Handel onder President Mitterrand, auteur van verschillende boeken over de Magreb en de Verenigde Staten, heeft, naar aanleiding van de Golfoorlog, een standpunt bekend gemaakt waaruit we de aandacht willen vestigen op volgende passage:

"Het is geen geheim. De V.S. wensten sinds lang een confrontatie met Saddam Hussein om deze neer te slaan. Voordien hadden ze reeds het inzicht om de Iraanse Islamitische Republiek uit te schakelen. Ze konden echter op Saddam rekenen - die ze hierbij geholpen hebben - om deze opdracht uit te voeren. De hardnekkigheid en de ambities van Saddam heeft hun uiteindelijk veel geholpen om hem in de Koeweitse valstrik te lokken. De Amerikaanse plannen om zich in Saoedië Arabië te installeren, in het begin om het

hoofd te bieden aan Iran, waren sinds verscheidene jaren klaar. Ten andere, tijdens de eerste dagen van augustus had Bush niet het inzicht de V.N. bij het konflikt te betrekken. Hij had nochtans snel begrepen dat via de V.N. en langs die weg met de steun van de media hij op de openbare opinie zou kunnen rekenen. En gezien hij zoveel toegeeflijkheid kon vaststellen, ook vanwege Frankrijk, is het idee van een coalitie gegroeid. In bijzonder gezien deze

coalitie zoals men heeft kunnen vaststellen, de V.S. geenszins hinderde om snel tot de confrontatie over te gaan. Het had vanzelfsprekend aan de Franse belangen beantwoord ons niet in het Amerikaans-Iraaks konflikt te mengen. Zodoende waren we niet gekompromitteerd geweest om een eigen rol in de VN te spelen en niet meegeleurd te worden in de interpretatie van een concept van internationaal recht dat volgens „à la tête du client“ geïnterpreteerd wordt en toegepast".

De anti-Irak coalitie: wie betaalt wat?

De belangrijkste militaire macht in de Golf, de Verenigde Staten, heeft tot heden slechts een klein deel betaald van de kostprijs van de oorlog, Koeweit, Saoedi-Arabië, Japan en Duitsland hebben daar wel voor ingestaan.

Volgens een onderzoek van het Franse persagentschap AFP zouden de door de V.S. ontvangen bijdragen tussen 2 augustus 1990 en 31 maart 1991 oplopen tot 52 miljard dollar. Deze cijfers moeten vergeleken worden met de officiële Amerikaanse schattingen inzake militaire uitgaven tot eind maart 1991, voorzien tussen 47,5 en 85 miljard dollar. De kost van de Amerikaanse operaties tussen 2 augustus '90 en 16 januari '91, vooravond van het begin van de Golffoorlog, wordt geschat op 10 miljard dollar.

Tijdens deze periode ontving de V.S. een gelijkaardig bedrag aan buitenlandse contributies.

De belangrijkste betalende landen waren: Saoedi-Arabië (2,75 miljard dollar), Koeweit (2,5 miljard), Japan (2 miljard), Duitsland (1,2 miljard) e.a. landen (o.m. de Emiraten, Taiwan en Zuid Korea - samen 1,5 miljard dollar).

Van het begin van de oorlog tot het einde van het eerste trimester zal de kostprijs afhangen van de ontwikkeling van het conflict. Volgens officiële bronnen schat men de actuele dagelijkse kostprijs van de Amerikaanse operaties tussen de 500 miljoen en 1 miljard dollar. Voor het eerste

trimester aldus (vijfenzeventig dagen) tussen de 37,5 en 75 miljard dollar.

Tijdens deze periode zullen Saoedi-Arabië en Koeweit de grootste bijdrage leveren (elk 13,5 miljard dollar). Vervolgens Japan (9 miljard) en Duitsland (3,5 miljard). Deze bijdragen geven om twee redenen slechts een beperkt beeld van de financiële kost van de oorlog voor de „coalitie“.

1) Naast de sommen bestemd voor de V.S. werden ook belangrijke bijdragen gestort aan andere landen. Turkije, Egypte en Jordanië ontvingen samen 18,5 miljard dollar als economische compensaties. Hieraan moet toegevoegd worden de annulatie van de Egyptische militaire schuld aan de V.S. (7 miljard dollar). Van zijn kant ontving Israël een financiële hulp van Duitsland (816 miljoen dollar) en bekomt het bijkomende militaire hulp van de V.S. (o.m. Patriotraketten) waarvan de waarde niet bekend werd gemaakt.

Groot-Brittannië zou van Duitsland 104 miljard dollar ontvangen en 590 miljoen van Saoedi-Arabië. Dit land klopt eveneens een bij zijn NAVO-bondgenoten o.m. België, waarbij sprake is van een bedrag van 3,5 miljard B.F. plus de logistieke steun die België aan Groot-Brittannië leverde. Saoedi-Arabië komt dus voor als de belangrijkste betaler met

ongeveer 20 miljard dollar. DIT CIJFER LIGT ECHTER LAGER DAN DE VERHOOGING MET 24 MILJARD DOLLAR VAN DE PETROLEUMINKOMSTEN IN 1990.

Koeweit heeft van zijn kant 18,5 miljard dollar gestort, Japan 13 miljard en Duitsland 10,5 miljard.

2) Een deel van de andere landen van de coalitie die troepen hebben in de Golf betalen een belangrijk deel - mogelijk zelfs de totaliteit - van de kosten van hun militaire tussenkomst. Dit is o.m. voor Frankrijk het geval waarvan de militaire tussenkomst geschat wordt op 220 miljoen dollar per maand. Hierbij wordt dan geen rekening gehouden met de vervanging van het vernietigd materiaal. Voor Groot-Brittannië werd dit op 31 januari geschat op 2,5 miljard dollar o.m. door het verlies van de zes Tornados. Hierbij komen dan nog de indirecte kosten van het conflict voor de deelnemende landen waarvan de schatting op dit ogenblik onmogelijk is.

Bij dit alles is dan nog geen sprake van het belangrijkste: het verlies aan mensenlevens wat uiteindelijk onbetaalbaar is. Intussen is er geen geld voor de miljoenen mensen die in de derde wereld van honger en gebrek aan verzorging omkomen, evenals de miljoenen die in de geïndustrialiseerde landen in ellende leven.

Nagels met koppen

Het wordt algemeen aanvaard dat het Pentagon de media de mond toesnoert. Die zelfde media blijken echter geen blijk te geven van een onafhankelijke opstelling en brengen als de normale zaak van de wereld alle naar de militairen voorgekauwde informatie.

Links en rechts kan men dan toch, op een minder opvallende wijze, met standpunten kennis maken die tot nadenken stemmen. Zo vonden we er enkele in "Le Monde" (1/2/91) onder de rubriek "Zaken" waarin in hoofdzaak over de wapenproducenten wordt gehandeld. Hieronder publiceren we de inleidingen van drie bekende journalisten.

Jacques Isnard

Met al het materiaal dat naar Saoedi-Arabië werd overgebracht om Koeweit van de Irakezen te bevrijden heeft de V.S.

zich de luxe toegemeten om, in volle woestijn, het meest indrukwekkend tentoonstellingssalon van militaire snuffjes, "gadgets" op te zetten. Het is de mening van hun concurrenten die hierbij rekening houden, op lange termijn, dat dit zijn invloed zal uitoefenen op de buitenlandse klanten die onder de indruk zullen zijn gekomen van de prestaties van de Amerikaanse wapens en de superioriteit van de technologie van de Verenigde Staten.

Alex Serge Vleux

Sinds één week beschikken we over tientallen uren gratis publiciteit in de media, stelt een leider van de wapenfabriek Mc Donnell Douglas. En wij hadden het nodig, voegt hij er aan toe. De oorlog, die rechtstreeks in de huiskamers wordt gebracht, stelt de openbare opinie gerust over de toegevoegde waarde van de mi-

litair-industriële lobby. In de wandelgangen van het Pentagon en de Senaat genieten de "seven prime" (de zeven grootste Amerikaanse wapenfabrieken) een toenemende gunstige reactie.

Yves Mamou

George Bush, president van de Verenigde Staten, heeft geen 400.000 soldaten gestuurd om tegen Irak te vechten met als enig doel Koeweit te bevrijden en de petroleum-bevoorrading van het Westen veilig te stellen. Deze operatie zal zonder twijfel de voorbode zijn van twee fundamentele problemen: de afhankelijkheid van alle geïndustrialiseerde landen van de petroleum uit de Golf, een van de politiek minst zekere straken uit de wereld en het opzetten van de internationale controle inzake bewapening.

Internationaal recht voor iedereen

„(...) Er moet snel een resolutie van de Veiligheidsraad worden gestemd die de toepassing oplegt van alle VN-resoluties in verband met de terugtrekking van Israël uit de Palestijnse gebieden die bezet zijn sedert 1967, met inbegrip van Jeruzalem en andere bezette gebieden van Jordanië, Libanon en Syrië, en de ontmanteling van de Israëlische nederzettingen in deze gebieden. In geval deze VN-oproep niet wordt opgevolgd moet er op basis van hoofdstuk VII dezelfde maatregelen genomen worden als die die aangewend werden in deze Golfcrisis, tegen die partijen die er zouden voor kiezen hun standpunten niet te herzien en de bestaande VN-resoluties te blijven overtreden. (...)”

Dit is één punt uit de zeven bladzijden tellende verklaring voor de Vrede in het Midden-Oosten die door een aantal personaliteiten werd ondertekend: Daniel Ortega (Nicaragua), Bisschop Thomas J. Gumbleton (Pax Christi USA), Abdel Aziz Belkdem (voorzitter van het Algerijns Parlement), Abdul Latif Arabiyat (Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers van Jordanië), Vassos Lyssarides (voorzitter van Kamer van Volksvertegenwoordigers van Cyprus), Yusef Shahar (vice voorzitter van het parlement van Yemen), Abdul Razzak al Yahya (Lid uitvoerend Komitee PLO), Muhammad Milhem (Lid van het uitvoerend Komitee PLO), Mustafa Zaidi (voor de Lybische regeringspartij), Kamez Al Sharif (Jordaanse senator), Salim Al Su'ubi (Volksvertegenwoordiger uit Jordanië), Tony Benn (Labour), Leonard Chivuno (Ambassadeur van Zambië), Bisschop Salim Sayegh en Mgr Raouf Najjar (voor het Vaticaan).

Er wordt hier specifiek naar resolutie 242 verwezen. (zie kader)

Verkocht aan Amerika

Het Egyptische regime probeert uit zowat alle ruiven een graantje mee te pikken en dan liefst uit de ruif die het best gevuld is. Jaarlijks schuiven de Amerikanen Egypte 2 miljard dollar hulp toe. Maar Israël krijgt 3 miljard dollar en dat maakt het allemaal nog extra vernederend, want die 3 miljard hoeven maar voor 3 miljoen Israëli's verdeeld te worden, terwijl de Egyptenaren hun 2 miljard onder 56 miljoen mensen moeten verdelen. Toch

Resolutie 242 (1967)

De operationele paragrafen van resolutie 242 (1967) d.d. 22 nov. 1967 luiden als volgt:

„De Veiligheidsraad (...)

1. bevestigt dat de verwezenlijking van de beginselen van het Handvest de vestiging vereist van een rechtvaardige en duurzame vrede in het Midden-Oosten, die de toepassing van beide volgende beginselen moet inhouden:
  - a. terugtrekking van Israëlische strijdkrachten uit gebieden die tijdens het jongste conflict zijn bezet;
  - b. beëindiging van alle aanspraken op belligerentie of van de staat van oorlog alsmede respect voor en erkenning van de soevereiniteit, territoriale integriteit en politieke onafhankelijkheid van alle staten in het betrokken gebied en van hun recht in vrede te leven binnen veilige en erkende grenzen, vrij van bedreigingen of daden van geweld;
2. bevestigt voorts de noodzaak van:
  - a. gegarandeerde vrijheid van scheepvaart door de internationale waterwegen in het gebied;
  - b. het tot stand brengen van een rechtvaardige regeling van het vluchtelingenvraagstuk;
  - c. de garantie van de territoriale onschendbaarheid en politieke

onafhankelijkheid van elke staat in het betrokken gebied door maatregelen die onder meer de instelling van gedemilitariseerde zones inhouden;

3. verzoekt de secretaris-generaal een speciale vertegenwoordiger te benoemen met de opdracht in het Midden-Oosten contacten met de betrokken regeringen te leggen en te onderhouden ten einde overeenstemming te bevorderen en behulpzaam te zijn bij pogingen tot het bereiken van een vreedzame en aanvaarde regeling in overeenstemming met de bepalingen en beginselen van deze resolutie;
4. verzoekt de secretaris-generaal zo spoedig mogelijk aan de Veiligheidsraad verslag uit te brengen over de vorderingen van de pogingen van de speciale vertegenwoordiger.”

* In de Engelstalige versie van de resolutie staat: „from territories occupied in the recent conflict”; in de Franstalige versie: „retrait... des territoires occupés lors du récent conflit”. Op grond van de Franse versie interpreteren de Arabische staten „de gebieden” als alle gebieden.

heeft Egypte zich voor dat bedrag helemaal moeten verkopen aan Amerika, zegt schrijver Youssef Idris, die voortdurend in de pen klimt om in de kolommen van de krant Eli Ahram het slaafse pro-Amerikanisme van President Mubarak aan te klagen. Vanuit die achtergrond is ook de houding van de Egyptische regering in de Golfcrisis geen toeval. Het was Egypte dat als eerste Arabisch land troepen stuurde naar Saoedië - Arabië om daar de anti-Iraakse coalitie bij te staan (of althans hun de Arabische vlag te leve-

ren die de Amerikaanse lading moest dekken).

De Egyptische militaire schuld (7 miljard dollar) wordt waarschijnlijk kwijtgescholden, de E.G. volgde met andere hulpmatregelen. En het IMF bleek plots zeer toeschietelijk, hoewel Egypte bekend staat als een van de slechtste terugbetalers van buitenlandse schulden. Het zoveelste bewijs hoe politiek neutraal deze zogenaamde puur financiële instelling wel is.

Uit „Wereldwijd” maart '91

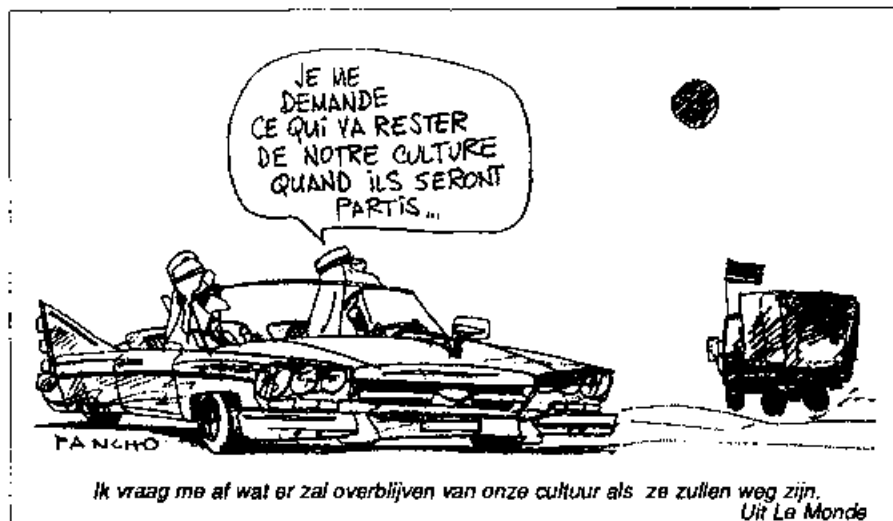
Het doen en laten der prinsen

In het land van het zwarte goud, brengt het gele goud veel met zich mee... Een grenzeloze luxe die zijn gelijke slechts kent in het despotisme van het feodale regime van de emirs.

„God heeft mij de olie geschonken, hij kan mij deze terug ontnemen!” herhaalt sjeik Zayed Ben Sultan, emir van Abu Dhabi, steeds. In deze onvoorspelbare tijden is deze les goed meegenomen. Onlangs is een Boeing 747 - cargo aangekomen en heeft 1,5 ton bloedplasma gelost, bestemd voor de toekomstige Franse slachtoffers. Bij de terugkomst in Parijs, waren het Roll's die afgeladen werden... De Saoudische prinsen weten sinds lang hun bezittingen goed te beschermen. Het leven gaat verder... Op enkele uren van de vervalldag van 15 januari was de ontstuitigheid op zijn toppunt op de banken van de hippodroom van Riyad, tussen twee gebedsstonden en een alarmoefening is, liepen de beste paarden ter wereld, betaald tegen zwartgoudprijzen, wedren voor wedren, onder het onrustige oog van de Saoudische hoge staf. In Saoudie-Arabië zijn het niet de paarden die men de genadeslag geeft. Elke emir die zich respecteert is onvoorwaardelijk voor paardenfokkerij. Honderden paarden zijn verspreid over hun kastelen en landgoederen in Ierland, Engeland en de VSA. En zij weten te verkwisten, in navolging van de prinsen van Dubai, die in juli 11.42 miljoen dollar uitgaven voor 63 veulens.

De luxe-versie van de emirs vreest de overdrijving niet: reuze smaragd-groene golfterreinen, cricket-stadium met 30.000 plaatsen; ijsbaan in het midden van geklimatiseerde paleizen, in een gebied waar het 40° C is in de schaduw, paleizen met honderden kamers, tuinen met de zeldzaamste plantensoorten. Een wereld van „Duizend-en-Eén-Nacht”, die zich in drie plooi om u te ontvangen. De Verenigde Arabische Emiraten tellen inderdaad 3 ultra-moderne internationale luchthavens, te Abu Dhabi, Dubai en Charyah, deze laatste twee nauwelijks door een vijftiental km gescheiden.

Waarom op enige uitgaven kijken, wanneer alles u toch toebehoort? Nationaal budget en geldbeugel van de heersende families zijn praktisch één en dezelfde geldzak(a)k. Bepaalde buitenlandse ondernemingen hebben het aan hun kosten en baten aan den lijve ondervonden. De 5.000 prinsen van de familie Saoud (Saoudi-Arabië is het enige land ter we-

reld, dat de naam van de koninklijke familie draagt), hebben het in zich, om te investeren in westerse maatschappijen, ingeplant bij hen en verplichtend in joint-venture-vorm. Voor het merendeel maatschappijen van openbare werken, die slechts een zeer beperkte inzage van de rekeningen toelaten. Terwijl alles zich laat kopen en betalen, zijn de zelfs zeer liberale wetten van de internationale handel nog te draconisch voor de petroleum-keizers.

Met het tweede grootste fortuin ter wereld (10 miljard dollar), na dat van de Sultan van Brunei, heerst koning Fahd over zijn land met een feodaal despotisme gemeten naar zijn rang.

Toen hij nog erfprins was, was hij tevens één van de figuren van de Casino's van de Azurenkust. Zijn naam is verbonden aan de rekords van de gokspelenwereld, zoals die nacht in de jaren '70, toen hij 500.000 dollar verloor. Maar sedert de dood van zijn broer Khaled in 1982 bestuurt hij het land, en doet hij zich respecteren door één der strengste lezingen van de Islam, het Wahabisme. Gesluiterd en zonder enig recht, besturen van auto's inbegrepen, zijn de vrouwen de eerste slachtoffers. Alcohol, tijdschriften en pornografische cassettes, alsook badie-naars van andere erediensten en misviering zijn verboden. De „Verklaring van de Rechten van de Mens” niet geratificeerd hebbend, sanktioneren de regeerders van Saoudie-Arabië naar eigen goeddunken de inbreuken: doodstraf door stening voor de vrouw verdacht van overspel, afhakking van de hand of voet, indien men dorstig naar een frisse bourbon,

klandestien geïmporteerd, drinkt. Het is ten andere zo goed als zeker, dat de bitter betreunde whisky geleverd is door trafikanten geassocieerd met de koninklijke familie.

De „wet van God” met ijver toegepast door onderdanen, lijkt de smaak voor luxe en goed leven dat heerst in de welderige paleizen niet aan te tasten. Koning Fahd bezit ondermeer het mooiste jacht ter wereld, verschillende vliegtuigen ingericht als paleizen, en een eigendom te Fontenay-le-Fleury, waar hij zich een grandioze residentie liet bouwen. Om er toegang tot te hebben, heeft hij van de Franse regering regering de aanleg bekomen van een privé-weg, leidend naar de nabijzijnde autosnelweg.

In deze koninkrijken, deze emiraten der mateeloosheid, is er een bevolking welke men heeft laten zitten, laten steken. In Saoudie-Arabië zouden er meer dan 2.000.000 tijdelijk verblijvenden zijn, tegenover 4 miljoen oorspronkelijke Saoudie's. Deze ingeweken arbeiders, belast met de bouw van paleizen en industriële complexen, leven in afgescheiden kwartieren. Menselijk vee, zijn zij letterlijk gekooid, na bijgedreven te zijn geweest door slavenhalers in de arme landen van het Midden-Oosten, Z.O.-Azië of Indonesië. Het is ook waar dat Saoudie-Arabië slechts in 1962 de slavernij officieel afgeschaft heeft. Deze arbeiders kunnen ook ge(mis)bruikt worden als jockey voor kamelankoersen. Men maakt niet enkel kamelen af in dit land van het zwarte goud...

E. Cools

Wordt Irak een nieuw Libanon?

Met het einde van de Golfoorlog worden vanzelfsprekend heel wat vragen gesteld rond de politieke toestand van Irak. Met het staakt het vuren behoudt Saddam Hussein belangrijke kansen om het roer in handen te houden. Intussen zal het wel enige tijd duren vooraleer de reactie van het Iraakse volk zal gekend zijn op deze nieuwe situatie.

Saoudie-Arabië zoekt inmiddels, met de hulp van de Amerikaanse CIA en de Britse Intelligence Service, naar figuren waarmee ze een voorlopige Iraakse regering in Dahran (Saoudi-Arabië) zou kunnen installeren. Namen die hierbij genoemd worden zijn: salah Djabr, gewezen premier van Koning Faycal van Irak die in Londen woont en een man van de V.S. is; Al Raou, oud-minister en leider van rechtse Moslimbroeders en gekend anti-kommunist. De man die hun voorkeurgeniet is echter Omar Alial Takriti, iemand uit dezelfde stam van Saddam Hussein, gewezen baathist en tot 1972 minister van informatie en later ambassadeur o.m. in de Verenigde Naties. Deze laatste geniet de steun van Saoudi-Arabië maar zou eveneens kunnen rekenen op Saleh Jabr van de Umma partij en de gewezen Iraakse officier Ibrahim Daoud (die deelnam aan de opstand van de Baathpartij in 1968). Beiden wonen eveneens in Saoudi-Arabië.

Begin februari werd eveneens te Damascus een coalitie opgericht bestaande uit zeventien Iraakse oppositiepartijen.

Woordvoerders van deze coalitie zijn o.m.: Fakhry Karim, lid van het Politiek Bureau van de Iraakse Kommunistische Partij; Jalal Talai Talebani, leider van de Patriottische Unie van Koerdistan; Bayan Jaber van de Opperste Islamitische Raad waarvan de verschillende strekkingen van de Islamitische oppositie deel uitmaken; Mondji Alevi, van de oppositie in de Iraakse Baathpartij, e.a. partijen.

Twee jaargeleden hadden deze groepen met elkaar geen enkel contact, maar ze beweren vandaag hun tegenstellingen op te schorten om gemeenschappelijk Irak van de anarchie te redden.

Zo beweren ze tevens van geen enkel land af te hangen en volledig onafhankelijk op te treden. Ze willen tevens met alle

landen samenwerken met uitzondering van Israël. Uit contacten die deze coalitie o.m. met leiders van Saoedi-Arabië had, blijken ze zich wel zorgen te maken over het hogergenoemd initiatief dat door dit laatste land genomen werd. Genoemde Iraakse oppositie verzet zich tegen de herstelbetalingen die door Irak zouden moeten worden betaald worden gezien dit 'onrechtvaardig en onmenselijk' zou zijn voor het Iraakse volk.

Jalal Talebani, leider van de Koerdische

oppositie, verzet zich eveneens tegen de oprichting van een aparte Koerdische staat. Hij verklaarde dat de Koerden wel streven naar een democratisch regime en een federale staat waarbinnen de Koerden een reële autonomie zouden hebben. Wat er ook van zij het ligt voor de hand dat de politieke situatie in Irak in de toekomst zeer complex zal zijn. Het ergste dat het Iraakse volk zou kunnen overkomen is dat deze aktuele situatie uitmondt in een nieuw Libanon.

De wet van de Emir van Koeweit

Met het golfconflict werd eveneens de aandacht gevestigd op het ondemocratisch regime in Koeweit. Het werd namelijk bekend dat het parlement (dat slechts door in Koeweit geboren kiezers kan verkozen worden) enkele jaren geleden door de Emir ontbonden werd. Bij het begin van de Golfkrisis werden aan de oppositie beloften gedaan dat na het conflict de vroegere situatie zou hersteld worden en ook democratische verkiezingen zouden plaats hebben.

Pas is het land bevrijd of de eerste minister, kroonprins Sjeik Saad al-Abdallah kondigt bij dekreet de krijgswet voor 90 dagen af.

In het artikel 3 van dit dekreet eigent de Sjeik zich persoonlijk volgende rechten toe:

- het intrekken van licenties voor wapendracht en het opeisen van alle wapens.
- het aftasten van personen en onderzoeken van lokalen en woningen op

alle uren van de dag en nacht.

- invoeren van perscensuur.
- controle op de briefwisseling en telefoongesprekken.
- het vastleggen van openingsuren voor openbare gebouwen.
- uitwijzen van niet Koeweities of hun opsluiting indien ze een gevaar zijn voor de openbare orde.
- verbod van alle openbare vergaderingen - indien nodig met geweld - en het opschorten van de activiteiten van alle verenigingen.
- oprichten van uitzonderingsrechtbanken met uitsluiting van beroep tegen hun uitspraak.

Zo kan men reeds vaststellen dat de Emir van Koeweit, „de vriend van de vrije wereld” (waarvoor

zoveel jonge mensen hun leven lieten) er nog altijd zonderlinge praktijken op na houdt inzake democratie en mensenrechten. Het ziet er hier naar uit dat met de voorziene krijgswet van 90 dagen de Emir de oppositie tegen zijn regime volledig wil uitschakelen.

De oorlog heeft veel facetten

Moord in koele bloede

De wereld werd in de voorbije weken opgeschrikt door het bombardement op de schuilkelder nr. 25 in Bagdad, waarbij minimum driehonderd burgers, meestal vrouwen en kinderen gedood werden. Volgens de Amerikaanse Brigade Generaal Richard Kelle werd deze operatie uitgevoerd door de ultra moderne bommenwerper F-117-A. Hierbij werden twee nieuwe bommen ingezet die door het Pentagon "intelligente tuigen" genoemd worden. Defensie-minister Dick Cheney e.a. woordvoerders van de V.S. verklaarden dat het hier een militair objectief betrof. Zo werd beweerd dat er onder de schuilplaats voor de bevolking een militair communicatiesysteem functioneerde. De Franse journalisten Bernard Etrade van AFP en Jacques Baugat van Paris Match, die beiden de schuilkelder bezochten, legden er de nadruk op niets gezien te hebben die de Amerikaanse stelling zou bevestigen. Door de V.S. wordt tevens beweerd dat er zich onder de schuilkelders van het Hotel Rachid in Bagdad, waar de buitenlandse journalisten verblijven, eveneens een Iraaks militair communicatiesysteem is ondergebracht. De journalisten die door de hoteldirectie uitgenodigd werden de schuilkelders te bezoeken, o.m. de correspondent van het agentschap Reuter, beweerde niets gezien te hebben die de Amerikaanse beschuldiging kan rechtvaardigen.

Wereldraad van Kerken

Tijdens zijn algemene vergadering te Canberra (Australië) heeft de Wereldraad van Kerken een resolutie aangenomen waarin een onmiddellijk staakt het vuren in de Golfoorlog wordt geëist. Wijzende op de internationale complicaties van het conflict vraagt de Wereldraad van Kerken aan de Verenigde Naties deze oorlog zonder verwijl te stoppen. Gelijkijdig wordt ook geëist een einde te stellen aan alle illegale bezettingen in het Midden-Oosten: Libanon, Cyprus en Israël, en te ijveren voor een onderhandelde oplossing in het Iraaks-Koeweitisch conflict, in het kader van de Verenigde Naties. In dit perspectief vraagt de Wereldraad van Kerken aan Irak zich na een staakt het vuren onvoorwaardelijk uit Koeweit terug te trekken. Tevens vraagt de Wereldraad het vertrek van alle vreemde troepen uit het Midden-Oosten.

De vrolijke oorlog

Tamara Rowbotham van de U.S.-marines trekt samen met Lionel Taylor de wacht op bij één van de Amerikaanse basissen in Saoedië-Arabië.

(foto epa)

Bovenstaande foto verscheen in "De Standaard" van vrijdag 8 februari jl. Een "pin-up" in mini-rok op sandalen op wacht in de woestijn. Een moderne versie van de strip van "de Rode Ridder" die in dezelfde krant verschijnt. ...

Geld rikt niet...

Londen gaat klacht indienen tegen Washington voor niet loyale praktijken in Koeweit.

Neen, het gaat niet om de bombardementen maar om centen. De inzet van de ruzie is namelijk de verdeling van het pakket bestellingen voor de heropbouw die van 1750 tot 3500 miljard B.fr. kunnen oplopen. Tussen twee moordende vluchten wordt namelijk reeds ruzie gemaakt over de ruïnes, de bouwwerken van "na de oorlog".

De regering van Koeweit heeft namelijk aan het geniekorps van het Amerikaanse leger (US Army Corps of Engineers) - dat afhangt van het Ministerie van Defensie - de exclusiviteit toegekend voor de heropbouw van Koeweit.

Gezien de Amerikanen slechts een tijdspanne toegelaten hebben van 48 uur voor het neerleggen van de kandidaturen voelt Groot-Brittannië zich in de rug geschoten.

Te laat verwittigd, beschuldigen de Britse ondernemers de V.S. ervan hun voor een voldongen feit te hebben gepiaatst. De nieuwe internationale orde is dus, in naam van het alleen recht "Made in USA" in beweging. Zij rikt naar de geur van lijken en petroleum. Maar weten we niet dat geld geen reuk heeft?

B-52 bommenwerpers...

Vanaf hun militaire basis in San Diego in de Stille Oceaan en de vliegvelden van Saoedië-Arabië werden, van het begin van de Golfoorlog, Amerikaanse B-52 bommenwerpers ingezet tegen de Iraakse troepen in Koeweit en Irak.

Debommentapijten die vanop grote hoogte worden gelegd (zoals dit destijds in Viëtnam het geval was) voeren dus geen "preciese" opdrachten uit en maken zeker geen verschil tussen militairen en burgers. Met als argument dat de gebruikte vliegvelden niet volstaan voert de V.S. nu dergelijke vluchten uit van uit Groot-Brittannië, Spanje en Turkije. Voor deze twee eerste gevallen wordt in de lucht bijgetankt. De bedoeling van dit alles is duidelijk. Het komt er op aan de NAVO-bondgenoten zoveel mogelijk te compromitteren. Zoals dit eveneens reeds het geval is (b.v. te Oostende) met de tussenlandingen bij het overbrengen van troepen. Het Frankrijk van President Mitterrand, dat toelaat zijn luchtruim te overvliegen, maakt zich zodoende eens te meer medeplichtig. Voor het Spanje van Premier Gonzales, dat zelf eigen vliegtuigen inzet om drie maal per dag zo'n zestig duizend kilo bommen van de Amerikaanse basis in Saragossa naar deze van Moron bij Seville over te vliegen is dit eveneens het geval.

Zo kunnen we vaststellen dat, op een sluwe en systematische wijze, de V.S. zijn bondgenoten het mes op de keel zet en steeds verder meesleurt in een uiteindelijk uitzichtloos militair avontuur.

Recessie in de V.S.

Het gaat niet zo best met de States, en de Amerikanen weten het. Volgens TIME - opiniepeilingen vond 68 % van de Amerikaanse bevolking in februari '90 dat het goed ging in hun land. In oktober '90 was dit percentage gedaald tot 42 %. Volgens diezelfde opiniepeilingen zou de populariteit van Bush tussen september en oktober met 10 % zijn gedaald. De V.S. komt dan ook meer en meer in de greep van een recessie, die alle sectoren van de maatschappij en alle lagen van de bevolking raakt.

Dat televisie vaak een venster is op de realiteit, blijkt uit de nieuwe trend op alle Amerikaanse zenders: weg zijn de optimistische series als de Cosby Show; ze maken plaats voor cynische programma's vol zwarte humor over armoede en werkloosheid. De Amerikaanse droom uit het Reagan-tijdperk ruikt stilaan baan voor massaal pessimisme. De Amerikaanse pers voedt dit nieuwe doemdenken door elke dag haar ongerustheid paginabreed uit te smeren.

Begin januari gaven ambtenaren van de regering Bush officieel toe dat de Amerikaanse economie zich in een recessie bevindt. De economie blijkt in het laatste kwartaal van '90 op jaarbasis met 3,4 % te zijn ingekrompen. Voor het eerste kwartaal van '91 wordt een negatieve groei op jaarbasis van 1,3 % verwacht. De werkloosheid zou dit jaar toenemen met ongeveer 7 %. Het Witte Huis blijft echter optimistisch en zegt te weten dat de recessie slechts tot midden '91 zal aanhouden.

Het gaat niet om een brutale, plotse recessie zoals in '81, maar om een trage, onafwendbare afbrokkeling van het economische, sociale en culturele stelsel. Op het economische vlak zijn er onheilsteekens bij de vleet. Zo neemt de werkloosheid schrikwekkend toe. In de staat Massachusetts is 17 % van de werknemers in de high-tech sector de voorbije 2 jaar z'n job kwijtgeraakt. In Boston is de werkloosheid op zeer korte tijd gestegen van 1,7 % naar 6,7 %. Sinds juli '90 zijn er in de V.S. een half miljoen werklozen bijgekomen. Alle grote Amerikaanse bedrijven moeten immers sterk besparen

en veel personeel laten afvloeien. Vele bedrijven zijn eigenlijk failliet, maar willen het nog niet toegeven. Het zakencijfer van heel wat firma's is op een jaar tijd gehalveerd. Nieuwe projecten worden angstvallig op de lange baan geschoven.

Ook de bouwsector kent een terugval, na 10 jaar van overactiviteit. De vastgoedprijzen duiken dieper in, en er wordt gevreesd dat 50 % van de tewerkgestelden in de sector tegen 1995 hun job zullen verliezen.

Bankroet

Het bankwezen is er nog erger aan toe. Minstens 35 grote banken staan aan de rand van het bankroet. Dit jaar zijn al 167 kleinere bankinstellingen over kop gegaan, waarvan 103 in de staat Texas. De Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC), de overheidsinstelling die de tegoeden bij de banken verzekert, heeft onvoldoende financiële middelen om de crisis aan te kunnen. Ze heeft, verspreid over 3 jaar, minstens 45 miljard \$ nodig, en heeft slechts 23 miljard \$ beschikbaar. Begin januari heeft het FDIC nog eens 750 miljoen \$ moeten ophoesten na het over de kop gaan van de Bank of New England en twee van haar zusterbanken, de Connecticut Bank and Trust Company, en de Maine Nationaal Bank. De drie banken samen hebben 22 miljard \$ aan activa en nemen daarmee de 33ste plaats in op de ranglijst van Amerikaanse banken. Niet toevallig zijn het alle drie banken in het Noordoosten van de V.S., waar de recessie het eerst werd waargenomen, en waar ze het hardst toeslaat. Het schandaal rond de „savings and loans” banken (zie Vrede nr. 285) zal de staat nog eens een slordige 300 miljard \$ kosten.

Sommige trachten de huidige toestand te verklaren als een tijdelijk verschijnsel, te wijten aan de stijging van de olieprijsen die door de Golfcrisis werd veroorzaakt. Specialisten bewaren echter dat de achteruitgang vorige zomer al begonnen was. Het zit dus veel dieper. De huidige crisis is het onvermijdelijke gevolg van de politiek die Reagan 8 jaar voerde: het op grote schaal schulden maken, en de uitbanning van elke vorm van staatsinmenging. Nooit zijn het begrotingstekort en de schuld van de V.S. zo gegroeid als in de jaren '80. Nooit zijn de salarissen van bedrijfsleiders en de winsten van de mul-

tionals zo groot geweest als in de jaren '80. Nooit zijn de investeringen van financiers zo lucratief en zo weinig productief geweest. Nooit is er zoveel gebouwd buiten de behoeften om. Nooit hebben de banken zoveel geleend aan zo'n lage rente. De overdreven schulden van de bedrijven, gewaarborgd door de staat, richten nu ravages aan. Het was een kunstmatig in stand gehouden klimaat, een zeepbel die vroeg of laat moest uiteenspatten. Sinds 1980 is de buitenlandse schuld per capita verdrievoudigd. Het begrotingstekort bedraagt voor het fiscale jaar 1991 300 miljard \$, de helft meer dan in het begin van het jaar was aangekondigd.

Besparen

Om het begrotingstekort enigszins in te dijken moet president Bush 500 miljard \$ ophoesten, via besparingen in de sociale voorzieningen en via belastingsverhogingen. Er komt meer inkomstenbelasting, maar minder vermogenbelasting. De rijksten blijven dus buiten schot. De middenklasse lijkt de dupe te gaan worden van deze recessie. Zij zijn het grootste slachtoffer van de „The sky is the limit” mentaliteit. De middenklasse, die een eeuwige hekel had aan het „proletariaat”, omdat ze vonden dat die hun geld verkwisten, lui waren, en enkel de molen van de overheidsbureaucratie trager deden draaien, dreigen nu zelf deel te gaan uitmaken van datzelfde proletariaat. Diezelfde middenklasse ziet zich ook bedreigd door de „overclass”, de superrijken, waartoe ook Donald Trump behoort (of behoorde). Want als er iets bij het oude blijft, is het wel de wanverhouding tussen de hoogste en de laagste lonen. Ook dit fenomeen vindt zijn grondslag in het Reagan-tijdperk, waarin de vakbonden genekt werden, en elke ethische terughoudendheid tegenover al te hoge lonen en dubieuze werkmethodes, bijvoorbeeld in Wall Street, volledig verdween.

Bush moet dus besparen, maar waar kan er nog bespaard worden? Op infrastructuur? Volgens de Wall Street Journal zijn er miljarden dollars nodig om de Amerikaanse autowegen op te knappen. De gebrekkige infrastructuur van het verkeersnet (luchthavens inbegrepen) zou voor een groot deel verantwoordelijk zijn voor de productieachterstand in de V.S. In

sommige steden bestaat er geen vuilnisdienst meer, bij gebrek aan middelen; de burgers moeten zelf hun vuilnis wegdragen. Hier en daar moeten burgemeesters de openingsuren van hun gemeentehuis inkorten en personeel ontslaan wegens geldgebrek. Ondertussen wil Bush de lokale belastingen verminderen ten voordele van de federale belastingen.

Kan men besparen op Onderwijs en Cultuur? Overal moeten scholen sluiten bij gebrek aan geld, waardoor andere scholen dan weer overvol raken. Hele lespakketten, zoals vreemde talen en sport, worden geschrapt. Bibliotheken moeten noodgedwongen enkele dagen per week sluiten. Het aantal jongeren dat de middelbare school afmaakt ligt een stuk lager dan in de jaren '60.

Kan er bespaard worden op huisvesting? Er zijn al meer dan vijf miljoen daklozen in de V.S., en er komen er elke dag bij. Andrew Hacker, professor politieke wetenschappen aan het Queens College in New York: „De daklozen zijn een menselijke vuilnisbelt, uitgestoten door het systeem. Erger dan in Calcutta. Dat is het resultaat van de brutaalste, hardste vorm van kapitalisme”.

Het systeem van sociale zekerheid in de V.S. is dus, voor zover het ooit heeft bestaan, zodanig afgebouwd dat er eigenlijk niet meer op kan worden bespaard. Zo zijn er 37 miljoen Amerikanen die geen ziekteverzekering hebben. Voor hen is één ernstig zieke in het gezin genoeg om geruïneerd te zijn. En het kan nog schrijnender: Vorige winter zijn in een dorp in Kentucky tientallen zwarten gestorven aan griep, ze konden de nodige medicijnen niet betalen. Sommige lokale autoriteiten zeggen dat het aantal rechtgebenden op werkloosheidsuitkering en voedselbonnen het laatste jaar is verdubbeld, en dat zij deze last niet meer kunnen dragen.

Kinderen hebben nog het meest te lijden onder deze recessie en de besparingen die eruit voortvloeien, en dan gaat het niet om onderwijs alleen, maar om leven en dood. De V.S. telt 200 maal meer inwoners dan Bangladesh, maar besteedt slechts evenveel geld aan de bestrijding van kindersterfte. Er zijn verhalen bekend over Amerikaanse ziekenhuizen waar pasgeboren baby's gewoon op bureautafels worden „gestapeld”. Ook bij het straatgeweld zijn kinderen betrokken. Steeds meer kinderen worden in New York gedood door „verdwaalde” kogels. Volgens the Economist is onlangs een kogelvrij jek voor de schoolgaande jeugd

op de markt gekomen. Op 10 jaar tijd is het aantal geweldplegingen in New York trouwens verdubbeld.

In dit land, dat weigert de mondiale conventie voor de rechten van het kind te bekrachtigen, waar de gezondheid van zwangere vrouwen niet kan worden gewaarborgd, waar het zwangerschapsverlof niet bestaat, en waar minderjarigen de doodstraf kunnen krijgen, hoort men steeds meer stemmen zeggen dat het welletjes is geweest. Volgens Benjamin Bradley, directeur van de Washington

Post, is de kostprijs van Reagans dereguleringspolitiek ondraaglijk: „Men heeft in dat krankzinnig klimaat de instrumenten van de openbare diensten gebroken. Het resultaat is een geruïneerde democratie”. Robert Bellah, professor sociologie aan de universiteit van Berkeley, California, schrijft: „Geen enkele maatschappij kent zoveel problemen als de onze. Ons soort kapitalisme is destructief op het barbaarse af, gebaseerd op onmiddellijke winst en op de afwenteling van burgerlijke verantwoordelijkheid”.

Tom Heremans

Demokratie op zijn smalst

De onderscheiden Franse regeringen, van welke signatuur ze ook waren, hebben er steeds een handje van weg gehad om het verkiezingssysteem in het belang van hun partijbelangen te wijzigen. Zo had de voorgaande regering Chirac het gepast gevonden de vorm en omvang van de kiesdistricten zo te hersnijden zodat stedelijke - en landbouwdistricten bij elkaar gevoegd werden. Ook op gemeentelijk vlak werden drie verschillende kies-systemen ingevoerd.

Het is nu de beurt aan de socialisten om, in het perspectief van de regionale verkiezingen van 1992, de kiesnormen te wijzigen. Een wetsvoorstel in die zin zal eerst-daags ingediend worden. In dit plan wordt de ondemokratische formule voorzien die toepasselijk is voor de gemeenten boven de 3.500 inwoners. Het hiervoor gebruikte argument is dat voor "vaste meerderheden" moet gezorgd worden.

Deze operatie bestaat er in dat na de eerste ronde die volgens het evenredig verkiezingssysteem plaats heeft de lijsten met minder dan 5 % uit de boot vallen. Lijsten met 5 tot 10 % kunnen dan met gelijkaardige lijsten fusioneren voor de 2de stemronde. Een partij die volgens de formule van het evenredig stemrecht meer dan 50 % van de stemmen haalt zou een bijkomend aantal zetels van 20 tot 30 % als bonus krijgen. Alle andere partijen inbegrepen de meerderheidspartij, zouden dan de overige zetels volgens een evenredige schikking onder elkaar verdelen.

Afrika: vergoeding voor slaventijd

Tijdens een Wereldkonferentie in Lagos (Nigeria) werd door de Afrikaanse deelnemers tot Europa, en Noord en Zuid-Amerika een oproep gericht voor de betaling van schadevergoeding voor de vijf eeuwen durante slavenhandel waarvan het zwarte continent het slachtoffer was. Volgens de Konferentie werden er tijdens die periode tien tot dertig miljoen jonge Afrikanen weggesleept om te worden tewerkgesteld in de suiker, tabak en katoenplantages in Amerika. De leider van de Amerikaanse delegatie schat de kostprijs van de schadevergoeding op minimum 25 miljard dollar. (Een peulschil als men dit vergelijkt met de kosten van de Golfoorlog).

Tot ondersteuning van hun eis merken zij op dat Duitsland verder gaat om jaarlijks aan Israël miljoenen dollars te betalen,

dat de V.S. en Canada eveneens de Indianen op hun grondgebied gedeeltelijk hebben vergoed en dat de V.S. een schadevergoeding voorziet voor de Japanners die tijdens de Ite wereldoorlog in de V.S. geïnterneerd werden. Tijdens de slottoespraak van President Babangida van Nigeria wees deze er op dat het verlenen van onafhankelijkheid aan de Afrikaanse Staten vanwege hun vroegere koloniale heersers slechts "een tactische politieke concessie inhield daar waar de economische uitbuiting verder ging en van buiten-uit burgeroorlogen werden aangewakkerd".

De volgende top van de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid (OAE) die in juni 1991 plaats heeft, zal dit dossier verder behandelen.

De misdaden van Pinochet

Een commissie onder leiding van de gewezen diplomaat Paul Rettig heeft aan President Patricio Aylwin een rapport overgemaakt dat in maart zou dienen gepubliceerd te worden. Hieruit blijkt dat tussen 11 september 1973, de militaire coup van Pinochet, en 11 maart 1990 onder de verantwoordelijkheid van de militaire junta 3.500 moorden gepleegd worden en 965 verdwijningen zijn vastgesteld. Volgens bronnen uit regeringsmiddens zouden honderden militairen en leden van de politieke politie van Pinochet betrokken zijn bij de moorden, verdwijningen en folteringen. De vereniging van families van verdwenen politieke gevangenen protesteerde reeds tegen genoemd rapport en maakte bekend zelf de namen van de militairen en politiemannen die bij deze misdaden betrokken waren te zullen bekend maken. Volgens President Aylwin zou de eerste zorg van de regering er moeten in bestaan de politieke stabiliteit te verzekeren gezien de democratie in Chili zich niet kan veroorloven 2.000 legerofficieren op te sluiten...

Goede en slechte punten

Het Amerikaans Staatsdepartement heeft de gegevens bekend gemaakt voor zijn buitenlandse hulp in het fiscaal jaar 1992. Hierbij worden, met betrekking tot de Golfcrisis, goede en slechte punten uitgedaald. Israël blijft hierbij vanzelfsprekend op de eerste plaats staan met 3 miljard dollar waaronder 1,8 miljard militaire hulp. Egypte zal zich moeten tevreden stellen met 963 miljoen dollar. Turkije komt op de derde plaats. De miskenning van de mensenrechten in dit land

speelt blijkbaar geen enkele rol want de V.S.-hulp zal stijgen van 553,4 miljoen naar 703,5 miljoen dollar. Voor Jordanië wordt een hulp voorzien van 53 miljoen dollar maar... een vermindering van dit bedrag wordt overwogen. Jemen wordt gestraft om zijn houding in de Veiligheidsraad en zal zich moeten tevreden stellen met 2,9 miljoen dollar op de voorheen beloofde hulp van 22 miljoen dollar. Pakistan zal, ondanks dat dit land nog niet duidelijk verklaarde af te zien van kernwapens, toch nog 259 miljoen dollar krijgen tegenover 208 miljoen vorig jaar. In Afrika gaat met 57 miljoen dollar de belangrijkste hulp naar Mozambique, terwijl in Centraal-Amerika voor El Salvador 294 miljoen en voor Nicaragua 204 miljoen dollar voorzien zijn. Voor het geheel van de landen van Oost-Europa staat een bedrag van 400 miljoen dollar op de lijst terwijl, als EEG-land, Griekenland voor een bedrag van 350 miljoen dollar militaire hulp zal ontvangen. Zoals men kan vaststellen gaat de hulp niet naar de meest noodlijdende landen maar naar diegene die het best in de V.S. strategie passen.

Woorden en daden

Tijdens de voor de verkiezingen van 2 december '90 in Duitsland gevoerde campagne verzekerde Kanselier Kohl de kiezers dat de hereniging van Duitsland geen verhoging van de belastingen zou voor gevolg hebben. De goedgelovige kiezers trapt in de val maar... krijgen drie maanden later de rekening aangeboden. Eind februari werd door de Duitse regering bekend gemaakt dat de belastingen op de inkomsten zullen stijgen met 7 procent. De taxen op de brandstof gaan omhoog met 25 pfenning en verder staan tabak en alcohol eveneens op de lijst voor de verhogingen.

De beperking van 1 juli '91 tot 30 juni '92 voor wat de stijging van de inkomstenbelasting betreft heeft niet volstaan om de kritiek tegen deze maatregel te milderen. Van vakbondszijde wijst men er op dat eens te meer de werkers getroffen worden. Een duidelijk voorbeeld hiervan is het feit dat een loontrekkende met een jaarlijks inkomen van 40.000 mark 587 mark meer zal moeten betalen daar waar personen met een vrij beroep maar met dezelfde inkomsten slechts 287 mark zullen moeten betalen. De operatie van Kohl zou dit jaar een bedrag van 46 miljard mark opbrengen. Nogmaals een bewijs van wat verkiezingsbeloften waard zijn...

De Golfoorlog: kaarten op tafel

Aardolie: rijkdom voor enkelen maar onderontwikkeling en miserie voor velen in de landen van het nabije en het Midden-Oosten. Deze landen kijken niet op dezelfde wijze tegen de Golfoorlog aan. Het volstaat de rekening op te maken over de rijkdom van elke staat in verhouding tot het aantal inwoners.

Landen leden v/d Arabische Liga

Algerije

Bevolking: 23,8 milj. - BNP: 1,960 dollars. Godsd.: islam staatsgodsdienst. Productie aardolie: 1,17 milj. vaten per dag. Politiek regime: Republiek. Bijzonderheden: een hevige sociale crisis die de opgang van het fundamentalisme bevordert. Succes "Islamietisch Front" met kantonale verkiezingen (juni '90). Erosie FLN d.i. Nat. Bevrijdingsfront, aan de macht sinds '62.

Saoedi-Arabië

Bevolking: 14 milj. - BNP: 5890 dollars Milit. uitg. 19 % v/h BNP Oppervlakte: 2.240.000 km². Godsdienst: Sunnietische (95 %) en Chitische moslims (3 %). Productie aardolie: 5,4 milj. vaten per dag. Politiek regime: Autoritaire islamietische monarchie. Bijzonderheden: Zetel van de heilige plaatsen van de islam, Mekka en Medina. Financieren de fundam. moslims. 1/4 wereldreserves olie d.i. 255 milj. vaten.

Bahrein

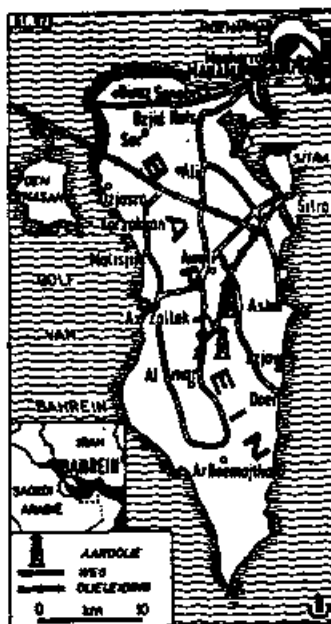
Bevolking 473.000 - BNP: 8.600 dollars. Oppervlakte: 690 km²; Godsd. Chitische (60 %) Sunnietische moslims (25 %) kristenen: (8 %). Politiek regime: Absolute monarchie. (parlement is ontbonden); Bijzonderen: 220 miljard M3 reserve aan aardgas.

Djiboeti

Bevolking 390.000 - BNP: 1.315 dollars. Oppervlakte: 23.000 km². Godsd. moslims (94 %) Politiek regime: Presidentiële republiek. Bijzonderheden: Onafhankelijk sinds 1977. Strategische basis aan de Rode Zee voor het Franse leger. (3.800 militairen).

Egypte

Bevolking: 50,2 milj. BNP: 665 dollars. Oppervlakte: 1.001.000 km². Godsd. Sunnietische (82 %) Koptische kristneen (18 %). Productie ruwe olie: 0,890 miljoen vaten per dag. Militaire uitgaven: 8 % van het BNP. Politiek regime: presidentiële republiek. Bijzonderheden: Een anti-demokratisch systeem ingesteld door de fundamentalisten (Moslimbroederschap) Hosni Moebarak, die de zijde van de USA koos, remt alle oplossingen af, die door bemiddeling van de Arabische Liga in de Golfoorlog worden voorgesteld.

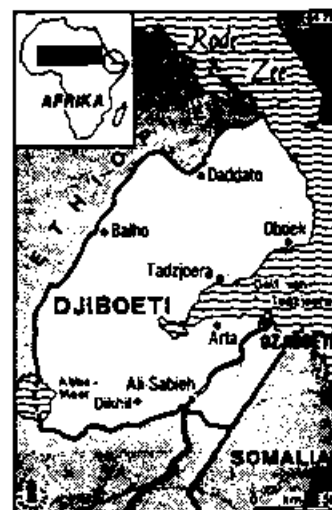

Verenigde Arabische Emiraten

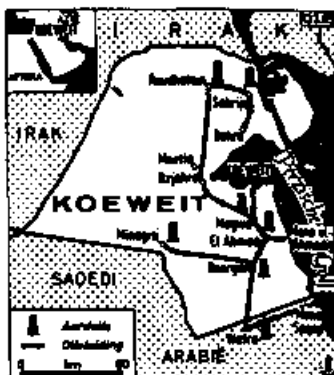
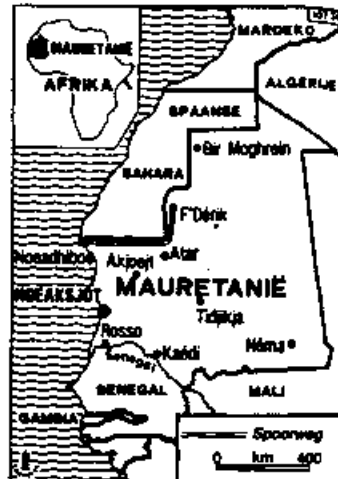
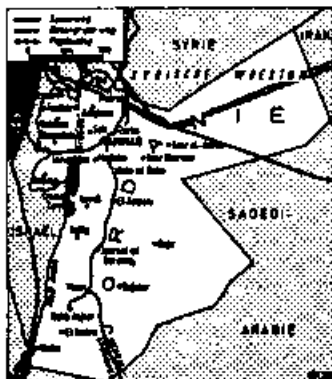
Bevolking 1.506.000 BNP: 17.000 dollars. Oppervlakte: 77.400 km². Godsdienst: Sunnietische (80 %) Chitische moslims (20 %). Productie ruwe aardolie: 2.070 miljoen vaten per dag. Militaire uitgaven: 6,7 % v/h BNP. Politiek regime: Erelijke monarchieën. Bijzonderheden: Samengesteld uit 7 emiraten: Abu Dhabi, Dubai, Sarjah, Fujairah, Ajman, Umm al-Qaiwain en Ras al-Khaimah. Deze unie heeft de belangrijkste haven van het Midden-Oosten, Jebel Ali.

Irak

Bevolking 17,6 miljoen - BNP: 2.370 dollars. Oppervlakte: 438.000 km². Godsdienst: Sunnietische (40 %) Chitische moslims (55 %) kristenen: (3,5 %) Productie van ruwe aardolie: 2.825 miljoen vaten per dag. Militaire uitgaven: 26,8 % v/h BNP. Politiek regime: republiek. Bijzonderheden: Autoritair regime van Sad-

dam Hoessein en van de Baath partij, een lekenbeweging die elke oppositie onderdrukt. Koerdische minderheid wordt wreed onderdrukt in het noorden v/h land. Ernstige economische moeilijkheden tengevolge de oorlog tegen Iran (1980-'89). Eerste Arabische militaire macht van de regio.

Jordanië

Bevolking 3,9 miljoen waarvan meer dan 1 miljoen Palestijnen. BNP 1075 dollars. Oppervlakte: 91.800 km². Godsd. Sunnietische moslims, (91 %) kristenen (7 %). Militaire uitgaven: 16,4 % (4^e plaats op wereldvlak). Politiek regime: Parlementaire monarchie. Bijzonderheden: fundamentalistische groei: Moslim Broederschap. Het land zit gekneld tussen Israël, Syrië en Irak. Koning Hoessein houdt rekening met de sterke Palestijnse aanwezigheid en de sympathie van het volk voor Saddam Hoessein. Tracht goede relaties te onderhouden met zijn buur te Bagdad. Dit alles om zowel Koeweit, de Saoedis en de Amerikanen te ontzien. Het zijn immers de voornaamste geldschieters en dit onrechtstreeks langs het Internationaal Muntfonds. (275 miljoen dollars)

Koeweit

Bevolking: 1.900.000 BNP: 13.672 dollars. Oppervlakte: 18.000 km². Godsd. Sunnietische (70 %) Chitische moslims (20 %) kristenen (5 %). Productie van aardolie: 1,8 miljoen vaten per dag. Militaire

uitgaven: 7,3 % van het BNP. Politiek regime: Erfelijke monarchie. Bijzonderheden: Oude Ottomaanse provincie terug aangehecht aan Bassora (Irak). Van 1.899 Brits Protektoraat. Onafhankelijk in 1961 (niet erkend door Bagdad). Een van de rijkste landen van de wereld. Het nettobezit van de Koeweit in de vreemde bedraagt wel 100 miljard dollars.

Libanon

Bevolking: 2,9 miljoen BNP: 2.220 dollars. Oppervlakte: 10.230 km². Godsd. Chitische (32 %) Sunnietische moslims (22 %) Maronietische kristenen (25 %) Droezen (7 %) Grieks orthodoxen (4 %) Armeense kristenen (4 %). Politiek regime: republiek. Bijzonderheden: Het zuiden is bezet door Israël en Beiroet en het noordoosten door de Syriërs. Na 15 jaar burgeroorlog werd generaal Aoen geneutraliseerd, waardoor hopelijk de Akkoorden van Taëf zullen toegepast worden.

Libië

Bevolking: 4,2 miljoen BNP: 5.608 dollars. Oppervlakte: 1.760.000 km². Godsdienst: Sunnietische moslims. Productie van aardolie: 106 miljoen vaten per dag. Militaire uitgaven: 6,3 % van het BNP. Politiek regime: Militaire republiek. Bijzonderheden: Kolonel Kad-

hafi is uitgesproken anti-Amerikaans. Geeft de voorkeur aan een panarabische unie.

Marokko

Bevolking: 24 miljoen BNP: 800 dollars. Godsd. Sunnietische moslims. Politiek regime: Erfelijke monarchie. Bijzonderheden: Autokratisch en autoritair regime. Voert oorlog tegen het Sahraoui volk. Sociale crisis gruwelijk onderdrukt (december '90). Totale afhankelijkheid ten overstaan van het westen, in 't bijzonder van Frankrijk.

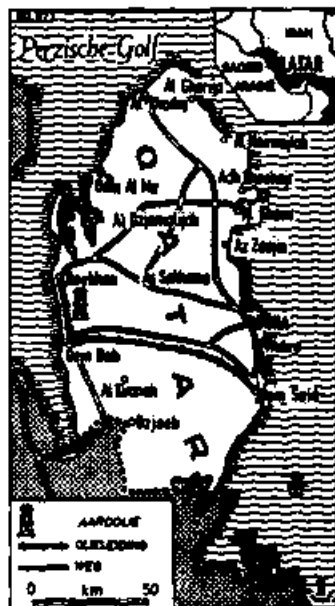
Mauritanië

Bevolking: 1,9 miljoen. BNP: 487 dollars. Oppervlakte: 1.026.000 km². Godsd.: Sunnietische moslims. Militaire uitgaven: niet beschikbaar. Politiek regime: Militaire heerschappij. Bijzonderheden: Hevige strijd tegen de Senegalese onderdanen in het moederland (mei '90). Het land wordt economisch door het westen gesteund, want de Fransen ontginnen er ijzer.

Oman

Bevolking: 1,4 miljoen. BNP: 6.300 dollars. Oppervlakte:

212.000 km². Godsd. badite moslims (70 %) Sunnietische (25 %). Productie van aardolie 0,590 miljoen vaten per dag. Militaire uitgaven: 24,3 % van het BNP. Politiek regime: Erfelijk sultanaat.

Qatar

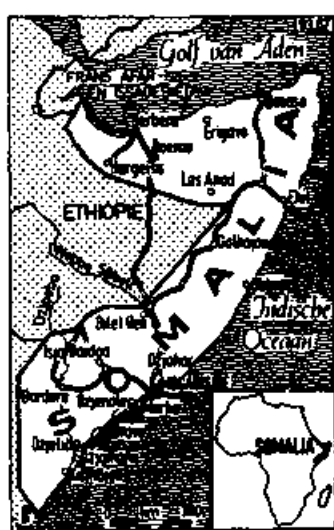
Bevolking: 411.000 BNP: 14.000 dollars. Oppervlakte: 11.400 km². Godsd. Islam, staatsgodsdienst. Productie van olie: 0,395 miljoen vaten per dag. Politiek regime: Absolute monarchie. Bijzonderheden: aardgasreserve van 4.400 miljard M3.

Somalië

Bevolking: 5,9 miljoen; BNP: 161 dollars. Oppervlakte: 638.000 km². Godsd. moslims. Militaire uitgaven: niet beschikbaar. Politiek regime: republiek. Bijzonderheden: Een van de armste landen van de wereld. Burgeroorlog die de macht van president Syad Barre in vraag stelt.

Syrië

Bevolking: 11,5 miljoen. BNP: 1.265 dollars. Oppervlakte: 185.000 km². Godsd. sunnieti-

sche (75 %) Chitische (10 %) Droezen en orthodoxe kristenen. Productie van olie: 0,350 miljoen vaten per dag. Militaire uitgaven: 6,9 % van het BNP. Politiek regime: militaire republiek. Bijzonderheden: Hafez el-Assad heeft een autoritair regime ingesteld. Lid van de Syrische fractie van de Baath partij. Hij pretendeert het leiderschap te bekomen van de Arabische staten en voert een persoonlijke oppositie tegen Saddam Hoessein. Syrië bezet een deel van Libanon sedert '83.

Tunesië

Bevolking: 7,8 miljoen BNP: 1.225 dollars. Oppervlakte: 14.600 km². Godsd. Sunnietische moslims. Productie aardolie: 0,106 miljoen vaten per dag. Militaire uitgaven: 12,3 % van het BNP. Politiek regime: presidentieel. Bijzonderheden: Groei van het fundamentalisme met de "Beweging voor de Islam". Diepe en ernstige crisis.

Jemen

Bevolking: 12 miljoen. BNP: 800 dollars. Oppervlakte: 520.000 km². Godsd. Chitische (55 %) Sunnietische moslims (45 %) Militaire uitgaven: 8,5 % van het BNP. Politiek regime: republiek. Bijzonderheden: de twee staten

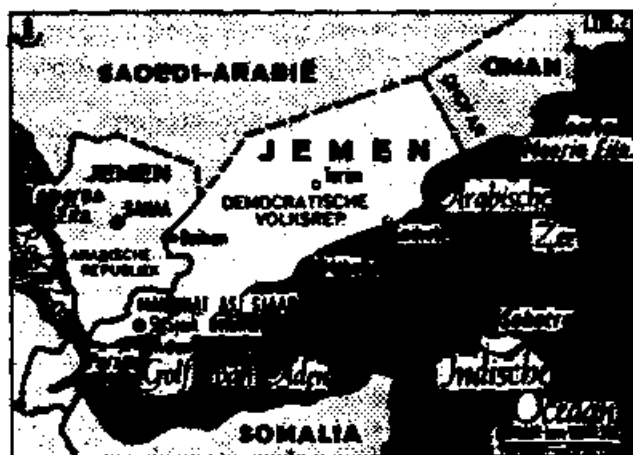
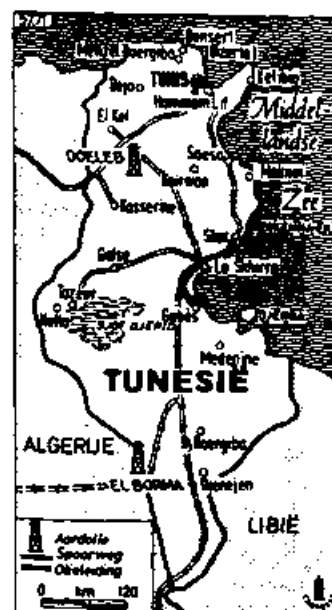

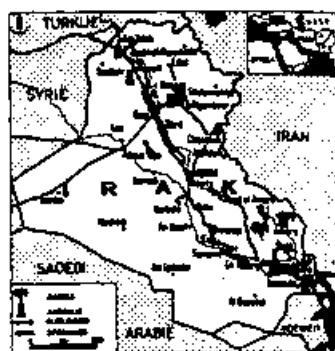
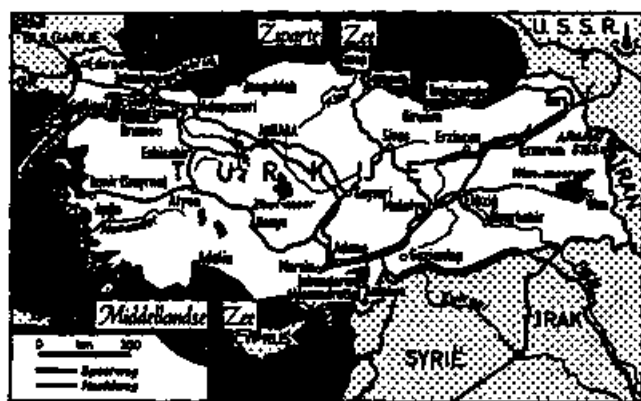
(Noord en Zuid) zijn herenigd sinds mei '90. De twee "sterke mannen" verdelen het presidentschap en het vice-presidentschap.

Landen niet-leden van de Arabische Liga

Israël

Bevolking: 4.400.000 (Joden 83 %) (Arabieren 16,8 %) BNP 9.800 dollars. Oppervlakte: 21.000 km². Godsd. joodse (83 %) moslims (13,5 %) kristenen (2,4 %). Militaire uitgaven: 14,8 % van het BNP. Politiek regime: Parlementaire staat. Bijzonderheden: De Likoudpartij van Yitzhak Shamir bestuurt het land met de extreem rechtse partijen. Weigering van elke dialoog met de PLO en de Arabische landen. Helemaal afgestemd op de Amerikaanse politiek. Onderdrukking van het Palestijns volksoproer in de bezette gebieden (Cisjordanië,

Golan, Gaza). Aanhechting van de Arabische sector van Jerusalem die bij decreet de hoofdstad werd van Israël. Militaire aanwezigheid in Zuid-Libanon. Intense kolonisatie van de bezette gebieden.

Turkije

Bevolking: 54 miljoen. BNP 1.480 dollars. Oppervlakte: 779.000 km². Godsd. Sunnietische moslims. Politiek regime: Autoritaire republiek. Bijzonderheden: Alhoewel een burgerlijk regime; toch een harde politiestaat na 8 jaar van dictatuur. Lid van de NAVO. Het telt talrijke Amerikaanse basissen. Kandidaat voor toetreding tot de EEG. Bepaalde syndicale en politieke vrijheden.

Iran

Bevolking: 51,6 miljoen. BNP 3.500 dollars. Oppervlakte: 1.640 km². Godsd. Chiitische (93 %) Sunnietische moslims (5 %). Productie aardolie: 2,9 miljoen vaten per dag. Militaire uitgaven: 3 % van het BNP. Politiek regime: Islamietische republiek. Bijzonderheden: Oud rijkswachter van de USA in het Midden-Oosten tot aan de val van de Shah. Iran verbergt zijn intenties niet om zijn hegemonie te vestigen in de regio en trotseert Irak. Het propageert het islamietisch fundamentalisme. Sinds de dood van Komeyni zijn er twee groepen die oppositie voeren: de funda-

mentalistische stroming en de stroming voor nauwere betrekkingen met het westen.

Herkenningspunten

De islamietische godsdienst en de anderen

Wie Arabisch zegt, zegt niet noodzakelijk islam en vice-versa. Op de 700 miljoen moslims die er bestaan op de wereld zijn er 150 miljoen in de Arabische landen, waar men eveneens joden en kristenen aantreft. De kristenen kan men onderbrengen in verschillende gemeenschappen, waaronder de Griekse katholieken, de Syrische katholieken, de maronieten, de chaldeeërs, de koptische katholieken en de Griekse orthodoxen. De moslims zijn onder te verdelen in sunnieten, gewoonlijk orthodox en chiïten, een belangrijke dissidente tak, vooral gekoncentreerd in Iran, Irak, Jemen en in de Golf.

Heilige steden

Jerusalem is befaamd als heilige stad voor de drie grote godsdiensten: het jodisme, het kristianisme en de islam. In 1947 heeft de UNO een verdeelingsplan voor Palestina aangenomen bestaande uit 2 staten, een Joodse en een Arabische. Er werd ook een bijzonder internationaal statuut voorzien, dat in de heilige steden

vrede waarborgt tussen de 3 godsdiensten. Vanaf de eerste Israëlietisch-Arabische oorlog (1948-49) vinden we de stad inderdaad verdeeld tussen Transjordaniërs, die het oostelijk gedeelte bezetten en de Israëlieten die van het westelijk deel hun hoofdstad maakten. Sinds de tweede oorlog (1967) annexeerde Israël ook het Arabisch stadsgedeelte en in 1980, de ganse stad. Ze werd bij decreet hoofdplaats van de Israëlietische staat. UNO-resoluties veroordeelden deze beslissing. Ze werden echter nooit berespekt. Met Medina is Mekka de belangrijkste heilige stad van de islam. Zij is gelegen in Saoedi-Arabië, waarvan de leiding zich uitsprak tot trouwe verdediger van de orthodoxe islamieten. De jaarlijkse pelgrimstocht naar Mekka, waaraan honderdduizenden deelnemen, is één van de 5 rituele verplichtingen van de moslims.

Een zwaar koloniaal verleden

Het oude Ottomaanse imperium, een uitgestrekt geheel van landen, die gedomineerd werden door de Turken, strekte zich tijdens zijn hoogtepunt uit van Wenen tot Aden, van de Kaspische Zee tot Algiers. In 1920 ging het ten onder. De overwinnaars van de eerste wereldoorlog, die op lange termijn een spaarvarkentje begaarden, verdeelden toen het imperium van de geallieerde overwonnenen, Duitsland en

Oostenrijk-Hongarije. Volgens de akkoorden van Sykes-Picot, afgesloten in 1916, legde Frankrijk beslag op Cilicië en het haventje van Adana, de Libanees-Syrische kuststrook, alsook op een zone die overeenstemt met het huidige Syrië en bovendien nog op de olierijke regio van Mossoul, die het later weer zal afstaan aan de Britten. Groot-Brittannië neemt de controle over het oosten en het westen van Mesopotamië, evenals over het territorium van het huidige Jordanië. Rusland, Griekenland en Italië ontvangen eveneens delen van het imperium, terwijl Palestina onder internationaal mandaat komt. Het tijdperk van de onafhankelijkheidsverklaringen strekt zich uit tot de zeventiger jaren, uitgezonderd echter voor de Palestijnen, op zoek naar een staat.

Na een grondige ontginning van de grondstofbronnen van de regio hebben de Franse en de Britse kolonisators onder druk van de nationalistische beweging het land verlaten. De willekeurige verlegging van de grenzen, werkelijke tijdbommen, o.a. Koeweit "olieputstaat" afgescheurd van Irak, maakt deel uit van de zware erfenis van dit tijdperk. De Verenigde Staten hebben echter stap voor stap de plaats van de kolonisators ingenomen bij de aanvang van de dertiger jaren en dit door zich de controle op de oliewinning toe te eigenen. Via hun vazallen o.a. de leiders van de golfstaten, Saoedi-Arabië en Iran, dit laatste land echter slechts tot 1979, zal de USA zich traag maar zeker opdringen als "gendarme" van de regio. Dit alles met een dubbel strategisch doel: het meesterschap behouden over het vloeibare, zware goud en zich te weer stellen tegen uitbreiding van de Sovjetinvloed.

Bron:
Humanité Dimanche

Vertaling:
René Van Nerum

El Salvador: Analfabetisme, repressie en verkiezingscircus

In het kader van het alfabetiseringsjaar vindt een uitwisseling plaats tussen Belgische, Marokkaanse, Indische en Salvadoraanse alfabetiseringswerkers. De delegaties kregen een officieel karakter mee (In het Belgische geval verleend door het Vlaamse ministerie van Onderwijs), om de werking vlotter te laten verlopen. Volgens de Salvadoranen, die ons een bezoek brachten, zeker geen overbodige luxe. Het was de enige manier om de Belgische delegatie enigszins hun werk te laten doen, toen zij november vorig jaar El Salvador bezocht.

De Salvadoraanse delegatie kwam op tegenbezoek naar België om ideeën uit te wisselen, de specifieke moeilijkheden van alfabetisering in El Salvador te bespreken en steun te vragen.

Volgens de delegatie is meer dan de helft van de Salvadoraanse bevolking analfabeet. De middelen die het alfabetiseringswerk en het onderwijs in El Salvador ter beschikking krijgen zijn praktisch onbestaande, terwijl ze broodnodig zijn om de bevolking te informeren, en via de volksorganisaties sociale verbeteringen te verkrijgen. Alfabetisering is hiertoe een eerste stap, maar er zijn talloze andere hindernissen in het democratiseringsproces.

25 oktober 1990: Vakbonden betogen in San Salvador voor looneisen

Diario Latino

De pers, bijvoorbeeld, is bijna volledig in handen van de ARENA partij, zodat het geletterde deel van de bevolking eigenlijk alleen partijpropaganda onder de neus geschoven krijgt. Een krant die enige oppositie durft te voeren, wordt dadelijk aangepakt: het redactiegebouw van Diario Latino, een krant die op voorzichtige, bijna verdoken wijze kritiek gaf op het regeringsbeleid, brandde op 8 februari volledig uit; alles wijst erop dat het regeringsleger hiervoor verantwoordelijk was.

De repressie gaat nog verder; eind januari werden 15 boeren vermoord. Ballistische onderzoeken wezen ook hier in de richting van het leger en de doodseskaders. Er kwam een zogenaamd gerechtelijk onderzoek, maar de verantwoordelijke militairen „deserteerden“.

Met de verkiezingen van 10 maart in het vooruitzicht, nam de repressie enigszins af en toonde het regime zich plots weer „bereid“ met het FMLN te onderhandelen. Ook dit is slechts propaganda, want de burgeroorlog gaat gewoon door. De volksorganisaties komen al jaren op voor ernstige onderhandelingen tussen leger

en guerrilla. Zij eisen de demilitarisering van het land als noodzakelijke stap in de lange weg naar democratie. Maar het leger houdt de boot af. Het feit dat de gesprekken nu onder auspiciën van de VN doorgaan heeft nog niet veel positiefs opgeleverd. Ze werd er op het merkwaardige UNO-voorstel, waarbij het land in 2 gedeeltes zou worden (het Oosten onder controle van het FMLN, het Westen onder regeringscontrole), nog niet gereageerd. Om de druk op de regering te verhogen heeft het FMLN een paar dagen de rijke wijk, Escalon van de hoofdstad bezet.

Verkiezingen

De verkiezingen zelf bieden volgens de delegatie zeker geen uitkomst voor de problemen in El Salvador. Het leger en het electoraal tribunaal controleren de situatie, zodat het eerlijke verloop van de verkiezingen niet kan worden gecontroleerd. Er worden wel internationale waarnemers gestuurd, maar die worden op vele plaatsen niet toegelaten, „om hun veiligheid te garanderen“. Die waarnemers komen trouwens veel te laat: de aanloopperiode naar de verkiezingen toe is immers zeker zo belangrijk als de ver-

kiezingen zelf, en daar hebben waarnemers al geen vat meer op.

Daarbij komt nog dat lang niet alle stemgerechtigden kunnen gaan kiezen. De vele gepatriëerden hebben de benodigde documenten nooit gekregen. Op het platteland beschikken heel wat mensen niet over de nodige transportmiddelen om zich naar het dichtstbijzijnde kiesbureau te begeven, dat meestal te ver ligt om te voet te bereiken. Vele mensen zullen het ook laten afweten uit angst voor repressie, en uit moedeloosheid: de burgeroorlog houdt intussen al 12 jaar aan. Onder deze voorwaarden kan men moeilijk van democratie spreken; deze verkiezingen zijn niet meer dan een façade die het regime enige democratische legitimiteit moet verlenen.

Terwijl de V.S. in het Midden-Oosten een „barbaarse dictator“ bestrijden, blijven ze wel de ARENA-partij steunen. In tegenstelling met wat het Pentagon beweert, is die steun het laatste jaar eerder gestegen dan gedaald, aldus de delegatie. Het gaat niet zozeer om rechtstreekse militaire hulp vanuit de V.S. zelf, maar om logistieke Amerikaanse steun, en militaire leveringen via Israël.

Tom Heremans

Nicaragua: 1 jaar sandinistische oppositie

25 februari 1990 hadden er in Nicaragua verkiezingen plaats. De uitslag herinneren we ons nog wel, de sandinisten verloren maar behaalden toch 41 % van de stemmen.

De vroegere oppositie-coalitie won dus. Rond de „kleur“-loze weduwe van een Somoza-apposant, Chamorro, hadden de VS praktisch alle politieke families weten te verenigen, tot de kommunisten toe.

Hun overwinning wordt in de eerste plaats toegeschreven aan de oorlogsmoedheid van de Nicaraguanse bevolking, en de hoop dat, met Chamorro als president, de contra snel zou ophouden te bestaan. De economie die er na jaren VS-boycot erbarmelijk aan toe was lijkt een andere belangrijke reden geweest zijn. Ook fouten van de sandinisten zelf hebben meegespeeld.

We zijn het niet zo gewend. Een bewind dat met de wapens een diktator heeft verdreven geeft de macht uit handen via verkiezingen. Het was de tweede keer dat er verkiezingen waren. De Verenigde Staten hebben kennelijk op dat ogenblik de uitputtingslag gewonnen.

De sandinisten hebben hun nederlaag aanvaard. Ze hebben van de Nicaraguanse maatschappij een samenleving gemaakt die haar lot bepaalt binnen een grondwettelijk kader, menen ze zelf. Dit grondwettelijk kader moet de garantie inhouden dat fundamentele maatschappelijke verworvenheden voor de gewone burger niet verloren gaan. Het (sandinistisch geleide) leger moet daar over waken. Het land heeft een minimale stabiliteit nodig.

Dit is de kontekst waarin ze de overgang van de oude naar de nieuwe regering hebben bekeken. Met als resultaten op korte termijn dat het contra-leger als organisatorische eenheid heeft opgehouden te bestaan.

De vakbonden in de bres

De nieuwe bewindploeg valt in twee grote strekkingen uiteen: zij die menen dat de omstandigheden hen verplichten binnen dat kader te functioneren, en langzaam hopen de machtsbasis van de sandinisten uit te kunnen hollen, en zij die brutaal en ineens komaf willen maken met de laatste tien jaar van dit land.

De praktijk van de zogenaamde gematigden laat echter aan duidelijkheid niets te wensen over: per presidentieel dekreet probeert men de landbouwhervorming ongedaan te maken, het leger wordt tot op ongeveer een vierde teruggebracht, CAO's worden niet in het minst nageleefd...

De twee grote stakingsbewegingen hebben een en ander tegen kunnen houden.

De tweede, in juli '90, groeide uit tot een ware konfrontatie tussen de regering en de sandinistische vakbonden, inclusief barrikades. De macht van de vakbonden wordt nog onderstreept door een nationale kaderovereenkomst eind oktober.

Het konservatiefste deel van het patroonaat, verzameld in de COSEP, erkent deze overeenkomst echter niet, en ook nu worden de belangrijkste bepalingen ervan niet nageleefd.

Of... de basis van een nieuw konflikt is reeds gelegd.

Intussen werd het onderwijs hervormd, is de openbare gezondheidszorg zo goed als onbestaande...

Met monetaristische ingrepen, zoals het in voege brengen van een nieuwe munt, heeft men de inflatie niet kunnen indijken. De werkloosheid stijgt, een veralgemeende verarming van zeer grote lagen van de bevolking grijpt snel om zich heen.

Uncle Sam

De Verenigde Staten tonen verrassend weinig interesse om het nieuwe bewind kansen op slagen te bieden. De paar honderd miljoen dollar steun die wordt gegeven is meer dan absoluut ontoereikend. De nieuwe ambassadeur is een oudgediende van Reagan, Schlaudeman. Het is echter nog niet duidelijk welke kant hij kiest binnen de UNO. Hij heeft zowel banden met diegenen die de huidige „zachte“ lijn bepalen, als met de harden, die zich hebben gegroepeerd rond vicepresident Virgilio Godoy en z'n comité voor nationale redding.

Een aantal hardelijns-burgemeesters ondersteund door gewapende ex-contra's hebben in november een aantal dagen de weg door de Vijfde regio en naar de Costa Atlantica gebarricadeerd. Zij menen dat de huidige regering teveel onder de invloed van de sandinisten staat, en eisen het ontslag van Humberto Ortega als

legerleider. Het leger is op zachte maar doortastende wijze opgetreden om de weg weer vrij te maken. Ex-contra's hebben zich in bewegingen gegroepeerd om hun eisen voor grond af te dwingen. Verschillende gewapende botsingen met coöperativisten hebben zich voorgedaan. Tijdens dit jaar zijn er ook verscheidene aanvallen geweest tegen sandinistische „instellingen“ o.a. radio La Primerisima. Er werden ook tientallen sandinisten vermoord, hoewel men nog niet kan spreken van echte doodseskaders zoals in andere landen, El Salvador, Guatemala, bijvoorbeeld.

Vanuit de Verenigde Staten werd in januari de druk verhoogd om Ortega af te zetten als legerleider. De aanleiding daartoe was de levering door sandinistische legerofficieren van een aantal draagbare luchtafweerwapens aan de Salvadoraanse guerrilla. Voor de Verenigde Staten een bewijs dat zelfs onder de nieuwe regering de sandinisten verder gingen met het uitdragen van de revolutie. De sandinisten hebben er echter blijkbaar wel toegevingen voor over om de controle over het leger te behouden: de vier officieren werden veroordeeld en het FMLN werd bewerkt om het luchtafweer terug te geven. Wat ook gebeurde.

Het Frente

Het land heeft vooral nood aan een minimum van stabiliteit, is zowat het basisuitgangspunt.

Het FSLN beschouwt het als haar taak om het (sandinistisch) grondwettelijk kader van Nicaragua intact te houden. Ze ontplooit daarvoor hoofdzakelijk een parlementaire activiteit. De grote sandinistische sociale organisaties hebben daarbij dan als opdracht voor hun specifieke basis op te komen en de middelen te zoeken om hun rechten te verdedigen.

De nederlaag bij de verkiezingen weegt

nog altijd zwaar door. De kritiek van menig basismilitant concentreert zich rond het feit dat men niet in het minst de uitslag vooraf heeft aangevoeld. Dat vertaalt zich dan op een niet langer pikken van de verticale stuktuur van de partij, die ze nog altijd als erfenis had van de guerrilla-tijd. Er is een ernstige zelfkritiek geformuleerd op een militantenbijeenkomst in juni 90. Alle geleidingen van het FSLN worden van nu af aan verkozen. Dat houdt in dat op korte termijn de huidige nationale leiding zal wijzigen. Op dit ogenblik bestaat die nog uit 7 „commandantes“: Daniel Ortega, Victor Tirado, Jaime Wheelock, Luis Carrion, Henry Ruiz, Bayardo Arce en Tomas Borge. Daniel Nunez overleed in oktober vorig jaar, en Humberto Ortega moest de partij verlaten om legerleider te kunnen blijven. Er is een kongres van het FSLN, het eerste in haar geschiedenis, voorzien voor 19 juli 1991.

En dan het leger.

Het is intussen uitgedund tot zo'n 28.000 manschappen, het kleinste van Centraal Amerika, (Costa Rica heeft geen leger maar wel uitgebreide veiligheidsdiensten en Rijkswacht). De dienstplicht is afgeschaft. Het officierenkorps blijft sandinistisch, en de nieuwe regering heeft aangevaard dat promotie en doorstroming blijven gebeuren op basis van de geëigende criteria van het leger zelf. Humberto Ortega blijft de leidende generaal. Ze hebben zowel tijdens de stakingen van de sandinisten als tijdens de acties van de ex-contra met veel voorzichtigheid opgetreden. Tot ergernis van velen.

Bilan

Het ziet er dus naar uit dat de Nicaraguaanse maatschappij helemaal niet tot rust zal komen de eerste tijd. Onderwijs en gezondheidszorg zijn helemaal geen prioriteit meer. De regeringspolitiek is desastreus voor de koopkracht van grote delen van de bevolking, en ze wil de eigendomsstructuur, zeker in de landbouw, terug herschikken. Binnen de burgerij rijzen hierbij dan spanningen tussen diegenen die opkomen voor de teruggave aan de vroegere eigenaars, en diegenen die de staats- of coöperatieve gronden willen verhuren of verkopen aan „moderne ondernemers“. De grote sandinistische vakbonden hebben zich actief opgeworpen als de verdedigers bij uitstek van de belangen van de arbeidende bevolking. Dank zij hun militante en radicale antwoorden is de rege-

ringspolitiek geremd kunnen worden. Het misprijzen van deze regering en van het patronaat voor afgesloten akkoorden doet echter veronderstellen dat de concertatiepolitiek geen lang leven is beschoren. De kritiek op het laatste kaderakkoord deint uit. Waarom moeten de arbeiders de sociale vrede respecteren als de staat en het patronaat hun engagementen niet nakomen, is zowat de basisbedenking hierbij.

De partij is aan een herstructurering bezig, en het lijkt me dat er moet afgewacht worden wat het kongres van juli 91 zal bieden, om enige duidelijkheid te verkrijgen in de lijn die zal worden gevolgd. Op dit ogenblik wordt deze discussie openlijk gevoerd. De vroegere sekretaris van het parlement bievoorbaeld pleitte onlangs in de krant Barricada voor nauwe samenwerking met Lacayo. Hij meende dat het een vergissing was om de stakingen te hebben gesteund. De volgende dag kreeg hij zwaar lik op stuk van vakbondsleider Garcia. De huidige synthese ligt ongeveer op deze lijn: de regering moet aanvaard worden en gesteund waar ze positief handelt. Daar echter waar ze de verworvenheden teruggedraait moet er gestreden worden.

Een diepgeworteld spanningsveld situeert zich rond het leger, het Ejercito

Popular Sandinista (EPS). Humberto Ortega staat daar symbool voor het sandinisme.

Uiteraard wenst rechts een leger dat ten dienste staat van de burgerij, zoals overal elders in Latijns-Amerika. De Chamorro-Lacayo-groep erkent echter het EPS als nationaal leger, waardoor het sandinisme toch een uiterst belangrijk instrument in handen kan houden. De groep rond Godoy doet eigenlijk pogingen om het contra-leger opnieuw bijeen te krijgen. En een militaire tegenmacht te zijn tegen het EPS. Maar totnogtoe hebben de Verenigde Staten kennelijk nog niet besloten opnieuw deze weg op te gaan.

De houding van Lacayo en z'n politiek om precies de sandinistische verworvenheden al dan niet te respecteren zal bepalend zijn voor de verdere reactie van de sandinisten. Totnogtoe heeft deze regering akkoorden gesloten op papier maar in de realiteit de sociale afbraak georganiseerd. De remmen die de vakbondsstrijd er heeft in kunnen bouwen zijn niet altijd voldoende gebleken. De tegenstellingen tussen de verschillende maatschappelijke groepen en klassen zijn echter zo groot dat de duidelijkheid van de regeringspolitiek snel nog zal vergroten. Evenals de strijd.

Georges Spriet

kampen jongeren met geweld laat inlijven.

In deze kontekst groeien er gewapende oppositiekrachten tegen de regering van Mogadiscio: de Nationale Somalische Beweging (NSB, gesticht in 1981) steunt zich op de ontevredenheid van de Issaq tegen het regime Barre, en het Democratisch Front voor de Redding van Somali (DFRS) die haar leiders vooral haalt uit een clan in 't zuiden van het land, de Hawiye. Tot in 1988 werden deze beiden door Ethiopië gesteund als antwoord op de invallen van het Bevrijdingsfront van West-Somalië (Ogaden) dat door Mogadiscio werd opgezet.

Somalië, de vlucht vooruit

Juni 88. Hargeissa in het noorden van het land, wordt gebombardeerd door de Somalische luchtmacht, onder het medeplichtig zwiigen van het westen.

Twee jaar later kent Mogadiscio een tumultueuze periode die te klasseren valt in de eeuwige clan-ruzies geënt op het geopolitieke spel dat de hoorn van Afrika domineert.

Deze crisis die al lang aan het gisten was, heeft twee rechtstreekse aanleidingen. Tijdens een bezoek van de president aan het noorden van het land, in maart 88, worden tweehonderd scholieren en hun leraars opgepakt. Een aantal onder hen heeft men nooit meer weer gezien. Dit is voor de Nationale Somalische Beweging (NSB) een ware oorlogsverklaring. Een paar dagen later, 3 april 88 om precies te zijn, tekenen Somalië en Ethiopië een vredesakkoord. Hierin worden de grenzen erkend, de soldaten van beide zijden teruggetrokken, gevangenen uitgewisseld. Officieus wordt hiermee ook de Ethiopische hulp aan de beide oppositiegroepen NSB en DFRS gestaakt. Om de (vermeende) regeringsplannen te dwarsbomen, die de vernietiging van de oppositie beogen, besluit de NSB tot het initiatief over te gaan. 27 mei 1988 vallen de rebellen de stad Burao aan, 31 mei is het de beurt aan Hargeissa, de tweede stad van het land. Het Somalische leger repliceert met bombardementen en mortiervuur op deze steden. Burao wordt letterlijk van de kaart geveegd, en Hargeissa voor 70 % vernietigd. Sedertdien hebben tussen de 30 en de 150 duizend burgers en soldaten er het leven bij ingeschoten. Honderdduizenden zijn naar Ogaden in Ethiopië gevlucht. Volgens het VN-Hoog Commissariaat 350.000.

De officiële pers heeft het over bandietenbenden, Amnesty beschuldigt de militairen een miljoen mensen te hebben afgeslacht. De Verenigde Staten hebben hun hulpprogramma opgeschort maar behouden hun militaire basis in Berbera, tussen Hargeissa en Burao. De internationale opinie reageert niet... journalisten worden niet toegelaten. De rechtstreekse getuigenissen van vluchtelingen en van NGO-werkers vinden haast geen weerklank. De burgeroorlog raast verder en wordt nog aangewakkerd door een katastrofale economische toestand. Onverschilligheid bij de buitenwereld.

Als in oktober 88 een deel van de leiders van het DFRS zich aansluit bij de NSB, krijgt deze „noordelijke” opstand een nationaal karakter.

In Kismayo, derde stad van het land en hoofdplaats van het zuiden, komen verscheidene honderden soldaten van de militaire academie in opstand, waaronder een meerderheid Ogaden: de Darodeenheid heeft opgehouden te bestaan. Gewapende groepen vindt men tot in Kenia. Uitgehongerde opstandelingen halen de opslagplaatsen van het Wereld Voedsel Programma leeg.

Mogadiscio zal niet langer ontsnappen, op 9 juli 1989 wordt Mgr Salvatore Colombo, bisschop van de zowat 2.000, vnl kristenen van Italiaanse (2) afkomst, vermoord in de kathedraal, in het oude centrum van de stad. Siad Barre haast zich om deze moord te veroordelen. Nochtans wordt er beweerd dat de moordenaar een Hangash is, een lid van de militaire politie. (3)

In het buitenland wordt deze onopgeloste moord toegeschreven aan politiek en religieus geweld. De media spreken snel, te snel, van een integristische golf... De imans worden met de vinger gewezen. Op 14 juli, daags na het grote muzelmaanse feest Id el Adha, worden zes imans opgepakt. De ontevredenheid bereikt nu ook de moskeeën. Een vonkje is nu genoeg om het vuur in de pan te doen slaan. En het komt er snel. Provocatie of paniek? In elk geval schiet een legerofficier z'n lader leeg in de grote Sina-moskee, in een volkswijk van Moagadiscio. De opstand barst los. Het repressieapparaat dat al een tijdje stond opgesteld rond de bidplaatsen, wordt door de zoon van de president zelf geleid. Meer dan 400 manifestanten worden gedood (4). Ook in de badplaats Gesira worden zes-

tig mensen neergeschoten. (5)

Terreur verspreidt zich onder de drukken-de stilte van het uitgaansverbod. Het leven van de Somaliërs, zeker in de steden, wordt er nog moeilijker op. Water en elektriciteit worden gedurende weken afgesloten, er is steeds minder voedsel. De onzekerheid groeit.

Stilaan komen grote delen van het land onder controle van de verschillende oppositiegroepen, o.a. de USC, de NSB, het DFRS en PBS (Patriottische Beweging van Somalië). Hun strijd verscherpt zich nog in 1990 als ze zich verenigen in het Verenigd Somalisch Kongres.

De USC werd in 1989 in Rome gesticht en heeft vooral basis in het centrum van het land, met solide steun in de zakenwereld en de administratie in de hoofdstad. Hierdoor konden ze al vrij vroeg de regering bedreigen, nog vooraleer ze in december 1990 van de chaos gebruik konden maken om met hun gewapende strijders de hoofdstad binnen te vallen. De gevechten tussen dit „handvol bandieten”, zoals de officiële pers ze is blijven noemen, en de laatste getrouwen van de presidentiële wacht hebben honderden slachtoffers gemaakt, en de stad verwoest. Siad Barre verschanste zich eerst op de luchthaven en is dan uiteindelijk gevlucht.

De onrust is echter nog niet weggeëbd. Dit is een stuk land waar er niet eens meer is wat de arme nog kan hebben en de rijke niet wil geven. Waar er niets anders te doen staat dan te aanvaarden dat er na de afvaart van die enkele boten niets meer is. En dat de andere kant van het land, waar de zon ondergaat, onverbidde-lijk is met z'n winden die ruw zijn van het stof en het zout.

Carole Crabbé

Anne De Vlaeminck.

(beiden waren gedurende langere tijd werkzaam in een van de vele vluchtelingenkampen die de streek rijk is)

- (1) Tijdens Lomé III kreeg Somalië ongeveer 140 miljoen ecu van de EEG. D.i. veel meer dan Ethiopië dat met z'n 47 miljoen inwoners bijna 10 keer meer bevolking heeft, en slechts 130 miljoen kreeg (bron: A. Lagarde „La Somalie à la dérive” in *Marchés Tropiques* van 4 november 1988).
- (2) De Italiaanse bilaterale hulp bedroeg in 87 45 % van de totale hulp aan Somalië, 35,7 % van de Somalische invoer komt uit Italië, en 27,7 % van de uitvoer gaat naar Italië.
- (3) Stephen Smith „Coup de barre chez les Somaliens”, *Libération*, 4 augustus 1989.
- (4) idem
- (5) Colette Braeckman „La Somalie glisse vers le chaos”, *Le Soir* 22 en 23 juli 1989.

Rwanda: Uit het nieuws, maar niet uit de problemen

In de loop van oktober gingen Martens, Eyskens en Coëme 2 maal op diplomatieke missie naar Oost-Afrika. Ze kwamen terug met het goede nieuws van een bestand in Rwanda, dat zou worden geverifieerd door een vredesmacht van de OAE, in samenwerking met België in Europees verband. Het bestand werd echter onmiddellijk geschonden door zowel het regeringsleger als de rebellen van het RPF (Rwandees Patriotisch Front). Dat Martens' vredesmissie nooit ernstig werd genomen, werd al vlug duidelijk: België wou Mobutu koste wat kost de wind uit de zeilen houden, (terwijl de Belgische en Zairese para's toch regelmatig coördinatievergaderingen hielden), maar de Rwandese president Habyarimana was bij het tweede gesprek niet eens aanwezig: hij was op consultatie bij Mobutu.

De bocht van Martens

Via deze onderhandelingen nam Martens eigenlijk een bocht van formaat: eerst worden wapens geleverd aan het regime, later wordt de rebelleninvasie quasi goedgekeurd op basis van het Rwandese vluchtelingenprobleem. Martens probeerde bij zijn terugkomst door middel van een zeer emotionele speech in het parlement de stukken nog te lijmen, maar de mislukking van de Belgische diplomatieke missie viel niet meer te verbergen. Het ging er zelfs sterk op lijken dat het vredesplan eerder een voorwendsel was om de Belgische para's uit dit wespennest te halen (wat eind oktober ook gebeurde), en zo een binnenlandse politieke rel met de SP te vermijden. In de Standaard van 2 november '90 gaf Eyskens dit in bedekte termen toe. Frank Van Den Broecke wond er een week later in dezelfde krant minder doekjes om: "De aanwezigheid van de para's was comfortabel voor de Rwandese regering. Na een week heb ik gezegd: er moet een nieuw initiatief komen. Vandaar het vredesoffensief van de Belgische regering om eruit te geraken."

Ondertussen gingen de gevechten gewoon door, vooral in het grensgebied met Oeganda. Het conflict kreeg steeds meer de vorm van een guerrilla-oorlog. Het RPF bleef berichten de wereld insturen over inbreuken tegen de mensenrechten door de regering, die daartoe handig gebruik zou maken van de situatie. Het RPF eiste in dit verband een internationale onderzoekscommissie. Twee derden van de duizenden mensen die bij het begin van het conflict werden opgepakt, zaten nog steeds achter slot en grendel.

Begin november gingen achtereenvolgens de Franse minister van Ontwikkelingssamenwerking Jacques Pelletier en zijn Belgische collega André Geens naar Rwanda. Pelletier zou een EG-voorstel

op tafel leggen om over het Rwandese vluchtelingenprobleem een topconferentie te beleggen van de leiders uit de regio. Frankrijk wou „financiële en andere hulp verlenen, maar niet militair tussenkomen", aldus Pelletier. Nochtans bleven de Franse legionnaires terplekke. Over die Franse aanwezigheid zei Van Den Broecke nog: „We kunnen in Afrika geen politiemans spelen. Het Franse militaire optreden is principeloos. Zij interveniëren als de „francité" bedreigd wordt, wat ook het regime is".

Op 11 november vertrok André Geens naar Rwanda. Volgens Martens had hij geen politieke opdracht. Het ging er alleen om het ontwikkelingsbeleid te actualiseren, de Belgen ginds gerust te stellen, en Rwanda duidelijk te maken dat België de samenwerking wil verderzetten. Volgens Eyskens daarentegen zou Geens ook aandringen op het openen van een politieke dialoog.

Half november kondigt president Habyarimana hervormingen aan: een meerpartijenstelsel, het weglaten van de etnische herkomst op de identiteitskaarten, en in juni '91 een referendum over een nieuwe grondwet. Intussen liepen de spanningen op tussen Rwanda en buurland Oeganda. President Museveni van Oeganda beweerde alle niet-Oegandezinnen (onder wie duizenden Rwandezinnen) uit zijn leger te hebben ontslagen, wegens massale Rwandese desertie om het rebellenleger te vervoegen. Hij verklaarde ook dat alle rebellen die naar Oeganda werden teruggedreven, waren ontwapend. Volgens Kigali werden de rebellen echter op Oegandees grondgebied opgeleid. De spanning liep verder op toen de Rwandese autoriteiten beweerden dat op Rwandees grondgebied Oegandese militairen werden gedood. Die zouden regelmatig proberen door te dringen tot Rwandees grondgebied, en enkele officieren zouden zelfs publieke verklaringen hebben afgelegd als zou het Oegandese leger alle

belang hebben bij het voortduren van de strijd. Habyarimana verklaarde geenszins te geloven dat Museveni zijn grenzen had gesloten voor teruggedreven rebellen. Het lijkt er in elk geval sterk op dat de aanvallen vanop Oegandees grondgebied voortrokken. Deze spanningen brongen de regionale topconferentie, die voor eind december was gepland, op de helling. Ondertussen werden aan beide kanten al verscheidene honderden doden gesignaleerd.

Op donderdag 20 december gaf het RPF een persconferentie in Brussel. Daar werd gezegd dat zolang het RPF niet erkend werd als gewapende politieke oppositie, er van onderhandelingen geen sprake kon zijn. Zonder die voorwaarde kon ook de regionale top van staatshoofden geen vrede brengen.

Nog volgens het RPF leverden Zuid-Afrika, Egypte en „een aantal Europese landen" wapens aan het Rwandese regime. Er zouden wapens, tanks en helicopters zijn doorgesluisd via de Keniase haven Mombasa. Bewijzen waren hiervoor echter niet voorhanden. Het RPF beweerde echter ten stelligste dat Frankrijk wapens leverde; over België was men niet zeker. In tegenstelling met wat Zairese, Belgische en Canadese diplomaten beweerden, zei het RPF nooit uit Rwanda te zijn verdreven, en ontkende vanop Oegandees grondgebied te opereren. Tenslotte verklaarde het RPF te strijden voor een geheel democratiseringsproces in Rwanda, en dat het vluchtelingenprobleem slechts één aspect daarvan is.

Processen

Eind december begonnen in Kigali de processen van meer dan 1.500 vermeende sympathisanten van de rebellen, die al meer dan 3 maanden in voorhechtenis zaten, in zeer slechte omstandigheden. De gevangenen wisten niet waarvan ze precies werden beschuldigd, en konden

niet zelf een advocaat kiezen. Op verzoek van de Internationale Commissie van Juristen werden de processen een tijdje uitgesteld, maar uiteindelijk werden toch 7 mensen ter dood veroordeeld, en werden nog tientallen andere zware gevangenisstraffen uitgesproken, waaronder 10 jaar cel voor een 17-jarige jongen. Sommige veroordeelden gaven toe contacten te hebben met het RPF, maar dan wel „met het oog op een vreedzame terugkeer van de Rwandese vluchtelingen“. Alle betrokkenen ontkenden medeweten over of medewerking aan de invasie. Volgens Rwanda-kenner Reyntjes werd de schuld van de veroordeelden niet onomstotelijk bewezen, en durfden sommige aangestelde advocaten niet pleiten omdat ze telefonische doodsbedragingen hadden gekregen.

Terwijl de processen volop aan de gang waren, kwamen berichten over slachtingen binnen. Het RPF beschuldigde het leger van massamoorden, waaronder een bloedbad dat zou aangericht zijn op aangehouden kinderen in een school. Via de staatsradio werd vernomen dat de rebellen al honderden burgers hadden vermoord. Kerkelijke bronnen in Rwanda lieten weten dat rebellen in Oegandese uniformen grensplaatsen aanvielen; de inwoners die niet op de vlucht sloegen werden vermoord, en Oegandese burgers zouden de rebellen op de voet volgen om de dorpen te plunderen. Volgens de Rwandese ambassadeur in Brussel werden sinds 1 oktober al 700 burgers gedood, en was er door het RPF al voor 830 miljoen fr. schade aangericht. Eind januari gaf het RPF buitenlanders „die niet bij het conflict betrokken waren“ de raad om Rwanda te verlaten. Het geweld wakkerde toen weer aan in de grensstreek met Oeganda. Ook Gisenyi, een stadje aan de Zairese grens, werd bedreigd, en 120 Belgen vluchtten weg om de bescherming van het Franse vreemdelingenlegioen op te zoeken; het stadje werd echter niet aangevallen. Wel werden volgens ooggetuigen door het Rwandese leger willekeurig Tutsi's gearresteerd in Gisenyi, en werden steeds meer schermutselingen tussen Rwandese en Oegandese militairen gesignaleerd.

Museveni

Met de heropflakking van het geweld kwamen ook de verwijten aan het adres van Museveni weer opzetten. Volgens Kigali was het voortduren van de oorlog te wijten aan Museveni's lakse houding; hij

zou de invallers vanuit Oeganda nog steeds geen strobreed in de weg leggen. Vanuit Kigali werd zelfs geopperd dat hij achter de aanvallen zat, om in Rwanda een bevriend regime te installeren, en een stuk van Rwanda te annexeren. Ook vanuit Kenia kwamen dergelijke beschuldigingen aangewaaid. Volgens de Kenya Times had Museveni plannen om Kenia binnen te vallen: Oeganda zou in dat verband Keniase dissidenten opleiden. Maar terzelfdertijd sloeg een groot aantal Rwandezers in het Oegandese leger aan het muiten, en werden verschillende Oegandese officieren gedood. Professor Reyntjes, die naar Rwanda was gegaan als waarnemer bij de processen tegen de rebellen, beweerde in de Standaard van 5 februari dat „bepaalde groeperingen het RPF steunen om het regime te destabiliseren. Hutu-extremisten zijn op de kar van het RPF gesprongen om de macht over te nemen en daarna hard toe te slaan“. Het zou volgens Reyntjes niet enkel om etnische, maar zeker ook om regionale tegenstellingen binnen Rwanda gaan, tussen het Noorden en de rest van het land.

Vredesinitiatieven

Begin februari ging Ahmed Salim, secretaris-generaal van de OAE (Organisatie voor Afrikaanse Eenheid) naar Rwanda om met Habyarimana te overleggen hoe de OAE vrede kon brengen. Op 19 februari verklaarde de Rwandese regering dat alle vluchtelingen naar het land konden terugkeren, en bood de rebellen een bestand aan, met het oog op een regionale topconferentie. Museveni reageerde onmiddellijk; hij zou trachten de rebellen te overtuigen de wapens neer te leggen. De rebellen zegden het bestand niet te aanvaarden, maar de Belgen in Rwanda getuigden dat de gevechten waren gestaakt.

Op de topconferentie, gehouden in Dar El Salaam, en bijgewoond door de staatshoofden van Tanzania, Oeganda, Rwanda en Burundi, en premier Bululu van Zaire, werd Mobutu aangewezen als onderhandelaar tussen regering en rebellen. Mobutu vond het RPF bereid binnen de twee weken te onderhandelen over een wapenstilstand, en de regering aanvaardde algemene amnestie te verlenen aan de rebellen. Of de wapenstilstand zal standhouden, en of daarmee ook de spanningen tussen Rwanda en Oeganda zullen verdwijnen, valt nog of te wachten.

Tom Heremans, 1/3/91

Gekoesterde illusies

Noam Chomsky

In dit boek beschrijft Chomsky hoe het bewerken van de publieke opinie een gespecialiseerd ambacht is geworden in de Westerse wereld. Chomsky's werk maakt de stelling verdedigbaar dat het Amerikaanse volk, en vooral zijn intelligentsia, één van de meest geïndoctrineerde ter wereld is. EPO, 698 fr.

Monachovs vlucht

Andrej Bitov

Roman over een man die, steeds falend in zijn zoektocht naar liefde, vlucht in zijn fantasie, waar hij zijn beeld van de liefde niet aan de werkelijkheid hoeft te toetsen. Ondanks alle zelfbedrog moet hij uiteindelijk toegeven dat hij geen van zijn liefdes recht kan doen.

Uitgeverij Bert Bakker, 795 fr.

Onweer in de schemering

Frederic Morton

Een sfeerbeeld van Wenen tijdens de jaren 1913-14. De jonge Stalin, Trotsky en Hitler lopen door het beeld, Freud voert een polemie met Jung, en de laatste twee levensjaren van aartshertog Frans Ferdinand worden van dichtbij gevolgd. Morton onderzoekt in deze context de voedingsbodem van de eerste Wereldoorlog. Uitgeverij Bert Bakker, 795 fr.

Alle verhalen

Hans Dorrestijn

De verhalen van Hans Dorrestijn zijn overwegend somber en misantropisch, overgoten met een zoetzuur scheutje humor. De humor is de beste manier om deze porties leed en wanhoop te verteren. In dit werk zijn alle verhalen die Dorrestijn voor volwassenen schreef bij elkaar gebracht. De bundel bevat ook enkele niet eerder gepubliceerde verhalen. Uitgeverij Bert Bakker, 795 fr.

Gorbatsjov en de neergang van het communisme

Huib Hendrikse

Gorbatsjovs medestanders van het eerste uur, in het proces naar perestroïka, zijn in 1989 zijn grootste tegenstanders. Zij streefden naar het einde van de alleenheerschappij van de CPSU, terwijl Gorbatsjov beweerde dat het succes van perestroïka bepaald werd door de positie van de partij. Huib Hendrikse, medewerker van Clingendael, ziet deze evolutie als de neergang van het communisme.

Aankondiging: Het einde van de apartheid!

De president van de Zuidafrikaanse apartheidstaat De Klerk heeft de wereld verbaasd. Een jaar na de aankondiging van de vrijlating van Mandela en de ontbanning van het ANC, het PAC en de SACP, hield hij opnieuw een opmerkelijke rede ter gelegenheid van de opening van het parlementaire jaar.

Zoals iedereen had verwacht kondigde hij de afschaffing van de Landwetten en de Groepsgebiedenwetten aan; maar nogal onverwacht verklaarde hij ook komaf te willen maken met de Bevolkingsregistratiewet.

De Landwetten houden in dat de zwarten recht hadden op 13 % van het grondgebied. Of anders gezegd: dat het hen verboden was dalen van de 87 % van het grondgebied dat aan de blanken werd toegezegd, te verwerven. Deze diskriminatie zou dus ongedaan worden... op juridisch vlak. Ik hoef je natuurlijk niet te vertellen dat je met het opheffen van het verbod, nog altijd geen mogelijkheden hebt geschapen om de zwarten van hun recht te laten genieten.

De Groepsgebiedenwet is de wet die het systeem van thuislanden regelt. Delen van Zuid-Afrika (natuurlijk niet de meest vruchtbare of rendabele delen van het land) werden zogenaamd onafhankelijk verklaard en als thuisland toegewezen aan bepaalde groepen van zwarten. Dat betekende dat die mensen hun Zuidafrikaans burgerschap en burgerrechten verloren. Het betekende ook een gedwongen verhuis (deportatie) van duizenden zwarten vanuit het „blanke" Zuid-Afrika, naar die thuislanden. Dat is dus niet zo'n onbelangrijke maatregel die hier aangekondigd werd. Ze reikt alleszins verder dan het opheffen van reglementen waardoor zwarten niet op het zelfde strand mochten als de blanken en dergelijke zaken meer waarover men in het verleden zoveel tamtam heeft rond gemaakt, alsof het ging over de definitieve ontmanteling van apartheid.

Maar nog veel belangrijker is de aankondiging om ook de Bevolkingsregistratiewet af te schaffen. Hier wordt inderdaad (eindelijk) een fundament van de apartheid geraakt. De Bevolkingsregistratiewet bepaalde namelijk dat iedere Zuidafrikaan (van bij de geboorte of van bij de naturalisatie) bij een bepaalde etnische groep behoorde. Deze wet betreft de logica van de apartheid zelf.

Toch moeten we niet opnieuw dezelfde fout maken, als vorig jaar met de vrijlating van Mandela. We moeten nu niet direkt viktorie kraaien tegenover de apartheid...

Want het gaat hier nog maar om een aankondiging van maatregelen. De afschaffing van de landwetten b.v. zou ook kunnen inhouden dat het 13 % - deel van het grondgebied dat nu voorbehouden is aan zwarten, opgekocht zal worden door kapitaalkrachtige blanken...

En toen vorig jaar alle scholen in principe opengesteld werden voor alle rassen, zagen we dat het weinig zoden aan de dijk bracht omdat een inschrijving afhankelijk werd gemaakt van een toelatings-examen. Dat leverde een dergelijk nadeel op voor de zwarten (omdat die een slechte vooropleiding hadden genoten), dat het de maatregel zo goed als neutraliseerde.

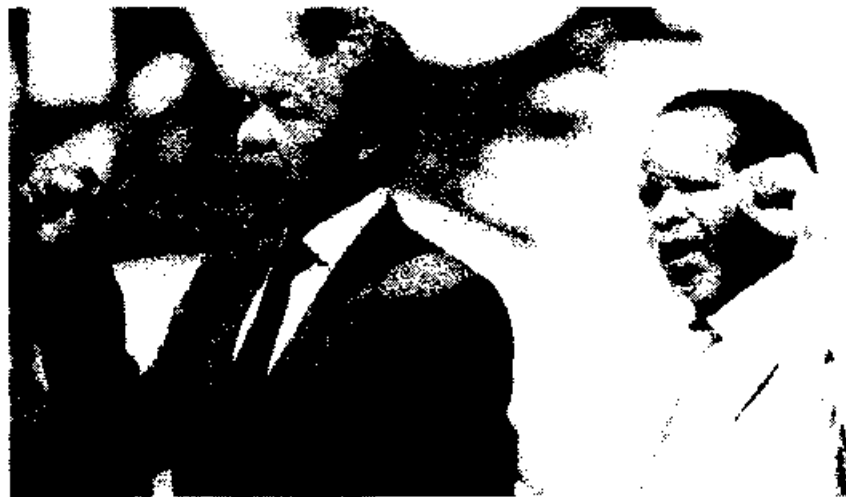
Maar vooral de afschaffing van de Bevolkingsregistratiewet zal voor de nodige problemen zorgen. Het zou immers een andere grondwet vereisen en die is er lang nog niet. De anti-apartheidsorganisaties hebben zich dan ook al een hele tijd toegespitst op de verandering van de grondwet. Ze willen immers niet zozeer een ander regime installeren, maar een regime dat democratisch (en niet-racistisch en niet-seksistisch) is.

Al verwelkomt het ANC de rede van De Klerk, ze is terecht nog lang niet tevreden. Het voorstel dat het ANC deed om uiteindelijk tot een democratie te komen in

Zuid-Afrika, bestaat erin om een kongres samen te stellen waarin alle partijen en groeperingen die akkoord gaan met de stelling dat apartheid moet stoppen, vertegenwoordigd zouden zijn. Dit kongres zou dan moeten uitmaken welke organisaties werkelijk recht van spraken hebben omdat ze inderdaad een groep mensen vertegenwoordigen. Dat wil zeggen dat men daar ook zal moeten uitmaken welke de criteria zijn om dat uit te maken. Het ANC denkt dat de beste wijze om dat te doen erin bestaat een verkiezing te organiseren (maar is ook bereid om over andere mogelijkheden te praten om uit te maken wie er over een mandaat van het volk kan beschikken; b.v.: leden aantallen).

Vandaaruit moet er dan een interimregering gevormd worden, want het is alleszins onmogelijk dat de macht blijft uitgevoerd worden door een regering die haar macht via de apartheid (slechts-vir-blankes-verkiezingen) heeft gekregen. En er moet meteen aan een nieuwe grondwet gewerkt worden. Deze gehele strijd kan samengevat worden in de eis dat de huidige regering de laatste niet-demokratische regering moet zijn uit de gehele geschiedenis!

Jaak Perquy

Mandela en Tambo op de A.N.C. conferentie.

Portugal President (13/1/91)

Mario Soares volgt zich zelf op. Sinds de "Anjar-revolutie" in 1974 is het de eerste verkiezing met een zo lage opkomst. Van de ingeschreven kiezers bleven er 31,1 % thuis, en 3,56 % stemden blanco of onthielden zich.

Mario Soares (socialist) haalde bij de overgebleven kiezers 70,4 % (51,3 in '86), Basilio Horta (rechts) 14,9 %.

Carlos Cavalhas (kommunist) 12,91 % (7 % in '86 en 12,5 % met coalitie in '86), Carlos Marques (onafhankelijke) 2,57 %. De betere resultaten van Soares en gedeeltelijk van Horta zijn het gevolg dat de Sociaal-Demokratische Partij (PDS) die nochtans over een meerderheid in de regering beschikt, geen kandidaat voorstelden in deze presidentsverkiezingen. Uit deze verkiezingen kan ook opgemaakt worden dat, rekening houdende met een inflatie van 13 %, 35 % indirecte belastingen en een hoge werkloosheid een meerderheid van de Portugese bevolking op zoek is naar een alternatief.

Bangladesh Parlement (27/2/91)

De Bengaalse Nationale Partij (BNP) van Khaleda Zia, weduwe van de vermoorde militaire president Zia ur Rahman, won met 122 van de 300 zetels, de verkiezingen. De Awami-liga van een andere Bengaalse vrouw, Sheikh Hasina Wased, dochter van de eerste president Mujibur Rahman, die eveneens vermoord werd haalde 84 zetels. Acht zetels gingen naar kleinere partijen die met de Awami-liga samenwerken. De Jaliya partij van oud-president Ershad won 34 zetels.

Een aantal zetels dienen nog verdeeld te worden maar deze kunnen aan de bestaande krachtverhoudingen geen wijziging meer brengen.

Tussen de twee eerstgenoemde grote partijen die samen de president Ershad tot ontslag dwongen is grote onenigheid ontstaan. De vorming van een nieuwe stabiele regering zal dus heel wat moeilijkheden opleveren.

Volksraadplegingen in de Baltische Staten

Een paar weken voor het door President Gorbatsjov voorziene nationaal referendum over de modaliteiten voor de Unie van Sovjet-Republieken (17 maart) hebben de zich onafhankelijk verklarende Baltische Staten: Letland, Estland en Litouwen eigen volksraadplegingen georganiseerd.

De op 2 maart georganiseerde (voorlopige uitslagen) volksraadpleging in de twee eerstgenoemde republieken gaf vol-

gende uitslag:

- Letland: deelnemende kiezers 88 t.h., voor onafhankelijkheid: 73,6 % tegen: 24,6 %;
- Estland: deelnemende kiezers: 83 t.h., voor onafhankelijkheid: 77,8 % tegen: 22,2 %;
- In Litouwen (9 februari) deelnemende kiezers: 84, 4 t.h., voor onafhankelijkheid: 90,5 % tegen: 9,5 %.

De regeringen van de Baltische Staten, zoals tevens van Moldavië, Armenië en Georgië weigeren hun medewerking te verlenen aan het door de Sovjetregering, in het kader van de Unie, georganiseerd referendum. Deze blijkt echter maatregelen genomen te hebben opdat dit referendum in alle republieken zou kunnen plaats hebben.

De vraag is nu hoe dit zal verlopen. We komen hier zeker uitgebreid op terug in ons volgend nummer.

Nederland Provincieraden (6/3/91)

De Provinciale verkiezingen werden gekenmerkt door het groot aantal kiezers dat niet aan de stemming deelnam, 41,9 %.

De regeringspartijen verloren 20 zetels: PvdA: 17 en CDA: 3. De grote winnaar was D.66 die zijn zetels van 12 op 24 bracht. Groen Links en VVD (rechts) wonnen van hun kant eveneens elk 2 zetels.

Omgerekend op het vlak van de nationale verkiezingen zou dit voor de regeringspartijen een verlies uitmaken van 20 zetels op de huidige 103 zetels.

Deze provinciale verkiezingen kregen voor de kiezers een nationaal belang door het door de regering aangekondigd saneringsplan van 350 miljard B.fr. waarin zware lasten op de bevolking worden gelegd.

Groot-Brittannië Parlement (7/3/91)

Bij gedeeltelijke verkiezingen in hun bolwerk, Ribble Valley, een van hun tien veiligste zetels, kregen de conservatieven zware klappen.

Ondanks de belangrijke verkiezingsdeelname (72 %), verloren zij 25 % van hun kiezers.

De Liberaal-Demokraten haalden 49 % van de stemmen, de Conservatieven 37 % en de Labour 9 %.

De door Thatcher ingevoerde Poll Tax, een belasting waarbij armen en rijken op gelijke voet behandeld worden, blijkt een belangrijke invloed gehad te hebben op het kiesgedrag.

De populariteit van de nieuwe premier Major als gevolg van de Golfoorlog woog blijkbaar niet op tegen de problemen kort bij huis.

Een hond heeft het recht te blaffen, wij niet!

Een verslag over de onderdrukking van de mensenrechten in Oost-Turkije

In de eindejaarsperiode kreeg Turkije een Vlaamse parlementsdelegatie op bezoek om geruchten in verband met het niet-respecteren van de mensenrechten in Zuidoost Turkije, Turks Koerdistan, na te trekken. Senator Willy Kuijpers (VU) en volksvertegenwoordigers Jef Smeets (SP), Hugo Van Rompaey (CVP) en Hugo Van Dienderen (Agalev) met als delegatieleider Tjil Declercq, ex-volksvertegenwoordiger (CVP) reisden samen met de Vrienden van Koerdistan, enkele PVDA-leden en een journaliste van De Morgen, 10 dagen in Turkije aan de hand van een afgedaende reisprogramma. De reis viel uiteen in twee hoofdblokken: een eerste gedeelte „fact-finding” in de Oost-Turkse of Turks-Koerdische districten Diyarbakir, Batman, Sirnak, Siirt, Cizre, Uludere en Nusaybin, een gebied waar volgens een schrijven van de Turkse overheid aan de Raad van Europa de mensenrechten niet langer kunnen gerespecteerd worden omdat Turkije daar te maken heeft met een guerrillaoorlog. Het tweede reisgedeelte was gewijd aan het confronteren van de Turkse officiële: regionale gouverneur, mensenrechtenspecialist van de regerende Moederlandpartij, leiders van de Turkse oppositiepartijen met de „fact-finding” van de delegatie.

Bovenop de reeds sedert '87 geldende noodtoestand werden in 10 van de 21 Oostturkse provincies in mei vorig jaar drie decreten, 413, 424 en 425 uitgevaardigd, die de noodtoestand alleen maar scherper maken. Met het uitvaardigen van decreet 430 heeft de overheid wat gas moeten terugnemen.

Sedert maart vorig jaar woei tijdens de Koerdische nieuwjaarsvieringsperiode van 21 tot 28 maart een Koerdische verzetsgolf, de „Serhildan” over Zuid-Oost-Turkije met uitdrijvingen tot in de universiteitssteden Istanbul, Ankara, Izmir, Adana, Diyarbakir en Erzurum. Tengevolge van een versnelde ontruimen van de bergdorpen en dit over een strook van 30 km parallel aan de Turks-Iraakse grens, is de toevloed in de steden Batman, Sirnak, Siirt enz. alleen maar groter geworden en de toestand explosiever. Naast massaoptochten als protest tegen het hardhandig optreden van politie en leger, massaal aanwezig vanwege de oorlogsdreiging, zijn winkelsluitingen, schoolboycots uitingen van de Serhildan, die heel wat trekjes van de Palestijnse Intifada vertoont. Na 2 augustus, de datum van de inval van Irak in Koeweit, kreeg de bevolking het in Oost-Turkije het extra hard te verduren: het heeft er echter alle schijn van dat de Turkse overheid de Golfoorlog misbruikt om de repressie tegen de naar onafhankelijkheid strevende Koerdische minderheid, onder leiding van de Koerdische Arbeiderspartij, de PKK, op te voeren. De oorlogsdreiging, uitgerekend in het bergachtige grensgebied met Irak is een ge-

droomd alibi voor de Turkse overheid om de extra-toevoer van troepen in dit gebied (zo'n 800.000 in totaal) te verantwoorden en ondertussen in te zetten voor de oorlog tegen de PKK. Van augustus '90 dateert ook het schrijven over de opschorting van het naleven van de mensenrechten. Nu heeft Turkije wel nooit zo'n beste reputatie gehad in het respecteren van de mensenrechten, getuigen de vele rapporten van Amnesty International en het jaarverslag '90 van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken. Toch ondertekende Turkije op 25 februari '88 de Europese Conventie voor de preventie van marteling en keurde het in datzelfde jaar ook op 2 augustus de VN-Conventie tegen marteling goed. Het respecteren van de mensenrechten is voor Turkije anders „de” toetssteen geworden voor toetreding tot de EG, waartoe het in '87 een aanvraag heeft ingediend.

Blijkens getuigenissen van dorpsbewoners en representanten - meestal advocaten - van mensenrechtenorganisaties gaat het leger bij de ontruiming van de dorpen bijzonder hardhandig te werk: meestal onaangekondigd, dikwijls ook 's nachts worden de families uit hun huis verjaagd. De mannen worden dikwijls opgepakt en gefolterd terwijl vrouwen en kinderen letterlijk wandelen worden gestuurd. Hun huis wordt platgebrand samen met de tuintjes, fruitbomen en wintervoorraad: op die manier wordt voorkomen dat de dorpelingen terugkeren. Soms kan het vee nog verhandeld worden maar veelal moet het aan zijn lot in de

bergen worden overgelaten. Zonder enige bezittingen en zonder nieuwe bestemming zakken de verjaagde dorpsbewoners nadien af naar verwanten in de steden waar ze ten laste komen van familie die het in deze regio zelf al hard te verduren heeft vanwege de verminderde economische activiteit na het sluiten van de grens met Irak. Stilaan wordt hun situatie uitzichtloos en is uitwijken naar het Westen de enige oplossing. Nu reeds gaan heel wat Koerden werken in de Turkse toeristische steden in West- en Midden-Turkije tegen slechte werkvoorwaarden. Vooral deze dorpen worden vernietigd, waarvan de bevolking weigert een „dorpsbewaker” te leveren. De dorpsbewakers opereren naast het leger, de rijkswacht, de politie en de „speciale eenheden”. Ze komen uit de streek, die ze kennen en ze weten vooral wie er bij de guerrilla is en wie niet. Momenteel zijn er ongeveer 20.000 dorpsbewakers: de staat zorgt voor hun onderhoud. In 1925 ten tijde van massale Koerdische opstanden, hebben ze de Turkse autoriteiten grote diensten bewezen. Bij „operaties” worden ze vooruitgestuurd en komt het op vechten aan, dan staan ze in de voorste gelederen, bij de speciale eenheden die ontsnappen aan iedere controle. De dorpsbewaking vormt een vitaal element in de controle op de Koerdische provincies.

De decreten 424 en 425 geven de regionale gouverneur Kozakçioğlu een vrijbrief voor de schending van de meest elementaire mensenrechten. Door middel van

Koerden op de vlucht

424 en 425 kan de minister van Binnenlandse Zaken op voorstel van de regionale gouverneur tijdelijk of definitief publicaties verbieden die de „openbare orde” in de regio verstoren, de lokale bevolking ophitsen of de veiligheidstroepen hinderen in de uitoefening van hun taken door een verkeerd beeld te schetsen. Dat kan worden uitgebreid tot het sluiten van drukkerijen voor een periode van minimaal 10 dagen. De regionale gouverneur heeft ook het recht om alle acties te verbieden in verband met arbeidsconflicten, zoals stakingen of boycots. En hij kan opdracht geven tot evacuatie, deportatie en herschikking van dorpen om veiligheidsredenen. Dat de Koerdische bevolking juridisch geen poot heeft om op te staan, laat zich raden. En dan nummer 413 nog. Met dit decreet worden de Turkse kranten verplicht in hun berichtgeving over Zuid-

oost-Turkije de communiqués van de regionale gouverneur te publiceren. Ook de journalisten in Koerdistan zelf wordt het leven zuur gemaakt. Kranten zoals „Op weg naar 2.000” en Ulce, die berichtgeving over Koerdistan nastreven, verdwijnen of worden geconfisceerd. Bovendien is nieuwsgaring moeilijk in een gebied waar na vier uur in de namiddag al op heel wat plaatsen een uitgaansverbod van kracht is.

Gepeild naar hun reacties op zoveel flagrante schendingen van mensenrechten, kwamen de antwoorden van officiële zijde neer op het met de vinger wijzen naar het leger, dat verantwoordelijk zou zijn voor folteringen en dies meer, op het inroepen van de oorlogsdreiging, maar unaniem op het afwijzen van iedere tendens naar zelfbeschikking van de Koerdische bevolking. Dit alles ontlokte bij T. Declercq als

woordvoerder voor de delegatie de stelling dat Turkije niet rijp is voor toetreding tot de EG tot zolang geen einde is gekomen aan de schendingen van mensenrechten. Toch heeft het er alle schijn naar dat Turkije in samenwerking met de VS munt wil slaan uit zijn zware oorlogsspanningen: de toetreding tot de EG zou het betaalmiddel zijn. En de Turkse overheid wil de Koerdische onafhankelijkheid alvast een hak zetten: het verbod op het gebruik van de Koerdische taal wordt versoepeld. Maar die taal blijft wél verboden in scholen, overheidsdiensten en op openbare bijeenkomsten. Volgens de mensenrechten-activisten wordt bijgevolg alleen maar gelegaliseerd wat tevoren al oogluikend werd toegestaan. Van toekenning van fundamentele rechten blijft deze maatregel mijlenver verwijderd!

C. Huyghe

Van Bagdadbahn tot Koeweit

Het bestaan van aardolie in de ondergrond van het Midden-Oosten was al in de oudheid bekend. De industriële exploitatie ervan zal vrij laat in de tijd beginnen, later dan in de V.S., Rusland, Roemenië en Mexico.

De productiecijfers van petroleum in 1914 tonen dit aan. Het Midden-Oosten produceerde toen amper 250.000 ton aardolie terwijl de productie in de V.S. al 33 miljoen ton bedroeg. In Rusland 9,2 miljoen ton, Mexico 3,6 miljoen ton, Venezuela 2 miljoen ton en Roemenië 1,5 miljoen ton.

Op het gebied van de petroleumproductie stelde het Midden-Oosten dus niet veel voor. Niettemin was dat Midden-Oosten toen al onderwerp van imperialistische rivaliteiten. Het Midden-Oosten, dat grotendeels tot het Ottomaanse rijk behoorde, was immers van groot geo-strategisch belang voor Groot-Britannië. Het grensde aan 3 continenten: Europa, Afrika en het Indische subcontinent dat onder Britse heerschappij leefde. Het Ottomaanse of Turkse Rijk grensde aan Perzië en de Perzische Golf, springplank naar Indië.

Voor de Britse koloniale politiek vormde het Ottomaanse Rijk een belangrijke bondgenoot voor de vrijwaring van de toegangsweg naar de Indische kolonie. Zelfs de Turkse pogroms tegen de christelijke minderheden - Bulgaren, Armeniërs, e.a., liet de christelijke regeringen van Groot-Britannië onberoerd. Het koloniale belang ging boven het Volkenrecht. De regering van Londen mocht zijn vriendschap met Konstantinopel niet op het spel zetten. Toen de Ottomaanse financiën gevoelig verslechterden als gevolg van de Turks-Russische oorlog (1876-1878), profiteerde Londen ervan om zijn greep op Konstantinopel te verstevigen.

Rond het einde van de 19de eeuw neemt het belang van de aardolie toe, door de technische ontwikkeling, met steeds grotere toepassing van de ontploffingsmotoren (de automobiel doet zijn intrede). In de scheepvaart wordt gestadig overgeschakeld van kolen op vloeibare brandstof. Voor de Verenigde Staten stelde die ontwikkeling nog geen onoverkomelijke problemen. De eigen petroleumproductie voistond nog. Voor Groot-Britannië was dat anders. Voor Engeland, het land met de grootste vloot, lag de toekomst in het

veilig stellen van de olievoorraden, wilde het zijn maritieme hegemonie blijven verzekeren.

Ook Frankrijk was volledig afhankelijk van de import van aardolie en probeerde ook posities te verwerven in het Ottomaanse rijk. Maar Frankrijk werd toen volledig in beslag genomen door de „pacificatiepolitiek” in Noord-Afrika.

Vanaf 1880 begon zich een wijziging voor te doen in de traditionele imperiale blokken. Duitsland, dat later dan Engeland en Frankrijk tot industriële ontwikkeling kwam, werd uitgerust met een moderner en meer gecentraliseerd industriepark, en begon zich nu ook aan te dienen als geduchte concurrent van Engeland en Frankrijk. In 1890 begon Duitsland aan zijn „Weltpolitik”. Een nieuwe kandidaat voor de heerschappij drong zich op het voorplan. Duitsland had, met zijn modernere industrie, een grotere behoefte aan vloeibare brandstof. Reeds in 1897 draaiden er de eerste dieselmotoren. Het woord „petroleum” kwam nog maar zelden in het taalgebruik voor. De Duitse belangstelling voor het Midden-Oosten ging officieel uit naar wetenschappelijke archeologische opzoeken om langzamerhand over te gaan in „handelsmissies” en „verbindingswegen”.

De Turkse Sultaan Abdul Hamid begon nu ook, rond die jaren, te spreken over de bouw van spoorwegen in zijn rijk. Het lijkt voor de Duitsers een gouden gelegenheid om vaste voet in het Ottomaanse rijk te veroveren. Zij werken het project uit van de „Bagdadbahn”. Een reuzeonderneming! Een spoorweg van duizenden kilometers, lopende van Konstantinopel over Bagdad naar Basra aan de Perzische Golf. De Turkse sultaan Abdul Hamid, die onder druk kwam van de ontluikende beweging van de „Jonge Turken”, nationalistisch, pan-Islamitisch en anti-Brits, kende de bouw van de „Bagdadbahn” toe aan de Duitsers. In 1903 werd tussen Turkije en Duitsland een conventie gesloten die inhield dat de bouwers van de spoorweg ook alle mijnen mochten uitbaten die ze zouden vinden in een zone van 20 km aan weerszijden van het baanvak. Niet te verwonderen dat Keizer Wilhelm II dat jaar Konstantinopel vereerde met een officieel bezoek. Dat jaar ook hadden Duitse archeologen in hun rapport ge-

meld dat Mesopotamië een zee van petroleum was.

Natuurlijk kwam het project van de „Bagdadhahn” in botsing met de Britse belangen aldaar. Daar waren twee hoofdredenen voor:

- De Engelsen hadden het monopolie over de scheepvaart op Tigris en Eufraat, een spoorweg zou „deloyale” concurrentie zijn.
- Een spoorweg tot Bagdad kon nog, maar niet naar Basra: dat was te dicht bij de Perzische Golf en de weg naar Indië.

Het uitstippelen van de spoorweg was eenvoudig op papier, maar de verwezenlijking was iets moeilijker. De spoorweg moest door het bergachtig gebied van Anatolië, wat voor Duitsland te hoge kosten zou betekenen. De hulp van vreemde kapitalen was hier nodig. Hiervoor kwamen toen Parijs en Londen in aanmerking die echter doof bleven voor zulke hulp.

De Engelsen oordeelden evenwel dat het tijd was om de weg naar Indië goed af te grenzen. De Engelse greep op Perzië (Iran) moest dus verstevigd worden. Bovendien werd in 1908 ook daar petroleum ontdekt. Een jaar later werd de Anglo-Persian Oil Company opgericht.

De Duitsers, die weliswaar de concessies van de Sultaan hadden gekregen om de mijnen (laes petroleumputten) in Mesopotamië uit te baten, maakten door hun financiële tekorten niet genoeg vooruitgang. De Duitse positie in Mesopotamië kwam nog meer in de verdrukking toen in 1908 de „Jonge Turken” Abdul Hamid verjoegen. Hoe konden de Engelsen het best gebruik maken van die ontwikkeling om de Duitsers de pas af te snijden? Een militaire interventie was uitgesloten gezien de nieuwe Sultaan Mehmet en de Jongen Turken hen in de weg zouden staan. Het beste was de Duitsers te omhelzen en zo stevig dat ze zouden stikken. In 1911 was het zover. De Engelsen riepen de „African and Eastern Concessions syndicate”, in het leven. Het kapitaal ervan werd samengesteld uit: The National Bank of Egypt (Engels), 50%; de Deutsche bank; The Royal Dutch (Shell), dat de petroleumvelden van Bakoe in Rusland exploiteerde kreeg ook 25%. In

elk geval waren de Duitsers in de minderheid.

Het verval van het Ottomaanse Rijk was al aan de gang. In 1911 ging Tripolitanië in Franse en Britse handen over. In 1912 verloor het Tracië (Bulgarije). Van die verzwakking poogden nu de Verenigde Staten gebruik te maken. De Amerikaanse Admiraal Chester werd naar Turkije gezonden. Hij legde aan de Turkse Sultan een gans programma voor van openbare werken en economische ontwikkeling. Voor de financiering van dat alles werd 'the Ottoman - American Development Co' opgericht. De enige tegemoetkoming die de Amerikanen vroegen was dat de Turkse regering aan Standard Oil het alleenrecht voor de exploitatie en commercialisering van de petroleum in het Ottomaanse Rijk zou toekennen.

Het Amerikaanse project stuitte uiteraard op de gezamenlijke weerstand van Engeland en Duitsland. Ondanks het feit dat WO I al in het vooruitzicht lag vormden Duitse en Engelse petroleumgieren een broederbond tegen de Amerikaanse indringer.

De Duitse ambassadeur in Turkije, von Marshall, sprak zelfs dreigende taal aan het adres van de Turkse Sultan, en waarschuwde voor de 'nare gevolgen die een toegeving aan het Amerikaanse verzoek zou hebben'. De Turken antwoordden de Amerikanen dan ook als volgt: "Geen enkele compensatie is groot genoeg voor het verlies van de vriendschap met Duitsland". Het Turkse "Parlement" behandelde weliswaar het Amerikaanse voorstel maar het antwoord werd 'naar later' verschoven.

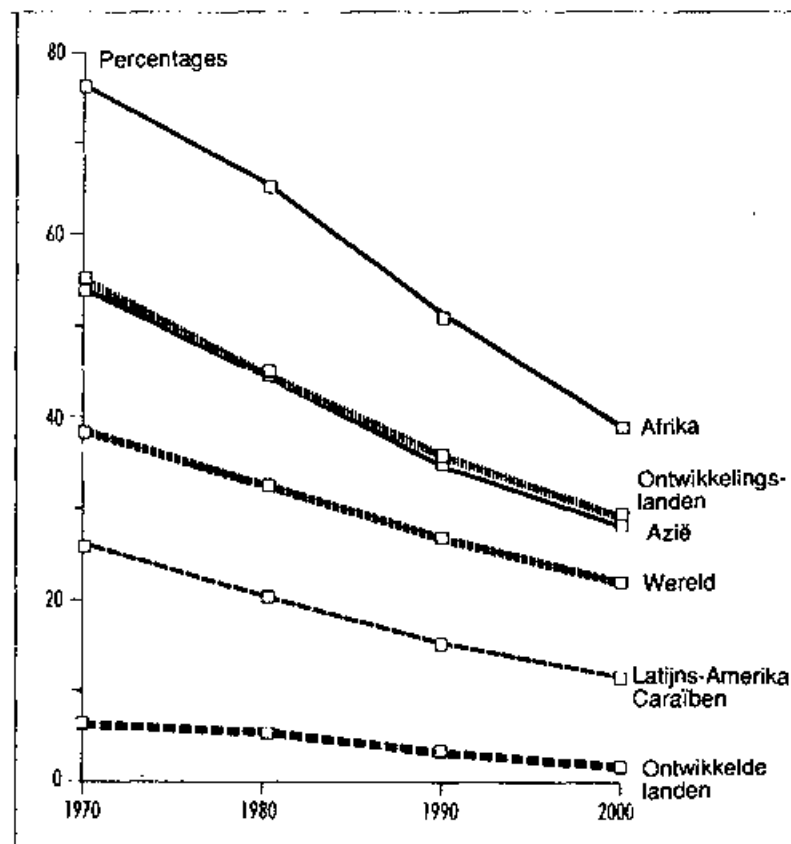
Om de Engels-Duitse afweer toch een wat meer Turks tintje te geven werd in ijtempo de African and Eastern Concessions Syndicate omgevormd tot Turkish Company Ltd.

Het bestaan van het Engels-Duitse verbond verhinderde evenwel niet dat de Engelsen hun voorzorgen namen om de Duitsers de weg af te snijden naar de Perzische Golf. Op 29 juli 1913 ondertekenden de Britse en Turkse regeringen het akkoord waarbij het gebied rond Koeweit van het Ottomaanse Rijk werd afgescheiden. De sjeik van Koeweit, die snel gevonden werd, ondertekende op 27 oktober 1913 de verklaring dat 'petroleumconcessies in Koeweit alleen zullen worden toegestaan aan personen aangesteld door de Britse regering'.

A. De Coninck

Cijfers

1 volwassene op 4 is nog steeds analfabeet Er is vooruitgang, maar er blijft veel te doen

Overal ter wereld stijgt de alfabetiseringsgraad. Op 20 jaar tijd is het percentage analfabeten gezakt van 38,5 % (1970) naar 26,5 % (1990). Dit percentage zou nog verder moeten zakken tot 21,8 % tegen 2000. Maar als de huidige trend zich voortzet, zal tegen 2000 nog steeds 1 op 5 personen niet kunnen lezen of schrijven. Het absolute aantal analfabeten verandert nauwelijks: 890 miljoen in '70, 935 miljoen in 2000.

De vooruitgang is constant in de geïndustrialiseerde landen: 6,2 % analfabeten in '70, 3,3 % in '90 - toch nog altijd 31 miljoen mensen - en waarschijnlijk 1,5 % in het jaar 2.000.

Latijns-Amerika en de Caraïben vormen de enige regio in de Derde Wereld waar, in het begin van dit decennium, het percentage van analfabetisme onder de 20 % is gezakt (26,2 % in '70, 15,3 % in '90). Dit is een drempel waarover de dynamiek van de alfabetisering zou moeten leiden naar een volledige veraigemenisering van deze trend.

Azië heeft heel wat vooruitgang geboekt: 35,2 % van de bevolking was er analfabeet in '90, tegen 55,4 % 20 jaar geleden. Toch woont drie vierde van alle ongelletterden in Azië (698 miljoen op een totaal van 948 miljoen in '90).

Dialogogavonden voor de Vrede

OOSTENDE

Op zaterdag 21 april e.k. organiseert Vrede - Regio Oostende zijn jaarlijkse **VREDESSOUPER**.

Deelname in de kosten 450 fr.

Gelegenheidstoespraak, kwis, tombola en vermaak.

Inschrijvingen bij de bestuursleden.

Inschrijvingen: tel. (059) 70 56 12 - 70 20 78 - 70 51 72.

GENT

Amnestie Basiscursus

Op 22 en 29 maart in Eckker-ik.

Inlichtingen: telefoon (091) 23 92 24 - 77 51 33.

Oproep voor Cuba

De vereniging "Vrienden van Cuba" doet een oproep om - in het perspectief van de Pan Amerikaanse Spelen die van 2 tot 18 augustus a.s. in Havanna plaats hebben steun te verzamelen voor het aanschaffen van verf voor de renovatie van oud-Havanna.

Stortingen op Prk. 001-2070326-34 van de Vrienden van Cuba - 2020 Antwerpen.

Massaal protest van de openbare opinie tegen de Golfoorlog

Het zou ons te verleiden in dit nummer de vele betogingen en initiatieven te citeren die tijdens de Golfoorlog in binnen- en buitenland gehouden en genomen werden. Zo het onmiskenbaar is dat er een uiterst belangrijke mobilisatie is geweest van de progressieve en democratische krachten, dan kan ook niet ontkend worden dat, o.m. door de manipulatie van de media, deze manifestaties niet de gewenste invloed hebben gehad op de onderscheiden beleidsorganen. Het is hoogstnoodzakelijk dat de vredesbewegingen hieraan de nodige aandacht schenken en hieruit de conclusies trekken. Van onze kant zullen we in ons volgende nummer hieraan een bijdrage wijden.

BRUSSEL

Dinsdag 26 maart om 20 u. - *Oude Graanmarkt 5 - "Hebben de Palestijnen hun strijd verkocht aan Saddam Hoesein?"* - Sprekers: Fatih El Mohor (PLO), Wim De Neuter (BPV), Ludo Abicht (Masereelfonds). Moderator: P. Van De Baviere (De Standaard). Org. Masereelfonds tel. (02) 513 32 60.

Tweedehandsklederbeurs

In het perspectief van de Tweedehandsklederbeurs die zal plaats hebben van 25 mei tot en met 31 mei e.k. doet VREDE een oproep tot zijn lezers om hen niet meer gebruikte klederen e.a. materiaal te bezorgen tegen deze datum. Dit kan bezorgd worden bij Vrede, Knokkestraat 44, 9000 Gent tussen 9 u. en 17 u. Neem contact: telefoon (091) 21 18 39.

Vrede steunt het A.N.C.

De ANC-kampagne "Waar aan wil je, is een weg. Als er ook centen zijn", is van start gegaan en vindt een hoogtepunt op 15 en 16 juni, Soweto-dag.

Vrede schakelt zich in deze campagne met volgende initiatieven: Sarafina en een gesponsorde deelname aan de 20 km van Brussel.

Sarafina (zie ook aankondiging): We roepen op om deze muziek in het Koninklijk Circus te gaan bekijken op 26, 27, of 29 april. Als je via ons, of AKZA, bestelt staan de organisatoren 20 % af aan het ANC (als we met gans de campagne tenminste 100 kaarten afnemen). Het is echter betrekkelijk duur: 350, 500, 700, 950, 1100, 1200 of 1300 fr. per plaats.

(De goedkoopste zijn naar verluidt niet aan te raden.)

Je kan het ook anders doen.

Eind mei grijpen de traditionele 20 km van Brussel plaats. Tom en Jaak zullen ze wandelen. Miel, Koen en Georges doen ze al joggend. Je kan nu het ANC steunen door deze sporteveningen met 5, 10, 20, ..., 100 fr. per km te sponsoren. Stort je sponsorbedrag op de rekening van Vrede met de vermelding: 20 km voor het ANC. Doen.

Voor een vrij Zuid-Afrika: steun het ANC!

Vredesfonds

V.P. Leuven 400 fr.; D.E. Veldegem 400 fr.; D.I. Oostende 400 fr.; H.R. Heusden 400 fr.; B.E. Brussel 400 fr.; V.d.V. Antwerpen 400 fr.; V.E. Antwerpen 500 fr.; G.P. Staden 400 fr.; B.H. St.-Amandsberg 1.000 fr.; V.M. De Haan 400 fr.; G.Y. Hoevenen 100 fr.; D.v.P. St.-Niklaas 400 fr.; P.L. Antwerpen 400 fr.; V.D.M. Deurne 400 fr.; R.G. Gent 400 fr.; M.L. Ekeren 1.400 fr.; S.C. Waregem 400 fr.; D.G.R. St.-Niklaas 600 fr.; D.S.A. Oostende 200 fr.; F.V. Gent 1.000 fr.; G.J. Nieuwerkerken 200 fr.; N.S. Zemst 400 fr.; B.L. Wilrijk 200 fr.; M.R. Oostende 300 fr.; B.H. Antwerpen 1.000 fr.; P.K. Wilrijk 75 fr.; V.S. H. Oostende 200 fr.; V.M. Pollara 400 fr.; V.C.P. Maldegem 400 fr.; D.W. Brugge 500 fr.; M.M. Roeselare 200 fr.; Mv B. St.-Amandsberg 400 fr.; D.G.D.C. St.-Martens-Latem 400 fr.; V.R. Flanst 200 fr.; V.L. Gentbrugge 200 fr.; V.C. St.-Niklaas 200 fr.; R.G. Kontich 400 fr.; D.E. Veldegem 200 fr.; E.V. Antwerpen 1.000 fr.; L.V. Brugge 200 fr.; L.M. Drongen 1.000 fr.; D'H. F. Zedelgem 200 fr.; D.A. Oostende 100 fr.; D.M. A. 100fr.; D.R.W. 's Gravenwezel 500 fr.; V.C.J. Antwerpen 200 fr.; S.V. Leuven 400 fr.; L.E. Oostende 200 fr.; D.S.P. Aalst 200 fr.; N.R. Keerbergen 500 fr.; M.C. Bredane 200 fr.; E.V.H. Zemst 600 fr.; J.D.L. Aalst 200 fr.; M.V. De Pinte 400 fr.; U.C. Torhout 200 fr.; V.J. Antwerpen 200 fr.; B.L. Waregem 400 fr.; L.V. Antwerpen 400 fr.; L.E. Mechelen 200 fr.; D.S.H. Brugge 200 fr.; M.E. G. 200 fr.; W.W. Kortrijk 200 fr.; D.S. Ch. Gent 200 fr.; V.M. Gent 200 fr.; Th. M. Brussel 400 fr.; E.J. Gent 100 fr.; C.J. Oostakker 200 fr.; T.M. Zwalm 1.000 fr.; D.B.E. Brugge 200 fr.; C.A. Gentbrugge 400 fr.; R.W. Brugge 100 fr.; B.P. Oostende 400 fr.; G.Y. Hoevenen 200 fr.; K.A. Gent 200 fr.; D.T.M. Gentbrugge 200 fr.; D.Ph. Assebroek 200 fr.; D.F. Oostduinkerke 200 fr.; M.A. Dilbeek 400 fr.; J.D.S. Luik 200 fr.; W.W. Ruiselede 1.000fr.; V.P. Assebroek 200 fr.; C.J. Zoersel 200 fr.; R.B. Gent 400 fr.; V.Z.F. Bornem 200 fr.; B.N. Berchem 2.000 fr.; V.V.F. Gent 100 fr.; F.E. Oostende 1.000 fr. Totaal 38.875 fr.

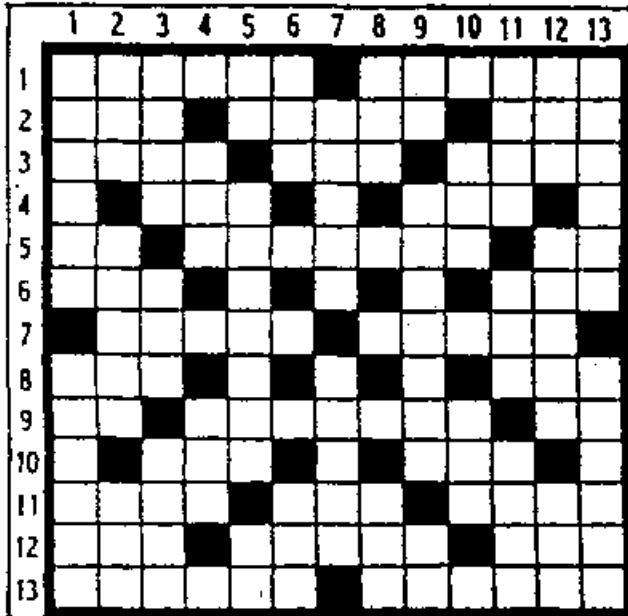
SARAFINA!

THE MUSIC OF LIBERATION

SARAFINA KOMT NAAR BRUSSEL!

ROKINGENS EN MEISJES VRIEFLEN
HET PAKKEND VERHAAL VAN HUN LEVEN:
WARHEID, ONDERDRUKKING, RAZZIA'S STRID,
HOOP, VERLEDEN EN TOEKOMST
FANTASIE OP HET SCHERF VAN DE SNEE,
DE WAARHEID OP HET RITME VAN
EEN OPZWEPENDE TOWNSHIPBEAT
EEN ONVOORSTELBARE ZEGGINGSKRACHT
EEN EN AL ENERGIE.

26 - 27 - 29 april om 20.00 uur
KONINKLIJK CIRCUS - BRUSSEL

Horizontaal:

1. Galerij zonder ramen - ruimte met gebogen zoldering; 2. Europeaan - kleine platvis - stad in Brazilië; 3. Balletje papier - eikeschors - maal; 4. Al te goed mens - zeegodin uit Germ. myth.; 5. Slede - rommel, drukte - symb. v. tin; 6. Rookgerief - dun ijs; 7. Langzaam (muz.) - verwarmde voetensteun; 8. Lijdensplaats - nachtkleed; 9. Rond - grote legerafdeling - volgend op; 10. Schaakterm - deel v.d. mond; 11. Vogel - woest - aanspreektitel v.e. koning; 12. Frans lidw. - bewoners v.h. zuiden v. België - opstootje; 13. Vruchtbaar land achter de duinen - bloedwei bevattend.

Vertikaal:

1. Merg v. kokosnoten - gewapende overval; 2. Uzerhoudende aarde - verkeersonderricht - wereldorg.; 3. Twaalf dozijn - stijf

- onstoffelijk deel v.d. mens; 4. Hondejong - durf, vermetelheid; 5. IJsland (op auto's) - knijpbriil - pers. v.n.w.; 6. Tennisterm - mannetjesbij; 7. Drukke - flesje met lange hals; 8. Geluid v. ganzen - onderricht; 9. Daar - ruif voor paarden - symb. v. neon; 10. Bergplaats v. geld - holte in muur; 11. Huldigen - hoofdkaas - Belgisch Nobelprijswinnaar; 12. Ex-secr.-gen. v.d. VN - spuitwaterfles - mannetjeshond; 13. Persoon die ver van zijn werk woont - Italiaanse stad.

N.B.: de ij telt voor één letter.

Oplossing van ons vorig Kruiswoordraadsel:

L	O	K	A	A	L	H	A	A	N	A
I	O	N	R	T	S	S	R	V	P	P
M	I	E	L	T	V	A	H	H	E	N
E	L	L	A	T	E	H	E	M	N	P
T	L	L	T	T	S	H	M	A	N	I
S	A	L	S	E	C	E	E	M	A	N
A	N	L	G	E	H	E	R	A	M	P
N	D	R	A	E	E	K	I	L	O	N
D	R	I	L	R	E	N	N	L	O	S
E	R	S	E	E	N	-	K	O	S	I
R	O	E	I	E	N	-	K	O	S	I

De volgende deelnemers bezorgden ons een foutloze oplossing: J. Lemey, Tielt - R. Giesberts, Lanaken - A. Dierick, Kontich - G. Frederix, Gellik - G. Syts, Drongen.

De deelnemers die TOAST invulden (i.p.v. tosti) konden uiteraard geen meteorieten (tektieten) bekomen en vielen naast de urne waaruit J. Lemey als winnaar van het boek getrokken werd.

Stuur uw oplossing vóór 15 april 1991 aan Leo Oostvogels, Oude Heirbaan 143 te 3620 Lanaken.

Kortom

PRAAG: Burger Forum, de beweging van President Vaclav Havel, Tsjechoslovakije, heeft zich als politieke partij omgebouwd. Met de verkiezing van Minister van Financiën Vaclav Klaus, heeft een meerderheid van Burger Forum zijn draai naar rechts bevestigd. De goedgekeurde resolutie was hieromtrent duidelijk. Hierin werd iedere verwijzing naar het socialisme afgewezen en heeft men het invoeren van een economisch systeem dat men vandaag kapitalisme noemt tot doel. Een minderheid, meestal gewezen dissidenten was het hiermede niet volledig eens maar moest de duimen leggen.

De oorlog in Viëtnam in dollars

Tijdens de laatste twaalf maanden kennen de Amerikaanse vliegtuigfabrieken een nieuwe "boom". Dank zij "hun" vuile oorlog in Viëtnam worden vandaag dividenden uitbetaald die stukken hoger liggen dan voordien.

Voor Bel Aircraft zijn deze dividenden gestegen met 47 %. Voor Sikorsky-Helicopter met 55 %. Die van Vertrol (Boeing) gingen met 68 % de hoogte in.

Na eens hard geroepen te hebben, in schijn althans, heeft Washington zich nu neergelegd bij de prijsverhoging die door de metaalrust werd uitgevaardigd. US Steel Corporation heeft een verhoging aangekondigd van 2,75 dollar per ton voor

rond staal. Voordien hadden Bethlehem, Colorado Fuel and Iron Corporation, en Inland Steel een verhoging van 3 dollar bekendgemaakt.

Nu de regering haar instemming heeft gegeven met de eerstgenoemde prijsverhoging, wat gezien de invloeden der industriemagnaten in de regering te verwachten was, staat de deur open voor alle producenten om hun prijs te verhogen.

En... wie staal zegt denkt oorlogstuig. Dus leve de winstgevende "Krieg" voor de staalmagnaten.

Moet er nog zand zijn?

25 jaar geleden in vrede

MARNIX

WETENSCHAPPELIJKE
BOEKHANDEL

- HUMANE WETENSCHAPPEN
- INFORMATICA
- EXACTE WETENSCHAPPEN
- LITERATUUR

ST.-PIETERSNIEUWSTRAAT 107
9000 GENT
TEL. 25 10 92
FAX 23 55 56
MA t/m VR van 8u30 tot 18u

WIT
OVER
ZWART

3 april 1991 tot en met 30 juni 1991

Trefcentrum De Markten
Oude Graanmarkt 5
1000 Brussel

gentse

offsetdrukkerij

Pijndersstraat 28

goff

9000 GENT

- Affiches
- Brochures
- Tijdschriften
- Boeken
- Omslagen, Briefhoofden...

Snelle en verzorgde afwerking !

Tel. (091) 25 02 59

ELECTROS SKOORT 3 MAAL

KWALITEIT

alleen grote merken : PHILIPS - AEG - ACEC -
BAUKNECHT - ELECTROLUX - TOSHIBA

PRIJS

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen

SERVICE

eigen gespecialiseerde technische dienst,
gegarandeerde herstelling van alle merken.

Kleuren-TV
Hifi & Stereo
Huishoudtoestellen

Electros

de speciazaak
aan het stadhuis
van Oostende
059/50.38.23

Als men mijn zoon doodt...

In de *The New York Times* werd een open brief aan George Bush gepubliceerd, getekend door universiteitsprofessor Alex Molnar, wiens zoon naar de Golfoorlog werd gestuurd. De brief was getiteld *IF MY MARINE SON IS KILLED*. Op 2 september lanceerde de organisatie Stichting voor de Nieuwe Prioriteiten deze brief met de vraag naar het publiek toe een petitie te ondertekenen tegen het gebruik van militair geweld in de Golf. Een maand later waren ongeveer 300.000 handtekeningen in het Kongres van de Verenigde Staten toegekomen.

Wij dachten dat de inhoud van de brief van professor Molnar voldoende betekenisvol was om hem hier over te nemen.

Milwaukee, Beste president Bush,

Vandaag gaf ik een afscheidszoon aan mijn zoon. Hij is een jonge marinier van 21 jaar, die van u het bevel kreeg naar Saoedi-Arabië te vertrekken. Op 13 augustus ontvingen wij in ons buitenverblijf in het noorden van Wisconsin de brief die ons meldde dat onze zoon moest vertrekken. Wij zijn onmiddellijk teruggekeerd naar Noord-Carolina om hem te vervoegen. Het was gedaan met onze vakantie.

*Journalisten zegden dat u evenwel uw vakantie verder zette om niet vast te zitten op het Witte Huis, zoals dat het geval was met president Carter op het krisismoment van de gijzelaars in Iran. Nochtans, toen ik u zo op de televisie zag in mijn hotelkamer, herinnerde ik mij mijn zoon die in alle haast zijn laatste wilsbeschikkingen in een testament neerschreef, terwijl men buiten het doffe geluid van legerwagens hoorde. Op dat ogenblik, mijnheer de president, lees u mij belachelijk, naar uw kleine golfballotjes mikkend en uitstappen makend te Keennebunkport. Geen enkele van die jongeren die ik daar zag kon natuurlijk deelnemen aan de vergaderingen van de directieraden der financiële maatschappijen van uw zoon Neil, mijnheer de president. En geen enkele onder hen had voldoende invloedrijke ouders om een generaal aan te schrijven of op te bellen met het verzoek hun zoon op een veilige plaats te stationeren, ver van de vuurlinie, zoals de ouders van vice-president Quayle deden tijdens de Vietnam-oorlog. Vandaag las ik in het *Raleigh News* en in de *Observer* dat net zoals u, de vice-president en staatssecretaris Baker met verlof zijn. Terzeldertijd is de minister van Defensie, Cheney in de Perzische Golf. Ik meen dat we hier de symbolische veruiterlijking hebben van een regering waarvan de visie op buitenlands beleid niet verder reikt dan militarisme en die de militaire macht gebruikt om de fraude, die de Noord Amerikaanse diplomatie geworden is, te verdoezelen. Uiteraard hebt u de voorbije drie weken een zeker tactisch aanpassingsvermogen ten toon gespreid. Maar indien de Noord Amerikaanse diplomatie niet tijdens het grootste gedeelte van de laatste tien jaar met verlof was geweest, zouden we niet in de situatie zitten waarin we ons nu bevinden.*

U werd tot vice-president verkozen in 1980 omdat u aan de Noord Amerikanen een beter leven beloofd had, in een wereld waarin de Verenigde Staten terug aan de top zouden staan. De Reagan-Bush administratie heeft Washington gecompromitteerd door haar praatjes over de „vrije markt” voor brandstoffen. U hebt de automobilisten aangezet onbepaald benzine te verspillen en u hebt de federale energiepolitiek ontmanteld. En vandaag beveelt u mijn zoon naar het Midden-Oosten te vertrekken.

Waarom? Voor de goedkope benzine?

Is het de „American Way of Life” waarvoor mijn zoon nu verplicht wordt zijn leven te wagen, met de enige bedoeling aan de Noord Amerikanen het „recht” voor te behouden om 25 à 30 % van de wereldpetroleum te blijven verbruiken? Die „vrije markt”, die u met zoveel verve verdedigt, heeft een veel te hoge prijs voor ouders zoals ik en voor jongeren zoals mijn zoon.

Vandaag, nu we voor een nakende oorlog staan, tracht ik mijn zoon en zijn wapenbroeders te helpen door mij met alle mogelijke middelen te verzetten tegen een offensieve Noord Amerikaanse militaire aktie in de Perzische Golf. De soldaten die ik gezien heb verdienen beter dan politiekers die hen als gijzelaars gebruiken.

President Bush, de politiek die u gedurende al die jaren ontwikkeld hebt, heeft haar toppunt bereikt bij het militair conflict in het Midden-Oosten. Uw antwoord op de Iraakse inval in Koeweit heeft een zulkdanige dynamiek op gang gebracht dat het inzetten van onze troepen praktisch onvermijdelijk maakt. Ik vrees ten eerste dat u, onder die druk, het leven van mijn zoon op het spel zult zetten om uw politieke toekomst te redden.

In het verleden hebt u reeds aangetoond geen enkel ander principe te kennen dan het bevorderen van uw politieke carrière. Ik ben dus erg gaan twijfelen aan uw moed om de uitdaging aan te nemen, die er in bestaat een diplomatieke oplossing voor deze crisis te zoeken.

Indien u, wat ik vermoed, het bevel geeft aan Noord Amerikaanse soldaten om Irak aan te vallen, zal enkel God u kunnen vergeven. Ik zal u niet vergeven, mijnheer Bush.

vert. J.S.

● De EEG-kommissie koppelde in een tekst de hulp aan de derde wereld aan een minimum-respect voor mensenrechten. Ontwikkelingshulp aan landen die zich schuldig maken aan flagrante schendingen van mensenrechten zou kunnen opgeschort worden. Afwachten en zien want er bestaat een ellenlange lijst van landen waar de EEG dit alles sinds jaren door de vingers ziet. We denken hierbij aan Marokko, Thailand, Guatemala, Egypte, Indonesië, Peru, de Filipijnen en zoveel, zoveel anderen.

● "Het prototype van het nieuwe Franse jachtvliegtuig-bommenwerper "REFALE" moet zijn eerste proefvlucht uitvoeren begin maart 1991. Op dat ogenblik zullen er reeds 4 miljard F.fr. (± 28 miljard B.fr.) aan kredieten hiervoor uitgetrokken zijn. De globale kostprijs van het programma - ontwikkeling en industrialisatie - wordt geschat op 40 miljard F.fr. (± 280 miljard B.fr.). De Franse regering bestelde bij Dassault 250 van die tuigen voor de luchtmacht en 86 voor de zee-macht waarover deze vanaf 1997 moeten kunnen beschikken.

En intussen heeft de socialistische regering van President Mitterrand geen geld voor de verpleegsters, studenten en zoveel lagen in de maatschappij wiens eisen, door gebrek aanged, niet kunnen voldaan worden. Om niet te spreken van de honderdduizenden die van de liefdadigheid moeten leven...

● Generaal Norman Schwarzkopf, de in de T.V. veel aan bod komende opperbevelhebber van de Amerikaanse troepen in de Golf, beschikt over een jaarwedge van 3.250.000 B.fr. Daarbovenop kunnen ook wel kost, inwoon en andere voordeeltjes toegevoegd worden. En... binnen enkele jaren zal, zoals dit gebruikelijk is bij de meeste V.S. generaals, hij wel als deskundige een interessante job bemachtigen in de beheerraad van een of andere vertakking van de wapenindustrie.

● De Franse regering had, om zijn troepen in Saudi-Arabië tijdens de kerstperiode enige ontspanning te bezorgen enkele optredens voorzien van de rock-zanger Eddy Mitchell. Het Saoudisch vorstenhuis had hier een andere mening over en de manifestaties werden prompt verboden omdat ze niet voldoende discreet waren...

De door de Amerikaanse en Britse troepen georganiseerde activiteiten met Bob Hope mochten echter wel doorgaan. President Mitterrand heeft niettemin nog niet

begrepen dat hij in het oog van de Saoudis slechts een klein bijkomend rolletje mag spelen...

● De Amerikaanse legerleiding in Saudi-Arabië staat voor een mysterie. Begin februari maakte ze bekend dat, sedert het overbrengen van de V.S.-troepen, in totaal reeds vijftig militaire voertuigen verdwenen zijn uit de militaire nederzettingen langs de frontlijn. Een onderzoek van de militaire politie bracht niets op. Volgens deze zouden V.S.-soldaten wel eens de hand hebben gelegd op de voertuigen om ze te gebruiken voor wisselstukken. Hierbij schijnen ze te vergeten dat er dan toch wel andere stukken moeten achterblijven. Men gaat er ook van uit dat deze trucks en jeeps 's nachts zouden kunnen gestolen zijn. Maar slapen de Amerikaanse soldaten dan tijdens hun wacht? Wellicht gaat het hier eens te meer over een oef die door de Amerikaanse militaire leiding de wereld wordt ingezonden om niet te moeten erkennen dat deze tijdens de oorlog vernietigd werden...

● De V.S. heeft aan de andere geïndustrialiseerde landen het voorstel gedaan om voortaan de levering van hoogwaardige technologie naar ontwikkelingslanden aan banden te leggen. In dit perspectief werd reeds een lijst opgesteld waarop ook niet louter militaire apparatuur prijkt. Hierbij gaat het dan ook om geavanceerde computersystemen en sommige chemische bestrijdingsmiddelen voor de landbouw.

Washington wil dus een nieuw Cocom in het leven roepen zoals dit dat van toepassing is tegen de socialistische landen. Zo wil de V.S. de derde wereldlanden de moderne technologie ontzeggen die deze moet toelaten uit de onderontwikkeling te geraken. Intussen zal de V.S. dan wel zelf bepalen wie kan aanspraak maken op moderne technologie: Saudi-Arabië, de Emiraten, Israël en noem maar op.

● Terwijl in de Golfoorlog miljarden en nog eens miljarden dollars worden verspild om massaal mensen te doden, vestigde James Grant, directeur van UNICEF, er nogmaals de aandacht op dat, alleen in Soedan, één miljoen mensen door de hongerdood bedreigd worden indien er niet snel een wereldkampagne op gang komt.

Ethiopië, Angola, Mozambique, Liberia, Malawi en Kameroen zijn andere landen waar de hongersnood aanzienlijk toeneemt. Grant vergeleek de dreigende hongersnood met deze waarmede ge-

noemde landen in 1984 en 1985 gekonfronteerd werden. Bovendien wees hij er op dat de oorlog in de Golf en de kredieten die aan de landen van Oost-Europa verleend werden aan de basis liggen van het feit dat de aandacht van de wereldopinie voor de problemen van de derde wereld is weggeëbt. Met de hogergenomde landen zijn er 25 Afrikaanse landen met in totaal 27 miljoen mensen die in 1991 door hongersnood worden bedreigd.

Intussen zou de dagelijkse kostprijs van de Golfoorlog - meer dan één miljard dollar - volstaan om 20 miljoen door hongersnood bedreigde Afrikanen gedurende vijf maanden van voedsel te voorzien...

● Met het afschaffen van de verplichte legerdienst in 1973 is de Verenigde Staten verplicht geweest zijn toevlucht te zoeken tot vrijwilligers. Rekening houdende dat er onvoldoende kandidaten waren is men tevens een beroep gaan doen op vrouwen. Volgens de officiële statistieken vertegenwoordigden de vrouwen tussen 1981 en 1983 tot 13% van de nieuwe recruten. Het werd, zoals tevens voor de mannen, de enige uitweg om aan de werkloosheid te ontsnappen. Hun aantal is de laatste tijd nog aanzienlijk toegenomen bij zoverre dat, op de 500.000 Amerikaanse militairen in de Golf, er zo een 30.000 vrouwen zijn.

● Volgens de begrotingsdirecteur van het Witte Huis, Richard Darman, gaat de rekening van de Golfoorlog aan de V.S. "slechts" 15 miljard dollar kosten. Saudi-Arabië, Koeweit, Japan en Duitsland zegden namelijk tijdens de eerste maanden reeds toe om samen voor 41,5 miljard dollar tussen te komen. Zo gezien kan men het V.S.-leger als een "huurlingenleger" beschouwen.

● Volgend berichtje ontdekten we in de economische rubriek van D.S. De voormalige Belgische Premier en Euro-parlementslid Leo Tindemans werd benoemd in de internationale raad van de Private Beheersbank in Liechtenstein. Het betreft hier een adviesorgaan dat onder meer belast is met de analyse van het bankklimaat... Iedereen kent vanzelfsprekend de bijzondere rol van de banken in Liechtenstein. Zo heeft Kristen-Demokraat Tindemans gezorgd voor een appeltje tegen de dorst. Wedden dat "Zeg", het weekblad van de CVP, het overbodig zal vinden om dit aan zijn lezers bekend te maken? De financiële wereld weet echter wel op wie ze kan rekenen.